F-46.103
W6765a

L. B. 51

THE BENSON LIBRARY OF HYMNOLOGY

Endowed by the Reverend

LOUIS FITZGERALD BENSON, D.D.

LIBRARY OF THE THEOLOGICAL SEMINARY

PRINCETON, NEW JERSEY

SCB
2153

C.18k

ALELUIA.

NEU,

LYFR

O

HYMNAU.

O WAITH

WILLIAM WILLIAMS,

Gweinidog o Eglwys Loegr.

SAL. cxlvii. 1.

Molwch yr ARGLWYDD: *canys da yw canu i'n* DUW *ni; o herwydd hyfryd yw, ie, gweddus yw Mawl.*

EPH. v. 19.

Gan lafaru wrth eich gilydd mewn SALMAU, *a* HYMNAU, *&c.*

Y PEDWARYDD ARGRAPHIAD.

ABERHONDDU,
Argraphwyd dros yr AWDWR, gan E. EVANS.
yn y Flwyddyn, 1775.

LIBRARY OF PRINCETON
JUN 8 1951
THEOLOGICAL SEMINARY

George D. Griffith
1826.

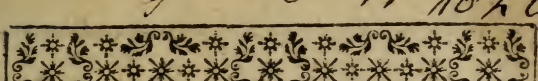

E. B. Howell

ALELUIA, &c.

1821.

HYMN I.

Mawl y Criſtion am orchfygu Gelynion ei Enaid.

1 TRwy rinwedd nefol ras rhof glod i'r Ieſu glân,
Gorchfygodd angau glas, fe'm tynnodd i o'r tân;
Archollwyd ef, ca's farwol friw,
Mae e' etto'n fyw; fy enaid cân.

2 Fy nghalon pa'm na's tyrr yn ddrylliau bob yr awr,
Wrth weld fy Mhrynwr pur, a'i waed yn llif i'r llawr:
Gan wylo'n daer ar Dduw ei Dad,
Am faddeu'n rhad fy meiau mawr.

3 Rhyfelodd CRIST â'r ddraig, trwy angau dirfawr boen,
Gorchfygodd Had y wraig, i'r orſedd'r aeth yr Oen;
Tros f' enaid i mae e' yno 'nawr,
F' Eiriolwr mawr, a'm hanwyl Ion.

4 Concwerodd IESU'n llyn ellyllon uffern faith,
'Does ynddynt bellach `rym i'm rhwyſtro ar fy nhaith;
Pa'm 'r ofnaf mwy? anturia'n hy'
Trwy ganol llu ngelynion llaith.

5 Mae'r ffordd yn awr yn rhydd i entrych nefoedd wen,
Gall pob pechadur prudd gael lle o fewn i'r llen:
Mae'r IESU fry â'i freichiau 'r led;
Fy enaid, cred. Amen, Amen.

HYMN II.

Mawl i GRIST *am ei Eiriolaeth.*

1 O'R holl gadwedig lu, fy'n teithio i *Salem* lân,
Myfi yw'r mwya' du ar bawb yn dwyn y bla'n:
Tragwyddol ras, na bu'fai'm nyth
Mewn cadwyn byth, yn uffern dân.

2 Er hyn nid ofnaf mwy, er cynddrwg yw fy ngwedd,
Ca's pechod farwol glwy' gan IESU glân â'i gledd':
Mae'r ddraig yn friw dan draed fy NGHRIST,
Mae i'm henaid trift dragwyddol hedd.

3 Efe yw'm Meichiau mawr o flaen gorfeddfaingc Ion,
Sy'n eiriol bob yr awr, gan gofio ei ddirfawr boen:
Pa'm 'r ofnaf mwy? mae'n llifo maes
I orfedd gras bur waed yr Oen.

4 Mae briw y biccell fain, a thyllau'r hoelion dur,
Ac ôl y goron ddrain, a chwyfau'r groes a'i chur,
Yn dadleu nerth cyfiawnder Naf,
Dros f' enaid claf am heddwch pur.

5 Dioddefaint IESU GRIST orchfygodd lid DUW Ion,
Pob peth ry'm henaid trift, wrth feddwl am ei boen:
Fy unig fail y bydd e'n DDUW,
Im' tra fwy byw fy 'ngwaed yr Oen.

HYMN III.

Hiraeth am weled Dydd Ymddattodiad.

1 YN ddiftaw difgwyl f' enaid prudd,
O'r diwedd daw, nefau mae'r dydd,
Pan caf roi naid i'm nefol nyth,
Lle byddaf byw yn berffaith byth.

2 Mi flinais fod mewn anial fyd,
Am fyn'd 'rwy'n glau i'm gartre' clyd,

Lle

Lle 'r aeth o'm blaen i Frenhin ne',
Ac yn ei lys gwnaeth i mi le.

3 Lle na bydd brad im' mwy na briw,
Na thrai, na thriſtwch o un rhyw:
Ond gorphwys byth mewn gwledd ddi-boen,
Gan edrych ar y nefol Oen.

4 Taw, ſ' enaid, mwy, 'dyw 'r ffordd ddim maith,
I dŷ ſy Nhad, i ben ſy nhaith;
Bydd fodlon, cai, ſy enaid cu,
Nofio yn frau i'r nefoedd fry.

5 Lle byddai ymhlith y ſanctaidd lu,
Yn ſeinio cân i'm Harglwydd cu;
Yn berffaith lân heb bechod mwy,
Oll yn gyffelyb iddynt hwy.

HYMN IV.

Llef y Criſtion am gael ei ddwyn i Win-dŷ DUW.

1 O CLYW ſy ngwaedd, a gwel ſy ngwedd,
Fel hydd am ddw'r, 'rwy'n breſu am hedd;
Tyr'd, O ſy Nuw, neu c'od fi uwch nen,
I'th lwyr fwynhau o fewn i'r llen.

2 Gwel fi yn lleſg, a gwrando'm llef,
Mi wnes im' nyth wrth borth dy nef;
Lle aroſaf byth, tra byddwyf byw,
Nes cael rhoi naid i gôl ſy NUW.

3 Fy nghlwyfau mawr a ddwed i maes,
Im' ddioddef cur gan elyn câs:
Lleſg wyf er's tro, gan hynny trin
Fy nghalon wan â nefol win.

4 On'd oes mawr lu yn y nefol wlad
Yn nofio 'n rhwydd mewn cariad rhad?
Peth hono tro i'm henaid triſt,
A gwrando nghwyn er mwyn ſy NGHRIST.

5 'Does dim wna lês îs nefol len,
Nes teimlwi mhwys ar GRIST fy mhen ;
Mae nghalon fach yn awr yn friw
Trwy ddifgwyl wrth fy anwyl DDUW.

6 Pa bryd y gwelai 'r ddedwydd awr,
I'm beiau'n llu gael myn'd i'r llawr ?
Yn bur heb len gael gweld fy NGHRIST,
A myned trwy f' holl ofid trift.

7 O n'allwn beidio pechu 'n llyn,
A difgwyl fry ar *Bifga* fryn,
Nes gwawrio o draw dragwyddol ddydd,
At IESU 'n rhwydd ai f' enaid rhydd.

HYMN V.

Pererindod y Criftion.

1 PERERIN lleſg a llaith,
Dechreuais daith oedd bell,
Trwy lu o elynion mawr eu brad,
Gan geifio gwlad fydd well :
Am ffoi mae f' enaid tlawd,
At f' anwyl Frawd a'm Pen ;
Yn *Salem* fry par'to fy lle,
Mewn llys o fewn i'r llen.

2 Yng nglyn wylofain drift,
Lle bu fy NGHRIST, 'rwy'n byw ;
Ac wrth ryfela 'm gelyn caeth,
Fy ngha'on aeth yn friw :
Iacha bob clwyf a brath,
A dail y bywiol bren ;
Yn *Salem* fry, *&c.*

3 Mae'm brodyr uwch y nen
Yn canu ar ben eu taith ;
A minneu oedais lawer awr,
Ar fiwrneu fawr a maith :
Ond bellach tyn fi'n ddwys,
Ar GRIST dod bwys fy mhen ;
Yn *Salem* fry, *&c.*

4 Gwna im' fyn'd ymlaen yn ddewr,
Trwy ddyfroedd mawr a thân,
Heb ofni *Satan* lew na'i lu,
Nes elwi i *Seion* lân ;
Gan ddiange ar y byd,
I'm cartref clyd uwch ben :
Yn *Salem* fry, *&c.*

5 'Rwy'n gwel'd yr oriau'n hir,
I fod o dir fy ngwlad ;
'Bryd deuaf at fy mrodyr fry,
Sy'n canu yn nhŷ fy Nhad ?
Gael gorphen ar fy nhaith,
A'm ſiwrne faith îs nen :
Yn *Salem* fry, *&c.*

HYMN VI.

GWEDDI.

1 IESU, Mrenhin mawr a'm Priod,
Bydd wrth raid i mi'n blaid i orchfygu pechod.

2 Ti fu droſwyf yn diferu,
Chwys a gwaed 'lawr i'th draed, ynddo gad i'm golchi.

3 Tra fwy'n trigo yn 'r anialwch,
Gwel'd yn wir d' wyneb pur yw fy ngwir ddiddanwch.

4 Tua *Salem* auraidd arwain
F'enaid llaith ar ei daith, nes bo'm gwaith yn gorphen.

5 Pâr im' aros mwy'n dy ſreichiau,
Boed fy nyth ddedwydd byth, yn dy ddilyth glwyfau.

6 N'ad i'r gyfrwys ddraig fy nhwyllo,
Ar un llaw, yma thraw, oddi wrthyt i ymado.

7 Nertha 'm traed blinedig ddringad,
Fynu o hyd maes o'r byd, nes i'r nef im' ddwad.

8 Pan bwy'n ſengu'n llwybrau angau,
Rhag pob braw, rho dy law, dangos im' dy glwyfau.

HYMN

HYMN VII.

Ar yr un Yſtyr.

1 PErerin wyf heb ble, blinedig ar fy nhaith,
Hiraethu 'rwyf am dre', yn nhragwyddoldeb maith:
O ddedwydd le! pa bryd do' i fyw,
Byth at fy Nuw o fewn i'r ne'?

2 Am ddiangc 'rwyf o'r byd, i blith y nefol gôr,
Lle mae fy nhryſor drud, i mi i'w gael yn 'ſtôr;
O ddedwydd le, *&c.*

3 Rhyfela 'rwyf îs nen, â mawr elynion lu,
'Does un yn *Seion* wen i guro ar f' enaid cu:
O ddedwydd le, *&c.*

4 Merthyron aeth ymlaen yn llu i ben eu taith,
Heb ofni dw'r na thân, nes gorphen ar eu gwaith:
O ddedwydd le, *&c.*

5 Fy ngartref yno fy, a'm dedwydd orfedd wen,
Mae ngwiſgoedd gwerthfawr fry, mewn llys o fewn i'r llen:
O ddedwydd le, *&c.*

6 'Does gofid yno'n bod, na galar byth na phoen,
Ond gwlad yn llawn o glod, i'r nefol anwyl Oen:
O ddedwydd le, *&c.*

HYMN VIII.

Hiraeth y Criſtion am fyned i ben ei Daith.

1 PERERIN wyf i'r *Ganaan* fry,
I gynnes gôl fy Iesu cu,
Lle ca'i dragwyddol nyth;
'Mhell uwchlaw ſŵn y ddraig a'i faeth,
Na gelyn mwy i'm gwneud yn gaeth,
Cai'n dawel orphwys byth.

2 O bell

2 O bell mi wela'm cartre'n wir,
O fewn i byrth *Caerfalem* bur,
Pob rhai 'n meddiannu hedd ;
O ddinas dêg, o'th fewn nid oes
Na haul, na lloer, na thywyll nos,
Gwynfyd rhai draw i'r bedd !

3 Pan ddel yr adgyfodiad mawr,
Caf godi 'n lân o'r ddaear lawr
I entrych awyr fry :
Oddi yno af mewn nefol hedd,
I'r nefoedd wen mewn newydd wedd,
I blith angylaidd lu.

4 Mi fyddaf fry, (O rhyfedd fraint !)
Yn boddi 'm fŵn ymhlith y faint,
Mewn peraidd hyfryd dôn ;
Cymdeithion hy' mewn nefol hwyl,
Heb 'mado byth, ond cadw gwyl
I'r tirion anwyl Oen.

5 Gwynfyd yn awr fai gyd â'm Ner,
Fy nghartre' fydd uwchlaw y fer,
Mewn paradwyfaidd fan ;
On' chaf ar frys ehedeg fry,
Gael prawf o wledd angylaidd lu,
Fe dyrr fy nghalon wan.

HYMN IX.

Cryf Obaith o weled Gelynion dan Draed.

1 PERERIN wyf tu a *Salem* bur,
A ddaeth i maes o'r Aiphtiaidd dir ;
Rho nerth fy Nuw i deithio mlaen,
Nes d'od i mewn i'r *Ganaan* lân.

2 Gelynion taer fydd o bob tu,
Fel câd, am rwyftro'm henaid cu
Wel'd d' wyneb gwych fy Iesu gwiw,
A theimlo o'th nefol hedd fy Nuw.

3 Mi

3 Mi wn y cyll pob gelyn call,
Caf rwygo dyrus rwydau'r fall ;
Caiff pechod drwg ac uffern drift,
I wel'd mai'm Ffrynd yw Iesu Grist.

4 Er maint yw llid fy mhechod llym,
Ei erchyll rwyfg a'i ryfedd rym,
Fy Mhriod mae'n Dywyfog mawr,
Fy meiau 'n llu fe myn i'r llawr.

5 O Iesu da na âd mo'th waith,
Nes myn'd yn llwyr â'm henaid llaith
O'r anial fyd, at nefol lu
Sy'n gongc'rwyr yng *Nghaerfalem* fry.

HYMN X.

Dedwyddwch y Saint ar ol Marwolaeth.

1 DAW diwedd ar fy nhaith a'm pererindod trift,
Gorphenna'm llafur-waith, caf orphwys gyd
O fewn ei gôl y gwnaf fy nyth, [â'm Crist :
Ddychwelaf byth i'r byd yn ol.

2 Pryd hynny mî af trwy bob blinder, brad, a llid,
Fy nhêmtio ni's daw mwy na *Satan*, cnawd, na byd ;
Mewn newydd wedd caf fyn'd at Ion,
O'r byd a'i boen i'r hyfryd wledd.

3 Fe dderfydd mwyach fon am alar, triftwch, gwae,
Y pechod câs a'r poen, i flino'r duwiol rai ;
(O hyfryd waith !) ond moli'm Ner
Uwchlaw y fer, i oefoedd maith.

4 Caf wel'd aneirif lu o bererinion glân,
O fewn *Caerfalem* fry, a ddaethant yno 'm blaen,
O ddautu 'r faingc yn moli 'n hy'.
Fy Iesu cu, â pheraidd gaingc.

5 Caf wel'd fy anwyl Dad f' arweiniodd ar fy nhaith,
A'm carodd i yn rhad o dragwyddoldeb maith ;
A'r anwyl Oen fu drofof fi
Ar *Galfari* mewn dirfawr boen.

6 Caf

6 Caf fwytta uwch y nen guddiedig fanna pur,
Caf ddail y bywiol bren i laeſu'm briw a'm cur ;
Mi fyddaf iach, mi gaf yn wir,
Driagl pur wrth f' enaid bach.

HYMN XI.

Yn ymgadarnhau wrth gofio'r Cyſuron gynt.

1 O Arglwydd, gwel fi'n lleſg a gwan,
Yn ffaelu dringo o'r byd i'r lan,
Am fyn'd yn lew i'r *Ganaan* lân,
Heb allu ſymmud fawr ymlaen.

2 Gynt credais cai fy enaid cu,
I fod yn frau'n gongcwerwr fry ;
Ond etto heb feddiannu'r wlad
Bwrcaſodd Iesu im' â'i waed.

3 Fy meiau 'n gryf ſydd o bob gradd,
Yn fawr eu llid am gael fy lladd,
Gan ddadleu 'n daer nad oes dim rhau
Yn Iesu gwiw gan f' enaid gwan.

4 Yn fy erbyn mae gelynion gâd,
Am ddamſiad f' enaid dan eu traed :
Och ! och ! p'le mae fy Mrenhin mawr
I ſathru llu o'r rhai'n i'r llawr ?

HYMN XII.

Yr ail Ran.

1 O Deffro, côd, fy enaid cu,
Pa'm 'r ofnaf lew elynion lu ?
Er maint yw grym uffernol griw,
Fe maedda gwaed yr Iesu gwiw.

2 Crist wyddai'm bai'n hir cyn bod byd,
Mai pechod gai 'fe ynnwy' gyd ;
A'i fryd oedd lawn er uffern lu,
I'm dwyn i fryn *Caerſalem* fry.

3 Am hyn mi greda, tra ſwi byw,
Mai Cyfaill da caf wel'd fy Nuw;
Y dwg fy Nhad fi 'ben fy nhaith,
Er gwaetha lluoedd uffern faith.

4 Cof ddyddiau gynt, fy enaid triſt,
Attolwg, cred hen eiriau'th Grist;
Gwnaeth 'ddewid hael na ddigiai'n hwy,
A'm beiau mawr ni chofiai mwy.

5 Ce's wel'd yn rhodd fod Duw o'm rhan,
Yn Briod gwiw i'm henaid gwan,
'N arfaethu'm dwyn i ben fy nhaith,
O eitha' tragwyddoldeb maith.

6 Pryd hynny teimlais waed yr Oen,
Yn tynnu'm pwn a llaeſu'm poen;
Yn f' enaid llon 'roedd cri a llef,
Am fyn'd ar nawſ i deyrnas nef.

7 Byth cofiaf mwy y lle a'r man,
Dilifodd gwin i'm henaid gwan,
Yn ffrwd ddidrai o'r nefoedd draw,
Nes gwella'm briw a dofi'm braw.

8 Pryd hynny 'mlaen yr o'wn yn myn'd,
Gan bwyſo'n ffri ar f' anwyl Ffrynd;
A'm golwg beunydd ar y gwaed,
Yn ſathru pechod dan fy nhraed.

9 Diſgwyliaf dro, ſe wawria draw,
Dragwyddol ddydd, fy Iesu ddaw
I'm dwyn o'm briw, lle na bydd brâth,
Na braw wrth ſwn un danllyd ſaeth.

HYMN XIII.

Myfyrdod ar Ddedwyddwch y Nefoedd.

1 O Fugail *Iſrael*, dwg fi 'mlaen
I'r dawel lân orphwyſa,
I'th nefol lys, o'm poen a'm pla,
I ganu *Aleluia*.

2 I *Seion* wych, paradwys wiw,
Lle mae fy Nuw'n gartrefu,
Gael rhoddi mhwys, a chuddio mhen
Ym mynwes wen yr Iesu.

3 Yn angau caf nefolaidd gôr,
Angylion o'r diſgleiria,
I'm dwyn o'm briw at deulu bra'
Sy'n canu *Aleluia.*

4 Ar aden Cerub âf yn hy'
Trwy ganol llu'r gelynion,
Nes d'od yn llwyr, er gwaetha'r llid,
I hyfryd fynydd *Seion.*

5 Ond myn'd trwy lys *Caerſalem* lon,
Caf gwrdd â'm ffyddlon Frenhin,
Yn agor drws y nefoedd draw,
Ac yn ei law fe'm derbyn.

6 Cael cwrdd a wnaf o fewn i'r ne'
A'r ſanctaidd bererinion ;
Ac yn eu plith câf foli'm Ner
A phêr ganiadau *Seion.*

7 Ffarwel gaethiwed yno mwy ;
Chaiff angau'n hwy deyrnaſu ;
I dragwyddoldeb câf mewn hwyl
Iawn-gadw gwyl i'r Iesu.

8 Fel haul yn y ffurfafen bur
Câf fod mewn gwir ddiſgleirdeb :
Neu fel y ſer llewyrchu câ'
Hyd eitha tragwyddoldeb.

9 Y wiſg a'r goron câf i'm rhan,
Sy 'nghadw gan yr Iesu ;
A'r hyfryd balmwydd yn fy llaw,
Ca'i'n *Seion* draw deyrnaſu.

10 Ymborthi caf mewn gwlad uwch-ben
Ar ffrwythau pren y bywyd,
Ac yfed byth, heb boen na chur,
O afon bur a hyfryd.

11 Lle na's daw pechod, byd, na chnawd,
Na gwyn, na gwawd, na thriſtwch;
Ond perffaith hedd, a chariad pur,
A neſol wir ddiddanwch.

12 Ni's gwn yn iawn, tr'wi ar y dda'r,
Mo'r hyfryd ffâr ſydd yno;
Ond gwynfyd, medd fy enaid prudd,
A welai'r dydd yn gwawrio!

HYMN XIV.

Hiraeth am Waredigaeth o Gaethiwed.

1 O Iesu 'r Meddyg da,
Iacha fy enaid caeth,
A ſicr ſelia fi ar y graig,
Sydd uwchlaw 'r ddraig a'i faeth:
Am ddiangc wyf i'th gôl,
Mae'n f' ol elynol griw;
O cofia mod mewn anial wlad,
A châr fi'n rhâd tr'wi byw.

2 *Sodoma*, 'r *Aipht*, y man
Croeshoeliwyd 'r anwyl Oen,
Ymhell o olwg *Canaan* wiw,
'Rwy'n byw mewn dygn boen;
Ymhlith gelynion haid:
Bydd im' yn blaid fy Nuw;
O cofia mod, &c.

3 Ar lan y llyn yn wîr,
Y bum yn hir a maith,
Yn dyſal ddiſgwyl gwneud yn iach,
Fy enaid bach oedd gaeth:
Un olwg ar dy waed
Roiff im' iachad o'm briw;
O cofia mod, &c.

4 Bydd im' yn dirion Ffrynd,
Rhaid im' gael myn'd yn rhydd

P'odd

P'odd gallai aros yma'n hwy ?
Fy nghlwyfau'n fwyfwy fydd :
Ond llefain wnaf hyd fedd,
Am hyfryd hedd fy Nuw :
O cofia mod, *&c.*

5 N'ad i mi ofni mwy,
Fyn'd trwy'r anialwch maith,
Er gwaetha'r lluoedd fydd is nen,
Dwg fi i ben fy nhaith :
Cyfura 'm calon wan,
A fwppiau'r *Ganaan* wiw ;
O cofia mod, *&c.*

HYMN XV.

Gobaith o fyned trwy bob Rhwyftrau i'r Ganaan *nefol.*

1 O Anghrediniaeth clyw, na flina'm henaid llaith,
Tragwyddol gariad Duw, a'm dwg i ben fy nhaith :
Pa'm 'r ofnaf lu ? mi af ymla'n,
Trwy ddw'r a thân i'r *Ganaan* fry.

2 Er bod gelynion hy' am gongc'ro'm henaid gwan,
Addawodd Iesu cu y byddai byth o'm rhan ;
Pa'm 'r ofnaf lu ? *&c.*

3 Er cael fy rhwyftro'n hir, trwy ddichell *Satan* gaeth,
Feddiannu'r hyfryd dir fy'n llifo o fel a llaeth :
Pa'm 'r ofnaf lu ? *&c.*

4 P'le mae'r 'ddewidion rhâd, a ffyddlon eiriau Duw ?
A feliwyd oll â gwaed o galon Iesu gwiw :
Pa'm 'r ofnaf lu ? *&c.*

5 Arweiniodd ef fi maes o'r dyrus anial dir,
A ball ef mwy ei ras i'm dwyn i *Seion* bur ?
Pa'm 'r ofnaf lu ? *&c.*

6 Fy ffyddlon nerthol Frawd a'm Ffrynd yw'r Iesu cu,
Fe arwain f' enaid tlawd i fryn *Caerfalem* fry :
Pa'm 'r ofnaf lu ? *&c.*

7 Caf weld *Iorddonen* faith yn dal ei dyfroedd du,
'N rhoi lle i'm henaid llaith i'r etifeddiaeth fry :
Pa'm 'r ofnaf lu ? *&c.*

HYMN XVI.

Golvg Ffydd.

1 PE meddwn ar angylaidd ddawn,
Fy Iesu ag ef ei foli wnawn :
Trwy 'r anial wlad myn'd yn ei law,
'Rwy 'nawr i dre' *Caerfalem* draw.

2 I *Bifga* o'r diwedd f' enaid daeth,
Wel'd gwlad yn llifo o fel a llaeth ;
Y *Ganaan* wiw, Paradwys well,
Gorphwysfa 'r pererinion pell.

3 *Caerfalem* dêg a chartre'm Duw,
Mae 'r Iesu a laddwyd yno 'n fyw :
Yn awr y gwn fod yno gaingc,
Gan feintiau fyrdd o ddautu'r faingc.

4 Yno mae gwaed dros f' enaid gwan
Yn dadleu'n rhwydd bob awr o'm rhan ;
Mae yno lu, mi af i'w plith,
Heb 'mado, na rhoi ffarwel byth.

5 Mi wela 'm lle o fewn i'r llen,
A'm henw fry ar garreg wen ;
Y goron bur a ga'wd trwy boen,
A gwaed y croeshoeliedig Oen.

6 Wele fe ga's fy nghalon gu,
Wledd ag fydd gan angylaidd lu ;
Mae f' enaid bach yn awr mewn hwyl,
Fyn'd at y faint i gadw gwyl.

7 Pa bryd troi 'n ol *Iorddonen* ddu,
Gael myn'd yn frau i'r *Ganaan* fry,
Dan hyfryd wlith y nefol wlad,
Ga's *Abra'am* hy a'i fanctaidd had.

8 Mi rof fy mhwys ar f'anwyl GRIST,
Nes paſo glyn wylofain driſt;
O nerth i nerth mi ddof i'r wledd,
Sydd gan y Saint tu draw i'r bedd.

9 O tyr'd yn awr, côd fi, fy Ner,
Ar aden eryr uwch y ſer,
Gael myn'd ar naid i'm dedwydd nyth,
O fewn i byrth *Caerſalem* byth.

HYMN XVII.

Gobeithio yn erbyn Gobaith.

1 P'AM'r ofna'm henaid gwan, wrth wel'd aneiriſ lu,
Yn ceiſio ammau'm rhan a'm hawl i'r IESU cu?
Gwn mai dilith wirionedd yw
Fod cariad DUW yn parhau byth.

2 P'odd gall y Bugail mawr anghofio ei anwyl wyn?
Pan daeth o'r nef i lawr i farw er eu mwyn;
Gwn mai dilith, *&c.*

3 Os gad fy anwyl Dad fi farw ar fy nhaith,
Beth ddaw o'r arfaeth rad yn nhragwyddoldeb maith?
Gwn mai dilith, *&c.*

4 A dd ffodd cariad rhad? ai ofer geiriau DUW?
A gollir rhinwedd gwaed, ac angau IESU gwiw?
Gwn mai dilith, *&c.*

5 A roi ffarwel i dyſt o gariad CRIST a'i hedd?
Gynt ga's fy enaid triſt o fyn'd i'r nefol wledd:
Gwn mai dilith, *&c.*

6 Mi greda etto'n hy' caf fyn'd i ben fy nhaith,
Fy nhawel artre' fry o'm poen a'm llafur waith:
Gwn mai dilith, *&c.*

HYMN XVIII.

Pererindod y CRISTION.

1 TRafaelwyr 'ym i'r *Ganaan* glyd,
Lleſg bererinion yn y byd;
Ni glywſom lais yn gwawdd i'r nef,
I gael teyrnaſu gyd ag ef.

2 Yno mae'n Iesu ni a'n Tad,
A'n brodyr gwiw bwrcaſodd gwa'd
Mae'n henwau newydd yno oll
Ar ſynwes CRIST, nid awn ar goll.

3 Mae yno ſôr o waed yr Oen,
Yn llwyr amgylchu gorſedd Ion;
Mae cariad a llawenydd pur,
Yno fel aſon griſial glir.

4 Pa beth all mwyach ddwyn ein bryd,
Na'n denu i aros yn y byd?
Ein hiraeth ni a'n ſyched yw,
Gael myn'd i'r lani deulu Duw.

5 Ar wagedd brau, pa'm rho'wn ein bryd?
Sy'n erchyll dwyllo plant y byd:
Dilynwn ol y praidd yn dyn,
Nes dringo ſry i *Seion* fryn.

6 'Rhyd anial ffordd ni awn ymlaen,
O'r dywyll *Aipht*, i'r *Ganaan* lân:
Er rhwyſtrau mawr cawn fyn'd yn wir
Ar ſyr feddiannu'r hyfryd dir.

HYMN XIX.

Yr Ail RAN.

1 GWnawd ffordd i'r nef gan Iesu cu,
'Nawr gwel'd yr 'ym ein cartre' ſry;
A'r anwyl Oen, a'i ddwylo'n waed,
Yn dangos lle yn nhŷ ein Tad.

2 Ymhlith

2 Ymhlith y gwych fendigaid lu,
Fu 'n ymladd â gelynion hy',
Aeth etto 'mlaen, er gwaetha llid,
Yn moli 'nawr mewn nefol fyd.

3 Yn gorphwys fry heb friw na phoen,
Ar feingciau o ddautu maingc yr Oen;
Mae llwybrau rhai'n i wel'd o hyd,
Nes d'od o fewn i'r nefol fyd.

4 Ymdrechu wnawn trwy nerth ein Duw
Nes cael y wisg a'r goron wiw;
O law'n gelynion fyn'd yn rhydd,
A chael yr uchel gamp a'r dydd.

5 Rhedwn ar frys, mawr yw y fraint,
Y nef yw diwedd gyrfa'r laint;
Er maint yw'r llid, par'towyd ein lle
Ym mynwes NAF o fewn i'r ne'.

HYMN XX.

Gorfoledd yng Nghariad DUW.

1 YM mynwes glyd yr anwyl Oen,
Heb friw na phoen 'rwi'n llechu;
Ac oddifewn ei glwyfau cu,
Mae f' enaid i'n gartrefu.

2 Nid llygad wel, na chlust a glyw,
Nac un dyn byw ddychymmyg,
Y tawel hedd roiff Duw bob dydd,
I'r rhai sydd ddewisedig.

3 Er bod yn hir mewn anial fan,
Yn 'mofyn am orphwysfa,
O'r diwedd des (O rhyfedd fraint!)
I'r man mae'r saint yn gwledda.

4 Wrth linyn rhâd fe ddaeth i'm rhan,
Y lle a'r man hyfryda;
Mewn brasder bro, 'mhlith cwmp'ni bra'
Sy 'n canu *Aleluia*.

5 Mi

5 Mi wn pe cawn dafodau hy'
Angylion fry fy 'n canu,
Mi ro'wn y rhai'n i gyd o'r bron
I ganmol graſlon IESU.

6 Mi wn y dwg fi i deyrnas ne'
'Orphennu 'm pererindod;
Ac yno fyth mewn tawel fan
Caf eiſtedd dan ei gyſgod.

7 Caf ſwytta ffrwythau prennau plan
Ar hyd glan afon bywyd;
Tragwyddol ſabboth gyd â'r Oen
Heb friw, na phoen, na gofid.

HYMN XXI.

Am Ddioddefaint CRIST.

1 O DEFFRO tro, fy enaid triſt;
Gwel 'ffernol griw o ddautu 'th GRIST,
Am ladd dy Brynwr pur:
Yn 'mofyn gang o dyſtion gau,
I *Pilat* i 'w gondemnio e'n glau;
O f' enaid cofia ei gur.

2 Gan bwys y gwaith, ſe chwyſai'r gwaed,
Yn llif didrai o'i ben i'w draed,
A hyn dros oriau hir;
Fe yſai'n rhwydd o'i gariad rhad,
Y cwppan du o law ei Dad; O f' enaid, &c.

3 Y Ceidwad cu, ei gondemnio ca's,
Ond llofrudd mawr a ddaeth i ma's,
A gwirion hoelion dur:
O dan y pwys er maint y poen,
Diſtewi wnai fel addfwyn Oen; O f' enaid, &c.

4 Gelynion llym a godai eu lleſ;
Croeshoelia, O croeshoelia ef,
Ni haeddai ſyw yn hir:

Ymhlith

Ymhlith y llu, awd ag e'n llyn,
I farw fry i *Galfaria* fryn; O f' enaid, &c.

5 Rho'wd mantell goch am dan yr Oen,
Gan ddrain ei ben ddioddefai boen;
'Nawr wele'r Brenhin pur:
Fflangellwyd ef (nes 'doedd e'n wa'd)
A chwyfau du, o'i ben i'w draed; O f' enaid, &c.

HYMN XXII.

Yr Ail RAN.

1 CA'DD gario'r groes i ben y bryn,
Nes llethu'n llwyr fy IESU'N llyn;
Gan wawdio'm Prynwr pur:
A dweud, ai dyma *Iſrael* Saint,
Ei waed boed arnom ni a'n plant; O f' enaid, &c.

2 Y ddaear fud roi 'i meirw'n fyw,
A'r creigydd fry a holltai 'n friw,
Wrth edrych ar fath gur:
Yr haul a ymguddiai wrth y lo's,
Y lloer a'r ſer ai'n dywyll nos; O f' enaid, &c.

3 Trywanwyd do fy Mhrynwr rhad,
Nes daeth o'i galon ddw'r a gwa'd,
Yn ffrwd fel afon bur;
Oedd ar y llawr i wel'd yn llyn,
Yn frwd ar ben *Calfaria* fryn; O f' enaid, &c.

4 Mi glywa'i lef pan chwerwa'r loes,
A'i eirad gri ef ar y groes,
Am faddeu i mi'n wir;
Ei weddi ai troſwyf uwch y nen,
A mi'n ei hoelio ar y pren; O f' enaid, &c.

5 Dros f' enaid i bu'r addfwyn Oen,
Fel hyn yn diodde' dirfawr boen,
I'm gwneud yn rhydd yn wir:
'Roedd yn ei fryd orphennu'r gwaith,
O eitha' tragwyddoldeb maith; O f' enaid, &c.

HYMN

HYMN XXIII.

Ymddiddan â Duw *ar hanner Nos,* Sal. lxiii. 6.

1 O Iesu'r Bugail da, fu'n dioddef ar y gro's,
Fy enaid brefu wna, am danat hanner nos;
Fy nghalon friw, yn ddeffro ca,
I 'mddiddan â f' Anwylyd gwiw.

2 Tyr'd arwain fi'n y blaen, nes myn'd i ben fy nhaith,
Er dyfroedd mawr a thân, nertha fi orphennu'm gwaith;
Fy ffyddlon Ffrynd moes im' dy law,
I'r *Ganaan* draw gad i mi fyn'd.

3 F'Anwylyd gwel fy mod, oddi wrth fy ngartre' mhell,
Hiraethu'r wyf am dd'od, o fewn i'r wlad fydd well;
'Rw'i yma'n byw mewn anial dir,
A'r oriau'n hir heb wel'd fy Nuw.

4 Ys truan wyf pa fodd arofaf îs y nen?
F' Anwylyd Iesu ffodd i mewn i'r nefoedd wen:
O d'wed pa bryd ca' finnau fod
Yn canu clod yn *Seion* glyd.

HYMN XXIV.

Gorfoledd mewn Cymmundeb â Christ.

1 Moliannaf Iesu Grist, a alwodd ar fy ol,
Sy'n cuddio'm henaid trist o fewn ei gynnes gôl;
O hyfryd fan ym mreichiau'r Oen,
Heb friw na phoen mae f' enâid gwan.

2 Yn awr pleserau'r byd, fydd ffiaidd beth a ffol,
Y golud s' yndo gyd, ni'm denant ar eu hol;
O hyfryd fan, &c.

3 Tryforau'r *Aipht* a'i bri, a golud *India* bell,
Cael hedd fy Iesu cu, i mi fydd lawer gwell;
O hyfryd fan, &c.

4 Fe lecha 'm calon friw, o fewn ei fynwes wen,
Mae aſwy law fy Nuw, dan fy mlinedig ben ;
O hyfryd fan, &c.

5 Fel pwyſi o nefol fyrr, mae'n dofi'm poen a'm loes,
A rhwng fy mronnau'n wir, mae'n aros dros y nos ;
O hyfryd fan, &c.

6 Mi fyddaf yma byth, er gwaetha llid y ddraig,
Can's cadarn yw fy nyth, o fewn i'r oeſoedd graig ;
O hyfryd fan, &c.

HYMN XXV.

Eſa. xxxv. 8. *Yna y bydd prif Ffordd.*

1 I'R neſoedd fry'r aeth Iesu gwiw,
Ynddo gobeithiodd *Iſrael* Duw,
Ac ſe balmentodd ffordd ddigryn
O'r ddae'r i fynu atto ei hun.

2 Ffordd ſanctaidd bur, heb och na gwae,
Na's teithia neb annuwiol rai ;
Gormeſol ddyn 'rhyd hon ni ddaw,
A llew ni's dring i'r neſoedd draw.

3 Crediniol ryw a gafodd ras,
O'r cyſtudd mawr i dd'od i maes,
Yw'r gwaredigion mwynion cu,
Sy'n ffoi 'rhyd ffordd *Caerſalem* fry.

4 Y pererinion glewion glân,
Ni's ofnant byth mo ddw'r na thân ;
Dieithriaid ar y ddaear ddu,
Sy'n teithio tu a'r *Ganaan* fry.

5 A phe ynfydion fyddent hwy,
Ni chaent ddim cyfeiliorni mwy ;
Hwy aent ymlaen trwy rin y gwa'd,
Nes d'od dan wlith, i'r hyfryd wlad.

6 Fy Nghrist yw'r drws i'r neſoedd draw,
A'm ſeren dêg, i'm harwain daw ;
Yſgol fy Nuw o'r ddae'r i'r nen,
I ddringo o'r llawr tu fewn i'r llen.

HYMN XXVI.

Can. v. 8, 9, 10.

1 CHwi ferched *Salem* dre', wrth rodio heolydd hon;
A welsoch chwi'n un lle, 'rhwn hoffa'm henaid
'Rw'i'n glaf am nyth, i mi gael byw, [llon?
Dan aden wiw fy Mhrynwr byth.

2 Os gwelwch f' anwyl GRIST, manegwch iddo'n llwyr,
Hiraetha'm henaid trist am dano fore a hwyr:
'Rw'n glaf, *&c.*

3 Efe yw'm sicr ran, a'm cysur oll yn oll,
Cryf Fugail f' enaid gwan, yn rhwystro 'm fyn'd ar
'Rwy'n glaf, *&c.* [goll:

4 Daeth afon frwd o waed, o galon f' anwyl Frawd,
Yn llifo lawr i'w draed, i olchi f' enaid tlawd;
'Rwy'n glaf, *&c.*

5 'Nigoni wnaeth â gwledd o fanna pur y nen,
Ces deimlo ei nefol hedd, ac arno bwyso mhen;
'Rwy'n glaf, *&c.*

6 Mae'n wridog oll a gwyn; neb fel fy IESU cu,
'Does ar y ddaear hyn, nac yn y nefoedd fry:
'Rwy'n glaf, *&c.*

7 Arweiniodd ef fi 'mlaen, er mai ynfyd own a ffol,
Ynghanol dw'r a thân, fe'm cym'rodd yn ei gôl:
'Rwy'n glaf, *&c.*

HYMN XXVII.

Rhydd-did y Saint.

1 YN awr y gwn fod IESU cu,
Yn *Seion* fry'n teyrnasu;
Mae'n rhoddi im' arwyddion braf,
O'r rhydd-did gaf feddiannu.

2 Blwyddyn

2 Blwyddyn y carcharorion caeth,
O'r diwedd ddaeth i fynu;
Nefau mae gwaredigaeth lawn,
I'r rhai fy'n cyflawn gredu.

3 Bron darfod y mae'r *aipltiaidd* nos,
O'n poen a'n loes cawn orphwys,;
Crist, colofn dân, mewn anial dir,
A'm dwg i'r wir baradwys.

4 Er gwaetha grym uffernol griw,
Hyd byth mae Duw a'i gariad:
Mae'r Iesu'm pen yn gadarn graig,
Diddymma'r ddraig a'i bwriad.

5 Y cyfur llon, a'r gwynfyd llawn,
Gaiff rhai fy'n cyflawn gredu,
Sydd fwy nag all tafodau cu,
Angylion fry fanegu.

6 Yfpryd fy Nuw o'm mewn a drig,
'Rwy'n deml ddiddig iddo;
Fe'm dyfg yn rhad byth fore a hwyr,
Nes caffwi'm llwyr fanctteiddio.

7 Am wybod mwy o'm Iesu hael,
Mae f' enaid gwael yn brefu:
Cyflawnder mawr ei gariau cu,
Wyf am gael i feddiannu.

HYMN XXVIII.

Amynedd dan Ddioddefiadau.

1 O Garcharorion prudd, difgwyliwn ronyn bach,
Nefau mae'r dedwydd ddydd, i'n gwneud ni oll [yn iach;
O'n poen a'n pla, cawn fynd yn wir,
I *Salem* dir, *Alcluia.*

2 Er yfed buftl cry' o ddwylo'r anwyl Oen,
A'r afon ddwfn ddu, o gyftudd ing a phoen:
O'n poen, *&c.*

3 Yn ddyfal 'drychwn draw, am waredigaeth lawn,
Cawn fod i maes o law, yn ogoneddus iawn ;
O'n poen, &c.

4 Er bod annuwiol fyd, ellyllon uffern gâs,
Bob munud awr â'u bryd am lwyr ddifetha'm grâs ;
O'n poen, &c.

HYMN XXIX.

I'w chanu wrth ymadael.

1 GWel dy anwyl ŵyn yn 'madael, [dael.
Bydd wrth raid, i ni'n blaid, Iesu paid a'n ga-

2 Arwain ni trwy'n hanial drigfan,
Na'd ni 'nol ; yn dy gôl, dwg ni 'r nefol *Ganaan*.

3 Rhwyma 'r ddraig tro ni'n dihangyd,
Siga ei fiol, tyn ei chol', rho 'ddi farwol ergyd.

4 Rhag gelynion gwna ni'n arfog,
Oll yn un, yn gyttun, ſanctaidd lu banerog.

5 N'ad ni 'nabod dim na'i garu,
Tra f'om byw, ond y gwiw, groeshoeliedig Iesu.

6 Os gelynion ddaw i'n denu,
Gwna ni'n ddwys, fwrw'n pwys, i orphwys ar yr Iesu.

7 Na'd i'r blaidd byth mo'n gwaſgaru,
Bydd di byth, yn ddilyth, Ben a Bugail inni.

8 Dwg ni i'r baradwys auraidd,
Fyw heb boen gyd â'r Oen, fry yn *Seion* ſanctaidd.

9 Lle na's torrir byth o'r undeb,
Cartre' bra', byth heb bla, dedwydd dragwyddoldeb.

HYMN

HYMN XXX.

ADDEWIDION, *Esa.* xi. 6, 7, 8, 9.

1 DAW amser bra', can's gwawrio bron,
Mae hafddydd yr efengyl lon;
I'r 'nyfoedd pell daw'r tryfor drud,
A'i fwn â hyd eithafoedd byd.

2 Cair gweld y blaidd a'r oen ynghyd,
Y myn a'r llewpart o'r unfryd;
Y llo, y llew, a'r 'nifail brâs,
Mewn heddwch mawr, heb gwympo ma's.

3 Bachgennyn bychan yn ei law,
A'u trin, a'u harwain yma â thraw:
Llid yn y rhai'n byth mwy ni bydd,
Yr anian newydd garia'r dydd.

4 Y fuwch ynghyd â'r arth a bawr,
A'u llydnod fydd mewn heddwch mawr;
Anghofia'r llew greulondeb cas,
Fel ŷch fe boriff wellt y ma's.

5 Y plentyn fugno chwery'n ffra'th,
Wrth dwll yr afp, heb ofni brath;
'Rhwn a ddiddyfnwyd, heb ddim braw,
Ar ffau y wiber rhydd ei law.

6 Diniwaid fyddant o bob rhyw,
Ar hyd holl fynydd fanctaidd Duw;
Yn wirion iawn cyfnewid gras,
Y rhai fu gynt yn gyndyn cas.

7 Gwybodaeth IESU fydd yn 'ftor,
Fel dyfroedd mawr yn llanw'r môr;
Daw'r de' a'r gogledd at yr lon,
Holl bwrcas gwaed yr anwyl O'n.

8 Llamma fel hydd, tros fryniau pell,
Cyflawna'r addewidion gwell;
O galw d' etholedig had,
I brofi rhagorfreintiau 'th wa'd.

HYMN XXXI.

I'w chanu y Borau.

1 DEffro f' enaid, deffro'n ufudd, [wydd.
Cod yn awr, gyd â'r wawr, feinia ganiad ne-

2 F' enaid bach ga's huno'n gynnes,
Yn ddi lo's, trwy y nos, yn dy ddiddos fonwes.

3 Dan dy aden dawel dyner,
Ces heb wyn hyfryd hun, buddiol fu'm hefmwythder.

4 Heddyw rho fy mhwys ar ddwyfron,
IESU gwiw'm Tywyfog yw rhag pob rhyw elynion.

5 Uwch creaduriaid, IESU cadw,
F' enaid llon, ar dy fron dirion nes fy marw.

HYMN XXXII.

Wrth fyned i Gyfgu.

1 O IESU 'm Ffrynd a'm Prynwr rhâd
O'th galon wiw daeth môr o wa'd,
I olchi 'm ffiaidd friw:
Rho i mi nerth i wneud fy nyth,
I'm henaid bach i ymguddio byth,
O fewn dy glwyfau gwiw.

2 Rho im' orwedd yn dy gôl yn glŷd,
Yn barod fyn'd i'r nefol fŷd,
Os galw wna fy Nuw:
O boed o'm cylch angylion hŷ,
I'm cadw'n lân rhag uffern lu,
S'am ddrygu 'm henaid byw.

3 Llettya heno 'm Prynwr prudd,
Rhwng fy nwyfron nes gwawrio'r dydd,
Fel pwyfi o nefol fyrr:

Y borau

Y borau cymmer fi'n dy law,
Ni roddwn dro i'r *Ganaan* draw,
I wel'd p'radwyfaidd dir.

HYMN XXXIII.

Am Barhâd mewn Grâs.

1 GElynion creulon fy yn dorf aneirif fawr,
A rhai'n mewn cyngrair cry, i'm curo'n lân i
Dal fi fy Nuw, nes diengu i'r lan, [lawr:
I'r hyfryd fan mae'r ſaint yn byw.

2 Caſeion Iesu fydd yn llwyr ddymuno cael,
Fy ngweled i ryw ddydd, yn fyrthio yn llaw *Saul*:
Dal fi fy Nuw, *&c.*

3 'R annuwiol fyd pe cai fy ngweled ar y llawr,
Gwn gorfoleddu wnai ef yn fy nhriſtwch mawr:
Dal fi fy Nuw, *&c.*

4 Mae nghalon innau'n wan, ymron llewygu'n wir,
Wrth geiſio d'od i'r lan o'r dyrus anial dir:
Dal fi fy Nuw, *&c.*

5 Pechodau o bob lliw, ſydd am fy nodi lawr;
A myrddiwn o bob rhyw, o demtaſiynau mawr:
Dal fi fy Nuw, *&c.*

6 Planhigyn wyf mewn gras, yngardd fy anwyl Dad,
N'ad i'm gelynion cas, i'm cael i dan eu tra'd:
Dal fi fy Nuw, *&c.*

7 O dwg fi yn y blaen, nes gorphen ar fy nhaith,
Mi feiniaf i ti gân yn nhragwyddoldeb maith:
Dal fi fy Nuw, *&c.*

HYMN XXXIV.

Ymeſtyn at y Pethau o'r tu blaen, Phil. iii. 13.

1 O Iesu byw, Iachawdwr byd,
Dwg fi 'n glau i'th fonwes g'ud,

Gael prawf o 'th gariad cu,
Sydd well nâ'r gwin i'm henaid gwan,
Am hyn rwy 'n daer, am gael d'od dan
Dy dirion aden di.

2 Dy gariad dwys yn f' enaid dod,
Ac yntho fyth gâd i mi fod,
Yn nofio tu a'r ne' :
Nes gado'n dêg yr anial dir,
A landio o fewn i *Salem* fur,
O'm gofid, och, a'm gwae.

3 Rhyfeddol rin arfaethol ras,
I'm Iesu mwyn fy nwyn i ma's
O'r dwfn bydew prudd :
Dros f' enaid bach dioddefodd bo'n,
Gan roddi iawn i'm hanwyl lon ;
Ces innau fynd yn rhydd.

4 'Rwy 'nawr yn d'od o'r *aiphtiaidd* dir,
Trwy fôr o waed fy Iesu'n wir,
Tu a'r etifeddiaeth wiw ;
Trafaelu wnes, trafaelu wnaf,
Nes im' gael nyth ynghôl fy Naf,
Tragwyddol i mi fyw.

5 O wynfydedig ddedwydd awr,
Ddiſglairwen wir o hyfryd wawr,
Caf eſgyn uwch y nen ;
Gorphwysfa lân, tragwyddol wledd
Gaf fi fwynhau, mewn dinas hedd ;
Doed hyn ar frys, *AMEN*.

HYMN XXXV.

Credu yn erbyn Gobaith, Rhuf. iv. 18.

1 ANturiaf etto 'mlaen, tu a'r baradwyſaidd wlad ;
Pam digalonnai'n lân, mae'n eiriol droſwyf wa'd ;
Adnewyddâf nerth, trwy rinwedd hwn,
Gorchfygaf gwn, elynion gad.

2 Er

2 Er ymladd lawer gwaith â llu o elynion llym,
Hen *Satan* gyfrwys faith, yn eitha ei rwyfg a'i rym;
Diſgwyliaf nerth o *Seion* draw,
I maes o law daw cymmorth im'.

3 Er i mi dreio'n hir, orchfygu pechod câs,
Mi fyddaf marw'n wir, yn lân cyn colli'r ma's;
Mewn nefol fyd mae brodyr im',
A brofodd rym y gelyn cas.

4 Er ofni o'm henaid tlawd ryfela ag angau dewr;
Ond yma'n wylo ca'w'd yr *Hezecia* fawr:
Caf finnau ras, i fentro trwy,
Orchfygol glwy' yr angau glâs.

5 Er i mi ammau'n lân, hael gariad Iesu cu,
Bu *Tomas* o fy mlaen yn'r un rhyw bydew du;
Rho'm llaw yn ol yr hoelion dur,
Bellach yn wir, mi greda'n hŷ'.

HYMN XXXVI.

Hiraeth am Burdeb.

1 Gweddio 'r wyf, ochneidio'n brudd,
Rhyfela'n dêg am gael y dydd;
Lleng ſydd o ſewn, llu ſydd o faes,
O'ffernol griw, am faeddu'm gras.

2 Pa brŷd ca'i deimlo cariad rhâd,
I m henaid gwan, a rhin y gwa'd;
I'm gwneud yn gryf, yn erbyn grym,
Ac eitha' llid gelynion llym.

3 Brŷd ca'i 'm glanhau o'm pen i'm traed,
Mewn grifial ſôr o werthfawr waed;
Iachau fy mriwiau (dyſnion ŷnt)
A gefais ym mharadwys gynt.

4 Brŷd ca'i ddinyſtrio'r delwau'n llawn,
S'am lechu danai 'n ddirgel iawn;
Llabyddio *Agag* yn ddibarch,
A *Dagon* gwympo o flaen yr arch.

5 Rho

5 Rho win ac olew yn fy mriw,
Gwiſg fi yn dêg â delw Duw;
Par'to fi fyn'd i blith y llu,
Sy'n ddiſglair yn y nefoedd frŷ.

HYMN XXXVII.

Erfyniadau ac Achwynion Enaid crediniol.

1 OEN Duw; tragwyddol Fab y Tad,
'R hwn dd'oſt o'r nef i golli'th wa'd,
Dros bechaduriaid gwael eu rhyw,
Oedd wedi mynd dan felldith Duw.

2 Wyt yn toſturio wrth bob rhai,
Sy'n d'od yn flin dan deimlo eu bai,
Dan bwys f' aneirif feiau mawr,
'Rwy'n llefain Dduw, toſturia 'nawr.

3 Cymhwyſiad llawn o'th waed trwy ffŷdd,
A wnaiff fy enaid caeth yn rhŷdd;
A golwg ar dy glwyfau mawr,
A dor fy mhechod oll i lawr.

4 Mae 'nghalon gâs i 'n llawn o bla,
Ac ynthi'n aros 'does dim da;
Ond rhin dy waed, O anwyl Oen,
All fy nglanhau, a llaeſu mhoen.

5 Mewn rhyfel blin 'rwyf nos a dydd,
A'm henaid ſwrth mewn dalfa ſydd;
Dan law 'ngelynion lawer pryd,
Heb ganſod help o du'n y byd.

6 O anwyl Iesu, bryſia bŷdd,
Yn awr fel iwrch, neu lwdn bŷdd;
O tyr'd ar frŷs, a chlyda lawr,
Fy holl elynion fach a mawr.

HYMN

HYMN XXXVIII.

Hanes am Ddaioni Duw *i'r Credadyn.*

1 BENDIGAID fyth fo enw Duw,
'R hwn wnaeth fy enaid marw'n fyw;
Ac a'm cyfododd fel o'r bedd.
I gael mwynhau ei ras a'i hedd.

2 Pan 'r o'wn yn gorwedd yn fy ngwa'd,
Edrychodd Duw o'r nef yn rhad;
A d'wedodd, Yn dy waed bydd fyw,
Rhof iddo glôd, fy nyled yw.

3 Pan 'r oedd euogrwydd heb ddim hedd,
Ymron a'm gwasgu'n îs nâ'r bedd;
A'm holl bechodau 'n codi'n llu,
Datguddiodd Duw ei Fab i mi.

4 Pan o'wn yn nyffryn *Achor* brudd,
Mewn 'storom fawr heb oleu'r dydd;
Na dim cysuron o un man,
Ces brofi'n rhôdd fod Duw o'm rhan.

5 Pan o'wn ar ben *Gilboa* fry,
Yn ymladd â'r uffernol lu,
Mewn gofid mawr a chur a braw,
Cynhaliodd Duw fi â'i nerthol law.

6 Pan 'r o'wn i mewn llifeiriant mawr,
'Mron soddi'n lân bob munud awr,
Heb wel'd cynnorthwy o un man,
Rhoes Duw ei law i'm codi i'r lan.

HYMN XXXIX.

Yr Ail RAN.

1 GRWI 'nawr yn teimlo'r heddwch drud,
Er gwaetha'r cnawd, y ddraig a'r bŷd;
'Rwi'n mynych brofi o'r hyfryd wledd,
Sŷ gan y saint tu draw i'r bedd.

2 'Rwi

2 'Rwi'n profi mod i'n myn'd mewn hwyl,
Tu a'r man mae'r ſaint yn cadw gwyl;
Mae ar fy enaid ſyched mawr,
Am wledda gyd â hwy bob awr.

3 'Rwi'n credu 'nawr ca'i ras i fyw,
A gwneud pob peth er clod i'm Duw;
A chwedi gorphen hyn o daith,
Ca'i foli e'n nhragwyddoldeb maith.

4 Dewch greaduriaid o bob rhyw,
Trwy'r ddae'r a'r nef rhowch glod i'm Duw;
Gan's mewn cyfyngder bu im' yn dda,
Rhof iddo glod heb orphwys, gwna.

HYMN XL.

Dymuniad y Saint.

1 PE cawn adenydd bôrau wawr,
Ehedeg wnawn dros foroedd mawr
Nes bawn yngolwg *Sion* wiw,
Lle mae ſy Mhriod innau'n byw.

2 Pe cawn ond teimlo'r awel gref.
Aeth ag *Elias* gynt i'r nef;
Gadewn yn ol fy ngwiſg o gnawd,
Ac *Eliſius* f 'anwyla frawd.

3 Pe cawn fel *Iago* yſgoi gref,
Gyrhaeddai o'r ddae'r i entrych nef
Dringo a wnawn o'r byd i ma's,
Heb orphwys liw ar garreg lâs.

4 Gwynfyd gai rodio gyd â Duw,
Fel *Enoch* ffyddlon, tra fw'i byw;
Ehedeg wnawn o'r byd i ma's,
Heb ofni briw yr angau glâs.

5 Yn *Peniel* 'rwyt, fy enaid clyw,
Ymdrecha yn dêg ag angel Duw,
Pwy wŷr nas cai cyn codi'r wawr,
Wir etifeddu'r ſendith ſawr.

HYMN

HYMN XLI.

Hiraeth am y Nefoedd.

1 DRAW'r wlad,
O'r lle 'rwi'n diſgwyl llwyr ryddhad,
O law'm gelynion mawr eu brad;
Trwy rinwedd gwaed ſy IESU gwiw:
'Does gelyn mwy a ddaw i'r lan,
I'r hyfryd ſan ar ſyr cai ſyw.

2 Y llen,
Sydd rhyngwi 'nawr â'r nefoedd wen,
A rwyga NUW o'r ddae'r i'r nen,
I'r wlad uwch ben fe'm harwain ef,
Caf ddringo i'm gorphwyſfa fraf,
Sy'm monwes Naf o fewn i'r nef.

3 A by—,
Gai'n dawel fry heb boen na briw,
A'm cynnes nyth ynghoel ſy NUW,
Lle mae pob rhyw ddiddanwch llawn;
Yn rhydd i'r llwch mi ro'wn ſy oghnawd,
Fyn'd at ſy Mrawd, yn awr pe cawn.

4 Mor fawr,
Yw'r ſyched ſ' ar ſy enaid 'nawr,
Am wel'd dy wedd o hyfryd wawr,
Boreuddyd tragwyddoldeb pur;
'Madewn yn rhŷdd â chân a ffrynd,
I mi gael mynd i'r nefol dir.

HYHN XLII.

1 COR. i. 30.

Sanctëiddrwydd im' yw'r Oen dinam,
'Nghyfiawnder, a'm Doethineb,
Fy Mhrynedigaeth o bob pla,
Fy NUW *i Dragwyddoldeb.*

CRIST, *Doethineb y Saint.*

1 FE 'm gwnaeth i weld ſy hun yn ddall,
Yn fab i'r fall wenwynig;

Ac

Ac wedi rhoddi f' hun o'm bodd
I gyflwr oedd ddamnedig.

2 Fe'm gwnaeth i 'nabod Iesu Grist,
Yn Ffrynd i driſt eneidiau ;
Ac iddo roddi ei waed yn llif,
Tros fy aneirif feiau.

3 Ces weld mai fe yw 'm Brenhin bra',
Fy Mhrophwyd, a'm Hoffeiriad ;
Fy Nerth, a Nhryſor mawr a Nhwr,
F' Eiriolwr a fy Ngheidwad.

4 Fy Nghyfaill byth a'm ffyddlon Frawd,
Mae f' enaid tlawd yn garu ;
Sy 'nghofia i 'nawr o ganol ne',
Y man mae e'n teyrnaſu.

5 Dyſgodd fi deithio 'r llwybr bra',
Sy'n mynd tu a thragwyddoldeb ;
Tros fryniau mawr ac anial dir,
Ond dyna wir ddoethineb.

6 Fel niwl a thân, bob nos a dydd,
Fy arwain bydd ei hunan ;
Trwy 'r 'nialwch mawr dwg fi'n ei gôl,
Mewn i'r ddymunol *Ganaan*.

7 Fe'm dyſg, fe 'm cyfarwydda trwy
Bob rhwyſtrau wy'n gyfarfod ;
Rhag cyfeiliorni yma a thraw,
'Chai fynd o law fy Mhriod.

8 Fe'm gwna mor ddoeth nes dryſu'r fall
Yn ei chyfrwyſaf ddichell ;
Dadrys ei rhwydau o bob rhyw,
Can's Iesu yw fy Nghyfaill.

9 Enneinia fi etto i weld yn glir,
Rho im' fôr o wir ddoethineb ;
Im' gywir deithio'r llwybr bra',
Sy'n mynd i dragwyddoldeb.

HYMN

HYMN XLIII.

Crist *yn Gyfiawnder.*

1 EUogrwydd pechod oedd yn bwn,
A mi dan hwn yn trengu ;
Duw a'm rhyddh'odd, pwy'm damnia mwy ?
I'r Iesu 'rwi yn credu.

2 Pur wæed ei galon ddaeth yn llif,
Tros fy aneirif feiau ;
I'm cannu'n wyn fel lliain main,
Oddi wrth bob ſtain a brychau.

3 Fe ddofodd llid cyfiawnder llym,
'Does gantho ddim i'w wneuthur;
Mae'r gwaed yn gwaeddi hedd yn daer,
Trwy'r nef a'r ddae'r yn eglur.

4 Ni all *Satan*, deddf, na gweddill bai,
I ddamnio rhai crediniol ;
Mae gwaed yr Oen ag uchel lef,
O fewn i'r nef yn eiriol.

5 Mi wna'm gorphwyſfa dawel byth,
Iesu'n dy ddilyth glwyfau ;
Bellach fy ngobaith fydd a'm ple,
'Th fod yn fy lle'n diodde'.

HYMN XLIV.

Crist *yn Sanctteiddrwydd.*

1 PA ham y digalonnai mwy,
Caiff pechod glwy yn ebrwydd ;
Er maint ei lid, er dued lliw,
Fy Iesu yw'm Sanctteiddrwydd.

2 Bedyddia ef fi â'r Yſpryd Glân,
Fel tân pwerus nerthol ;
Caiff yſpryd barn a lloſgfan fod,
Ar bechod yn waſtadol.

3 Caf gantho ddw'r (fy enaid cred)
Dyrr fyched yn dragwyddol ;
O hono i i'r lan daw ffrwd ddidrai,
I'm dwfrhau'n waftadol.

4 Nes i fy mhechod gael ei ladd,
O radd i radd, nes gorphen
Fy llygredigaeth o bob rhyw,
Can's Iesu yw fy Nghadpen.

5 Fe duedda meddwl i bob cam,
I frefu am fath burdeb,
Ac a feddianna'r feintiau bra',
Sydd draw yn nhragwyddoldeb.

6 Teyrnafa O Dduw, a bwrw i ma's,
D' elynion câs gwrthwyneb ;
Ar f' enaid lleſg rho 'th ddelw 'n llawn,
Nes d'od i gyflawn burdeb.

HYHN XLV.

Crist *yn Brynedigaeth.*

1 O Iesu fy Ngwaredwr llawn,
Fy iawn a'm prynedigaeth ;
Trwy'th angau di, fy ngwared câ',
O uffern a marwolaeth.

2 Fe'm dwg i maes o'm gwae a'm gwŷn,
Fy llafur blin a'm lludded ;
I'r tawel fan, i'w cwmp'ni hwy,
S' heb newyn mwy na fyched.

3 Ar ochr f' enaid tlawd fe fydd,
Ar forau dydd marwolaeth ;
Yn wyneb angau caf wneud ple,
Gan waeddi, Iechydwriaeth.

4 O fewn i'r wlad tu draw i'r bedd,
Caf weled gwedd ei wyneb ;
Ac yn ei fynwes llechu ca'
Hyd eitha tragwyddoldeb.

5 Fe

5 Fe gafgla'm llwch o'r bedd i'r lan,
Yn gyfan ac yn gryno ;
Caf gorph fel fy Anwylyd gwiw,
O byfryd liw'n difgleirio.

HYMN XLVI.

Salm cvii. 1. *Clodforwch yr Arglwydd ; canys da yw: o herwydd ei drugaredd fydd yn dragywydd.*

1 CLodforwch bawb ein HARGLWYDD DDUW,
Doed dynolryw i'w ganmol ;
Ei hedd fel afon fawr ddidrai,
Gaiff ddwfrhau ei bobol.

2 Uwch nefol len mae tanllyd lu
Yn ei foli 'n dragywydd ;
Nef, daear, dw'r, pob creadur byw,
All ddweud mai da yw'r ARGLWYDD.

3 Ei air a'i ammod cadw wna,
Byth y parha ei ffyddlondeb;
Nes dwyn ei braidd o'u poen a'u pla,
I hyfryd dragwyddoldeb.

4 Ni altra ddim er gweled bai,
O fewn i'w rai anwyla ;
Byth cofia waed Tywyfog nen,
A'i boen ar ben *Calfaria*.

5 Pan ballo ffafr pawb a'u hedd,
Duw o'i drugaredd odiaeth,
Yn Dad, yn Frawd, yn Ffrynd a fydd,
Ar gyfyng ddydd marwolaeth.

HYMN XLVII. *Yr Ail RAN.*

Adn. 2. *Felly dyweded Gwaredigion yr Arglwydd.*

1 YGwaredigion gas ryddhau,
O'u carchar a'u cadwynau ;

Dadfeinient gân trwy'r nef a'r llawr,
Am ei fawr ryfeddodau.

2 Rhai fel yn feirw fu yn hir,
Mewn tywyll dir yn trigo;
Yn griddfan dro heb lewyrch gras,
I dd'od i maes oddi yno.

3 Mewn pydew dwfn du hwy gaed,
Yn rhwym eu traed a'u dwylo;
Dan bwer Satan fore a hwyr,
Nes cael eu llwyr anrheithio.

4 Fel cadarn wedi yfed gwin,
Yngwafg ei glyn â'i gleddau;
Daeth tirion Frenhin nef o'i blâs,
I rwygo teyrnas angau.

5 Trôld Iesu maes yr arfog cry',
O'r neuadd bu'n llettya;
Y carcharorion ddaeth o'u pla,
O canent *Aleluia*.

HYMN XLVIII. *Y Drydedd RAN.*

Adn. 3, 4. *Ac a gafglodd efe o'r tiroedd*, &c.

1 Y Rhai a gafglodd Duw ynghyd,
O eitha'r byd a'i gyrrau;
O dir y dwyrain mewn mawr hedd,
Gorllewin, gogledd, dehau.

2 Rhai o bob man, rhai o bob iaith,
Cenhedloedd maith ac achau;
Yn ddoeth, yn ffol, fe dygodd Duw,
'Nghyd o bob rhyw gyflyrau.

3 Trwy yr anialwch wyr-draws hynt,
Y buont gynt yn c'rwydro;
Allan o'r ffordd, heb dref na llan,
Lle caent hwy fan i drigo.

4 Digyfur iawn flynyddau hir,
Mewn cras dir anghynefin;

Bob

Bob pryd mewn ofn mawr a braw,
Rhag cwympo 'n llaw eu gelyn.

5 Yn 'mofyn am yr hyfryd wlad,
Tir *Gilead*, yr hen *Eden*;
A'u tyb o hyd eu bod gerllaw,
Yr ochr draw 'r *Iorddonen*.

6 Mewn ofn mawr dan *Sinai* lym,
Demheſtlog heb ddim heddwch;
Tarth, tân a mwg, echrydus bla,
Sain udgorn a thywyllwch.

HYMN XLIX. *Y Bedwaredd RAN.*

Adn. 5, 6, 7. *Yn newyneg ac yn ſychedig*, &c.

MEWN newyn mawr, a ſyched tyn,
A'u henaid yn llewygu;
Oll i anobaith ymron mynd,
Heb ganddynt ffrynd i'w helpu.

2 Yn yfed dyfroedd llwyd o'r llyn,
Yng ngwreſog ddyffryn *Baca*;
Yn gorfod yfed, nid o'u bodd,
O chwerwon ddyfroedd *Mara*.

3 Gwaeddaſant ar yr ARGLWYDD nef,
Yn eu cyfyngder enbyd;
Am gael eu dwyn cyn dyddiau hir,
I mewn i dir 'r addewid.

4 Yna eu gwared hwynt a wnaeth,
O'u holl orthrymgaeth foddion;
'Rhyd yr iawn ffordd ſe'u dug mewn hedd,
I dref gyfannedd dirion.

5 Goſtegodd d'ranau *Sinai* draw,
Yr yſpryd braw a'r ofnau,
Daeth â hwy i *Seion* dêg i fyw,
At Iesu gwiw a'i glwyfau.

6 *Iorddonen* wyllt fe drôdd yn ol,
Gwnai gro fel doldir *Canaan* ;
Nes daeth pob gwan, a lleſg, a llaith,
Trwy'r dyfroedd maith ei hunan.

7 Eu poen a'u gwae yn felus trôdd,
Oedd megis dyfroedd *Mara* ;
'Nawr bwytta maent fore a phrydnhawn,
O ſyppiau'r grawn a'r manna.

HYMN L.

Dat. xxi. 11, 16, 19, 20, 22, 23, &c.

1 C'OD f' enaid gwan, yn fuan gwêl,
Y wlad ſy'n llifo o laeth a mêl ;
Gorphwysfa y rhai a ddaeth trwy ras,
O gyſtudd mawr y byd i maes.

2 *Caerſalem* newydd dinas Ner,
Bar'towyd i'r Saint uwchlaw y ſer;
Adeiliad pur o aur digoll,
Fel gwydr gloyw'n ddiſglair oll.

3 Ei theg rodfeydd a'i phlafau fry,
A'i thyrau ſound yn hyfryd ſy ;
Pob rhan o honi cyflawn yw
O ſanctaidd breſennoldeb Duw.

4 Ei huchel furiau wnawd i gyd
O feini Jaſpis hardd a drud :
A deuddeg ſylfaen iddi cawn,
A rhai'n o gerrig gwerthfawr iawn.

5 Ei phyrth o berl, O ryfedd waith !
Aur yn palmento'i heolydd maith ;
Ei llawr hi gwydr gloyw yw,
Yn ddiſglair lân o hyfryd liw.

6 'Does ynddi deml o un rhyw,
Can's Duw a'r Oen ei theml yw ;
Yma y ſaint yn eglur ſydd,
Yn gweld ei wyneb nos a dydd,

7 Haul

7 Haul, lloer a ſer yma ni's cawn,
Gogoniant Duw ſydd ynthi'n llawn ;
Yr Oen fu ŵi waed yn lli i'r llawr,
Sydd yn diſgleirio'r ddinas fawr.

8 Y gwaredigion oll o'u bron,
Sy'n rhodio yngoleuni hon ;
Tywyſogion a brenhinoedd byd,
Ddwg eu hanrhydedd iddi gyd.

9 Ei phyrth ni cheuir ddim y dydd,
Can's tywyll nos yno ni bydd ;
Dygir iddi mewn o hyd,
Ogoniant holl genhedloedd byd.

HYMN LI. *Yr Ail Ran.*

1 YNO y mae ſy Mrenhin mawr,
Yn edrych rhwng y ſer i lawr ;
Yn awr yn gweld ſy enaid gwan,
Yn teithio o'r anial fyd i'r lan.

2 Mi wela draw ſy anwyl Dad,
Y nef ſy'n flammio tan ei draed ;
Ar orſedd wen ofnadwy'n wir,
Ynghanol y goleuni pur.

3 Mae myrdd o angylion yn ei wydd,
Ag enaid rhŷdd yn moli'n rhwydd ;
Seraphiaid a Cherubiaid lu,
Sy'n ſeinio'n fra'n y nefoedd fry.

4 Mewn gwiſg i'w draed a gwregys aur,
Fy Mhrynwr cadarn yno cair :
Ger bron ei Dad yn cofio am loes,
Y goron ddrain ac angau'r groes.

5 Teyrnaſu mae ſy Rhoſyn per,
Ymhlith y ſaint uwchlaw y ſer ;
Mewn cariad, hedd a gras didrai,
Yn eiriol tros ei anwyl rai.

HYMN

HYMN LII. *Y Drydedd Ran.*

1 O Flaen y faingc mil miloedd mae,
Pwrcas ei waed, ei chwys a'i wae ;
Y dyrfa fawr fu gynt ar goll,
Yn awr yn gorfoleddu oll.

2 Yno mae'r apoſtolion mawr,
A'u gwiſgoedd llaes hyd at y llawr;
Yn canu'n beraidd i Fab *Mair*,
Am dyrfa gredodd yn eu gair.

3 Myrddiynau o ferthyron hy',
A wnawd trwy dân yn ulw du;
Yſgubion byd ddioddefodd bo'n,
Tros air Duw ag efengyl Ion.

4 Babanod bychain yno ſy,
Fu feirw'n ddiſtaw yn y bru ;
A rhai ddifethodd cleddau glâs,
Yn newydd dd'od o'r groth i maes.

5 O flaen y faingc mae tyrfa faith,
O bob rhyw bobloedd, llwyth a iaith;
Yn awr yn cael heb boen na briw
Wyneb yn wyneb weled Duw.

6 Pob un â'i goron ar ei ben,
Yn ddiſglair yn y nefoedd wen,
Mewn gynau gwyn hardd iawn eu gwaith,
Bar'towyd er tragwyddoldeb maith.

7 Dyma werth gwaed yr Iesu gwiw,
Brenhinoedd ac offeiriaid Duw ;
Blaen ffrwyth o'r dyrfa ddaw trwy ras,
O gyſtudd mawr y byd i maes.

HYMN LIII. *Y Bedwaredd Ran.*

1 WEL dyma hwy'r gadwedig hil,
A gadwodd ar y llwybr cul ;

Trwy

Trwy fôr o wae, trwy 'ſtorm o wynt,
Y buónt hwy yn teithio gynt.

2 Hwynthwy gas heddwch gan y Tad,
Hwynthwy a gannwyd yn y gwaed ;
Hwynthwy yw'r llu ſy o dautu'r faingc,
Yn canu'r waredigol gaingc.

3 Eu dagrau oll a ſychwyd ffwrdd,
Galar a thriſtwch byth ni's cwrdd ;
Ni ddaw marwolaeth mwy na phoen,
I ŵydd y croeshoeliedig Oen.

4 Priodferch Iesu yw y rhai'n,
A wiſgwyd oll â lliain main ;
Yn edrych ar ei wedd bob awr,
Yn ghanol y gogoniant mawr.

5 Coronau ar eu pennau cair,
Ac yn eu dwylaw d'lynau aur ;
Yn canu *Haleluia*'n hy',
Nes datſein' yr holl nefoedd fry.

HYMN LIV.

Am Ddioddefaint Crist.

1 FY enaid mae am ganu mawl,
Am roi im' hawl o'r nefoedd fry ;
Trwy chwys a gwaed yr addfwyn Oen,
A'i ddirfawr boen ar *Galfari*.

2 Yno y bu afonydd mawr,
O waed i'r llawr yn d'od yn lli' :
I'm dwyn i'r nef o'm 'ffernol nyth,
Mi gofia byth am *Galfari*.

3 Mi gofia ei gri ef ar y groes,
Yn eiriol tros ei ddefaid rhi ;
Gan bledio â'i Dad am fadde'u bai ;
Byth cofio wna'i am *Galfari*.

4 Gwirion

4 Gwirion a llonydd fel yr oen,
Dioddefai boen ein beiau ni,
Yn fodlon yn ei chwys a'i wae;
Byth cofio wnai am *Galfari*.

5 'Nol aros oriau ar y pren,
Fe grymmai ben tu a'r ddaear ddu;
Gorphennwyd iechydwriaeth do,
Boed hyn mewn co' am *Galfari*.

6 Yno bu farw f' anwyl Ffrynd,
I mi gael mynd i'r nefoedd fry;
Pan bwi ymhlith angylaidd rai,
Byth cofio wnai am *Galfari*.

7 Trywanwyd yno waywffon,
Mewn tan ei fron, er maint ei fri;
Daeth dw'r a gwaed i'r llawr yn llyn,
Byth cofiaf ben bryn *Calfari*.

HYMN LV.

DWED a gaf fi weld difgleirdeb,
D'wyneb bra Iesu da draw yn nhragwyddo'deb?

2 D'wed i mi a gai deyrnafu,
Draw i'r bedd byth mewn hedd, gyd â'm hanwyl Iesu?

3 D'wed a ga'i y gwyrddlas balmwydd,
Coron wen, ar fy mhen, i'w gwifgo yn dragywydd?

4 Os cai byth i weld dy wyneb, [ddoldeb.
Difglair hardd, f' enaid chwardd, draw yn nhragwy-

5 Hiraeth fy ar fy nghalon dyner,
Weld y dydd fynd yn rhydd, maes o'm poen a'm blinder.

HYMN LVI.

Credu yn erbyn Gobaith.

1 PA ham yr ofna 'm henaid cu,
I landio i'r hafan hyfryd fry?

On'd

On'd oes mil myrdd heb aeth na braw,
O frodyr yn fy ngroeso I draw.

2 Ac oni chaf fi fod ymhlith
Y ffryns a gâr fy nghalon byth?
Gwyryfon pur, cywir i'r Ion,
Cariadau'r croeshoeliedig Oen.

3 Os fi bechadur gaiff fynd fry,
Yn iach o'm briw i blith y llu,
Sy â'u gwisgoedd hardd fel eira gwyn,
Yn canu fry ar *Seion* fryn:

4 Fy llais a glywir uwch y llen,
Yn dadsein yr holl nefoedd wen;
Ymhlith y dorf bwrcasodd gwa'd,
Ag enaid rhydd, yn gwaeddi Rhad.

HYMN LVII.

Rhydd-did.

1 DY lwybrau di y'nt hyfryd iawn,
Dy ffyrdd y'nt lawn hyfrydwch;
Nag amlder ŷd, neu win fy Nuw,
Melusach yw dy heddwch.

2 I ni oedd gaeth rho'ist rydd-did bra',
Daeth *Jubil* gwaredigion;
Rhwygasom len trwy rinwedd gwaed,
Mae'n dŵylo a'n traed yn rhyddion.

3 Mae'n traed yn awr ar wddf y ddraig,
Trwy Had y wraig sy'n eiriol;
Awn gan fod IESU ar ein rhan,
I'r lan i'r lan yn wrol.

4 Ymlaen heb ffoi trwy gyflawn ffydd,
Tra fyddo'r dydd yn para;
Pob un ag fydd â'i ficr fail,
Yn haeddiant yr ail *Adda*.

HYMN

HYMN LVIII.

1 PEchadur wyf erioed, o halogedig ryw,
Gwrth'nebwr 'fyn â'i fod, yn erbyn gras fy Nuw:
Fy meiau mawr, O maddeu'n rhad,
Ar gyfri gwaed f' Anwylyd gwiw.

2 Mae rhwyftrau o fy mlaen i'r etifeddiaeth rad,
Mae dyfroedd mawr a thân oddi yma i dŷ fy Nhad;
O ARGLWYDD gwel fi'n lleſg a gwan,
A dwg fi'r lan i'r hyfryd wlad.

3 Fe ŵyr f' Anwylyd cu fod llu o elynion im',
Y rhai'n yn gyfrwys ſy, yn nerthol mawr eu grym;
Rho i mi ras i anturio'n hy',
Trwy ganol llu ngelynion llym.

4 Palmenta'r llwybr cul, ſy'n mynd tu a thŷ fy Nhad,
Na's gallo'r ddraig a'i ſgil, i ſyflyd dim o'm traed;
O dwg fi 'mlaen tros fryniau pell,
I'r ddinai gwell bwrcaſodd gwaed.

5 'Rwi'n gorwedd dan fy mhwn, fy nghalon fach ſydd friw,
Fe'm llethir i gan hwn, O help f' Anwylyd gwiw;
O tyr'd yn glau, dwg fi i'r lan,
I'r hyfryd fan mae'r ſaint yn byw.

6 Pob llif a ffrwd a thon, pob gwawd ac erlyd llym,
A aethant tros fy mron, mi adwaen citha eu grym;
Tros ronyn bach diſgwyl a wna,
Mi wn daw gwaredigaeth im'.

HYMN LIX.

CAN. ii. 10, 11, 12.

1 FFARWEL bleſerau'r byd,
Ei freulyd fri a'i fraw,
Ni 'hedwn mwy fel adar mân,
I'n trigfan trigliwn draw:

Cawn

Cawn yno hyfryd hedd,
A rhyfedd roddion rhad,
O dewch, O dewch ni awn yn hŷ,
Tu a'r wledd sy'n nhŷ ein Tad.

2 Henffych gyfeillion da,
Fe ddarfu'r gaia' i gyd,
Yn awr mae llais y durtur lon,
Lân dirion yn y byd;
Fe ddaeth yr hyfryd haf,
Yn beraidd braf i'n bro,
Gogoniant fo i'r Iesu byw,
Fe carodd Duw ni, do.

3 Yn awr mae'r adar mân,
Ar dân yn moli Duw,
Yn awr mae'r haul a'r nefol hin,
Ar rai o'r werin wiw;
Fe ddaeth y *Jubili*,
Ond braf yw'n bri a'n braint,
Cawn fynd i dre' ar fyr o dro,
I seinio gyd â'r saint.

4 Ein brodyr sydd o'u bron,
Yn morio i *Seion* wiw,
Mewn hyfryd hwyl yn mynd tua'r wlad
Lle mae ein Tad yn byw;
Cawn landio oll i'r lan,
I'r hafan hyfryd fry,
I blith y rhai sy'n gwaeddi'n rhad,
Am gariad Iesu cu.

HYMN LX.

CAN. viii. 5, 6, 7, 13, 14.

1 O Pwy yw hon sy'n llesg a gwan,
O'r anial syd yn dod i'r lan;
Gan faint ei bai blinedig yw,
Yn pwyso ar ei Hanwylyd gwiw.

2 Hon yw priodferch CRIST ein DUW,
Gwerth gwaed ei galon dyner yw;
Mae'n pledio ag ef braf yw ei braint,
A'i phle fy 'r un a phawb o'r faint.

3 " 'Sgrifenna'm henw'n ddifglair iawn,
" Ar dy ddwyfron mewn geiriau llawn;
" Er mwyn fy nghadw'n lân rhag braw,
" 'Sgrifenna fe eilwaith ar dy law.

4 " Sel fi ar dy fraich yn nôd dilyth,
" Fy mod yn briod itti byth:
" Gwifg fi yno'n arwydd iddynt hwy,
" Na's gelli fy anghofio i mwy.

5 " Cryfach nag angau, trech nâ'r bedd,
" Yw nerth dy gariad a dy hedd;
" Digofaint Duw fel afon gref,
" A ffaelodd a'i ddiffoddi ef.

6 " Er cyttuno o'r ddae'r ac uffern ddu,
" A'r holl ellyllon ynthi fy;
" Och ofer iawn eu gwaith yn wir,
" I geifio diffodd tân mor bur.

7 " Ond ofni 'rwyf i'm calon fynd,
" Ryw bryd ar ffo oddiwrth fy Ffrynd;
" Am hynny gwifg fy enw yn llon,
" Fel *feinet* ddifglair ar dy fron.

8 " Nes dugoft fi i'm tragwyddol nyth,
" Lle nad oes neb yn ammau byth;
" Gad im' fwynhau dy nefol hedd,
" A'm llonni mewn gwaftadol wledd.

9 " O tyrd f' Anwylyd, bryfia bydd,
" Yn awr fel iwrch neu lwdn hydd;
" Nag oeda, ond tyred maes o law,
" Tros fynydd y perlyfiau draw."

HYMN

HYMN LXI.

Gwaed CRIST *Sylfaen Gobaith.*

1 'NAWR ficr fail i ngobaith fy,
'Ngwaed calon fy Anwylyd cu ;
Bythol gyfiawnder IESU yw,
Attaliodd do, ddigcfaint DUW.

2 Fel grifial fôr y gwaed fydd im',
Fe gannodd f' enaid bach yn wyn ;
Ond hwn yw'r aberth hwn yw'r iawn,
Ro i mi waredigaeth lawn.

3 Gwaed CRIST faddeuodd i mi'n rhad,
Gwaed fy heddychodd i a'r Tad ;
Gwaed feliodd y cyfammod hedd,
Gwaed faeddodd bechod, angau a'r bedd.

4 Ar waed yr Oen yr wyf yn byw,
Trwy nerth y gwaed 'rwy'n caru DUW ;
Trwy'r gwaed rwi'n congcro uffern lu,
Trwy 'r gwaed mi ddringa i'r nefoedd fry.

HYMN LXII.

1 O IESU hŷ y Meddyg hael,
Sy'n ffyddlon Ffrynd trofeddwyr gwael ;
F' Anwylyd innau yw :
Angerddol dân dy gariad di,
Gorchfygu wnaeth fy enaid i,
Mi'th gara' tra fwy byw.

2 P'odd pallai ganmol IESU gwiw,
I'm dwyn o'r dom mewn hedd a'm DUW ;
Rhyfeddol oedd ei ras :
Pan bo yn rhoi'm o'i gariad rhad,
Blaen-ffrwyth ei wae, ei chwys a'i waed,
Mae'n well nâ'r gwin ei flas.

3 Dy olwg wiw, a'th wridog wedd,
Dy Berſon hardd, dy nefol hedd,
Orchfygodd f' enaid gwan :
Mwy nerth yn glir nag angau glâs,
Yw hyfryd rin dy nefol ras,
Fe'm dwg o'r byd i'r lan.

4 O'r diwedd des i windy Duw,
Trwy rinwedd gwaed fy IESU gwiw,
I dawel hyfryd wlad :
Mae yno i'w gael bottelau gwin,
Afalau rai o nefol rin,
I'r cleifion gael iachad.

HYMN LXIII.

1 O Mugail gwych, fy IESU gwiw,
Hoff yw dy lais, hardd yw liw ;
Rhagori 'r wyt f' Anwylyd cu,
Ar ddengmil o'r angylion fry.

2 Ie gwyn a gwridog hawddgar oll,
Cyfaill y rhai fu gynt ar goll ;
O melus odiaeth yw dy fin,
A'th guſan fel llyſeuog win.

3 Pan byddwi 'n teimlo bod dy waed,
'Yn maddeu meiau mawr yn rhad ;
Fy nghalon fach enynna'n wir,
Yn ddiſglair fflam o gariad pur.

4 Pan gallwi ddweud, Ti yw fy rhan,
Pan teimlwi'th hedd yn f' enaid gwan ;
Pryd hyn rwi'n dringad uwch y byd,
Yn damſiad ei bleſerau gyd.

5 O ARGLWYDD hyfryd yw dy hedd,
Melus ddanteithion ſy'n dy wledd ;
'R angylion fry erioed ni châs,
Un prawf o waredigol ras.

6. Pan

6 Pan (Iesu da) bo'th gariad di,
I'm henaid llon yn d'od yn lli;
Mi allwn aros yno'n rhydd,
Ryw faith ac anherfynol ddydd.

7 Y nos â heibio cyn bo hir,
Caf landio i wlad goleuni pur;
Ca' fynd ar nawf, caf wneud fy nyth,
Ym mreichiau'r hwn a garaf byth.

8 Yno yn lli mae gwynfyd llawn,
Cyfuron cu bob moment cawn;
A gweld ein hanwyl Briod hardd,
Yn rhodio'r baradwyfaidd ardd.

9 Cawn yfed byth o'r *afon bur*,
A bwytta o *bren y bywyd gwir*:
Heb friw na phoen cawn fod ymhlith,
Seraphiaid DUW yn moli byth.

HYMN LXIV.

1 Y Mae, y dydd yn d'od i'r duwiol rai,
I felus foli Duw yn ddidrai,
Ym mhlith y rhai fydd fry mewn hedd;
I'r addfwyn Oen yn canu'n rhwydd,
Ac yn ei wydd gael gweld ei wedd.

2 Ond braf, yw meddwl am fath hyfryd hâf,
Ei weld a'i brofi gwn y caf;
Ymlaen yr âf trwy nerth fy Nuw,
Nes mynd i mewn i'r *Ganaan* fry,
I fyfg y llu fy'n hardd eu lliw.

3 O pwy lawenydd fy imi yma'n hwy,
'Rwi'n blino ar y byd lle 'rwy';
Mae hiraeth trwy fy enaid cu,
Am gael fy nwyn i maes o'r cnawd,
I gôl fy Mrawd a'm Priod fry.

4 Efe a'm carodd cyn bod dae'r na ne',
Aeth dan law'r lleiddiaid yn fy lle;
A thyma'r ple ſydd gyd â mi,
I gleimio hawl i'r nefoedd lân;
Af trwyddo mlaen i'r *Ganaan* fry.

HYMN LXV. 1 *Cor.* iii. 21, 22, 23.

1 MAWR dryſor ſydd yn eiddo'r ſaint,
Mewn ardal fra' daeth iddynt fraint;
Gwlad uwch y ſer, gwlad ſownd ei ſail,
Mae'n tywynnu ar hon gyfiawnder haul.

2 'Tiſeddion y'ch trwy'r Iesu gwiw,
O'r cyfan ac a greodd Duw;
Mae genych hawl o'r pethau ſy,
O uffern driſt i'r nefoedd fry.

3 Fe'i rhwymwyd ich' mewn ammod drud,
Rhwng Duw a'i Fab cyn creu'r byd;
Hwy ſeliwyd ich' o oes i oes,
Trwy waed yr Iesu ar y groes.

4 Eich hyfryd fraint 'nawr rhyfedd yw,
Cyd-etifeddion â Mab Duw;
Paul, 'Polos, Cephas, bywyd, byd,
Ac *angau glâs* rowd i chwi gyd.

5 Jehofah Ner ydyw eich Tad,
Yr Yſpryd yw'ch Sanctteiddydd rhad,
Crist yw eich Brawd, a'ch ffyddlon Ffrynd,
Eich Priod fyth, cewch atto fynd.

6 Myrdd o angylion diſglair ſy,
O ddautu'ch ffordd i'r nefoedd fry;
Er maint cyfrwyſdra'r ddraig a'i hil,
Chwi gedwir ar y llwybr cul.

7 Chwi gewch eich dwyn o ras i ras,
Nes mynd yn lân o'r byd i maes;
Ar fyr cewch fynd 'feddiannu'r fraint,
'Tiſeddiaeth ñwr y ffyddlon ſaint.

HYMN LXVI.

Can. iii. 6. *a* vi. 10. *a* iii. 13. *Eſa.* iv. 5.

1 O Pwy yw hon ſy'n d'od yn hy',
Yn lew i'r lan ſel rhwng dau lu,
O'r dywyll *aiphtiaidd* wlad ?
Gan roddi pwys ei henaid pur,
Ar Iesu gwiw'r Meſſia gwir,
Ei Ffrynd a'i Phrynwr rhad.

2 Fel colofnau mwg ei henaid mae,
Mewn neſol hwyl yn llawenhau;
'Nawr yn meddiannu'n wir,
Ras o bob rhyw, cyſuron rhad,
Fel peraroglau pell a ga'd,
O hyfryd thus a myrr.

3 Dan *Pharao* hen mewn tywyllwch hir,
Yn poeni 'n doſt mewn anial dir,
Yn y caethiwed draw;
Yn lleſg ei hwyl yn wir bu hon,
Dan lawer ffrwd a llif a thon,
Mewn dychryn mawr a braw.

4 O'r dyfnder du i'r lan y daeth,
Tu a'r wlad ſy'n llifo o fel a llaeth,
Yr etifeddiaeth fras:
Yn llawn o hedd mae 'nawr mewn hwyl,
A'i neſol gaingc yn cadw gwyl,
Am dd'od o'r *Aipht* i maes.

5 Hi deithiodd yr anialwch mawr,
Hi glydodd *Amalec* i lawr,
'Nghyd â brenhinoedd gwych;
Ca's ddw'r o'r graig, ca's manna gwiw,
Tan *Seinai* ſe'i cynhaliodd Duw,
Pan oedd yn ſael ei drych.

6 Duw ſy 'ddi'n blaid, hi gas o'i blaen,
Y cwmmwl niwl a'r go'ofn dân,
Enneiniad yr holl ſaint:

Hi wyr y ffordd i'r *Ganaan* draw,
Ni chyfeiliorna hi ar un llaw,
Nes cael meddiannu 'r fraint.

7 Fel borau wawr fe welir hon ;
Teg fel y lloer mae'i hwyneb llon ;
Mewn cariad, gras a hedd :
Fel haul heb un brycheuyn du,
Yn ofnadwy fel banerog lu ;
Ond hyfryd yw ei gwedd.

HYMN LXVII.

Preg. iv. 2, 3. *Dat.* xiv. 13. *Job* iii. 13, &c.

Ar Gladdedigaeth.

1 WRTH edrych ar y cyfludd mawr,
Sydd yma i'w gael bob munud awr,
Y gofid trift, y poen a'r traul,
Y llafur a'r llydded fydd dan haul.

2 Yna mi a ganmolais, do.
Y rhai fydd wedi marw er's tro ;
'N fwy nâ'r rhai byw fy'n teithio nawr,
Ynghanol yr anialwch mawr.

3 Yno y cânt heb wae na gwŷn,
Ymhlith y meirw roddi hun ;
A'u tŷ o glai mewn daear glyd,
Ymhell o fwn daearol fyd.

4 'Mhlith tyrfa gymmyfgedig faith,
O bob rhyw bobloedd, llwyth a iaith ;
Sy mewn diftawrwydd mawr a hedd,
O fewn 'ftafelloedd oer y bedd.

5 Yno ni ddaw annuwiol ddyn,
I ddeffro neb o'i felus hun ;
Yno y caiff lluddedig rai,
Lorphwys byth o'u poen a'u gwae.

6 Y rhai

6 Y rhai a fu mewn carchar prudd,
Sydd yno oll yn awr yn rhydd ;
Y bach a'r mawr oll o'r un fryd,
Yn llonydd iawn yn llechu ynghyd.

7 'Does yno ryfel o un math,
Nag ofn briw un daullyd faeth ;
Ni ro un gelyn yno glwy ;
Fydd llais gorthrymwr yno mwy.

8 Gwagedd o wagedd fydd heb ball,
O eitha cwr y byd i'r llall ;
Plant *Adda*'n llu fel *Ephraim* aeth
I ymborthi ar wynt na ry ddim maeth.

9 Byr iawn yw'r plefer fydd dan haul,
Ar ol ei gael trwy boen a thraul ;
Fel mellten fe ddiflanna'n llawn,
Gwna, cyn cael gafael arno'n iawn.

HYMN LXVIII.

Yr All RAN.

1 BETH dâl im' roi fy ferch a'm bryd,
Ar ddim a welai yn y byd ;
Da, daear, dw'r, pwy gyfur yw,
Y dydd y del digofaint Duw ?

2 Pen byddwi'n mynd o'r byd i maes,
Yn figlo llaw ag angau glas ;
Pryd hyn pwy help fy enaid gwan,
I ddringo o'r anial fyd i'r lan.

3 O'r dywyll wlad pan bwi yn mynd,
Fy Iesu fydd fy ffyddlon Ffrynd ;
Pwy frawd, pwy chwaer, pwy gyfaill gwell
Ddaw'm hebrwng i'r ardaloedd peli.

4 Efe yw'm Brawd, efe yw'm Duw,
Efe yw'm Ffrynd, a'm Priod gwiw ;
Efe yw'm Hyfgol i a'm Pen,
I ddringo i entrych nefoedd wen.

5 Fy

5 Fy Mrenhin a fy Mhrophwyd mawr,
Fy nyfgu wna bob munud awr,
F' Eiriolwr, f' Archoffeiriad braf,
Mi cara i dragwyddoldeb, gwnaf.

6 Fy Mugail yw, fe'm ceidw'n glyd,
O fewn ei gôl, trw'i yn y byd;
Fe'm portha i â'i nefol ras,
Nes mynd yn lân o'r byd i maes.

HYMN LXIX. *Achwyniad.*

GYnt gwelais lwybr rhydd, o'r ddae'r i entrych nen,
Ond 'nawr tymheſtloedd fydd, yn rhuo uwch fy [mhen;
Cofia, O Dad, nad wyf ond llwch,
Maddeu o'r trwch fy meiau'n rhad.

2 Fy mhechod, gwae fi 'rioed, a'm llygredd o bob rhyw,
Sy'n peri'n llyn fy mod, heb broſt hedd fy Nuw;
Cofia, O Dad, *&c.*

3 Mi dreiais ddyddiau hir, gongcwero pechod cas,
Mae f' enaid bach yn glir yn ffaelu cario'r maes;
Cofia, O Dad, *&c.*

4 Meddyliais lawer pryd na ddoi fy mhechod mwy,
Yn eitha ei rwyfg a'i lid i roddi i mi glwy;
Cofia, O Dad, *&c.*

5 Ar ol cael concweſt dro, ar fawr elynion lu,
Yn union gyrch mi ddo, i ganol rhyfel du;
Cofia, O Dad, *&c.*

6 Mi addunedais, do, i wrth'nebu yn nerth dy ras,
Ac eilwaith lawer tro cofleidiais bechod cas;
Cofia, O Dad, *&c.*

HYMN LXX.

CAN. v. 10. *Fy Anwylyd ſydd wyn a gwridog*, &c.

1 MAE'm Prynwr mawr yn Dduw, yn ddyn,
Ac felly'n perthyn i mi;

Tywyſog

Tywyſog cadarn, Brenhin cry',
Yw'r Iesu fu'n fy mhrynu.

2 Mae'n wyn a gwridog yn ddilai,
Ar ddengmil mae'n rhagori;
Nid oedd neb deilwng ond efe,
Fod yn y ne'n teyrnaſu.

3 Mae'n wridog fe ddioddefodd fry,
Ar *Galfari* farwolaeth;
Fe'n prynodd trwy ei waed dinam,
O ddygn ddamnedigaeth.

4 Mae'n wyn, ni chaſwyd ynddo fai,
Un pechod neu amburdeb;
Mae'n gymmwys iawn, fe bledia'n bra
Ym mhebyll tragwyddoldeb.

5 Pwy a gymmarir iddo ef,
O fewn i'r nef ddiſglairwen?
'Does angel, ſant, na ſeraph fry,
Gyffelyb i fy Nghadpen.

HYMN LXXI. *Yr Ail Ran.*

1 PE chwilid fry ymhlith y ſer,
Y byd, a'r dyfnder iſod;
'Does neb y fu, na neb y ſy,
Gyffelyb i fy Mhriod.

2 Mae ynddo ddwfn fôr didra,
O gariad a thoſturi:
Mae'n barod iawn i faddeu bai,
Ei briod a'i ddiweddi.

3 Ni feddai ffrynd, na mam na thad,
A'r cyfryw gariad i mi:
Mewn culni, gofid, poen a gwae,
Yn waſtad mae'n fy ngharu.

4 Fy Nghyfaill gorau yn y byd,
Yw fy Anwylyd Iesu;
Ffarwel, greaduriaid i chwi mwy,
'Fe'n unig wy'n ei garu.

5 Fe

5 Fe bleidiodd drofwyf ar y groes,
Pan oedd ei loes ef chwerwa';
Do! fe'm haddefodd i yn llyn,
Ar goppa bryn *Calfaria*.

6 O fewn i'r byd ni bu yn bod,
Neb im' erioed mor ffyddlon;
Gwirionedd yw, nid oes o'i fath,
O'r diwedd f' aeth a'm calon.

HYHN LXXII.

Ymadawiad â'r cwbl.

1 FE ddarfu immi 'nawr i gyd,
A darfodedig bethau'r byd;
'Rhyn fydd i dd'od yn fuan ddaw,
Diddiwedd dragwyddoldeb draw.

2 O dragwyddoldeb ddedwydd ddydd,
Hyd 'noed ei fwn e'n hyfryd fydd;
Fy hapufrwydd mwy i bara fy,
Tra paro Duw 'n y nefoedd fry.

3 Mae ynwi ddymuniadau 'nawr,
Na leinw'r greadigaeth fawr;
Hwy'n gyflawn ni ddigonir byth,
Nes elwyf i'm tragwyddol nyth.

4 Caf yfed dw'r fel grifial clir,
O lygad ffynnon bywyd gwir;
Ca'm hadnewyddu yno'n wir,
A ffrydiau o lawenydd pur.

5 Caf glywed yno y tri yn un,
O galon gywir a chyttun,
Yn cyhoeddi immi heddwch llawn,
A chyfur anhraethadwy iawn.

HYMN

HYMN LXXIII.

1 DUW, cadw f' enaid bach o hyd,
Uwchlaw y byd a'i ddrygau ;
Gan lwyr ddibrifio ei boen a'i wae,
Ei drallod a'i gyſtuddiau.

2 Fel na bwy'n gwrando ar ei dwrf,
Ei gynnwrf a'i ruade ;
Gan deithio'r llwybr cul bob cam,
A meddwl am ſy ngartre'.

3 Heb gyfeiliorni ar un llaw,
Nes mynd tu draw'r *Iorddonen*,
At ſeintiau flinodd ar y byd,
Sy 'nawr i gyd yn llawen.

4 Yn gorphwys yn y *Ganaan* bur,
Preſwylfa'r gwir dduwiolion,
Tir yr addewid hyfryd draw,
Gwlad lle nas daw gelynion.

5 Gorphwyſfa dawel, deg, ddiſtwr,
Sydd yno i'r gwr lluddedig ;
Afonydd gloyw, pur, didrai,
I ddiodi rhai ſychedig.

6 Ac yno mae ſy Mrenhin mawr,
Yn daer yn awr yn eiriol ;
Gan bledio ei angau ddydd a nos,
Yn ffyddlon dros ei bobol.

HYMN LXXIV.

1 GWynfyd y rhai dileaiſt eu bai,
Eu pechod a'u hanwiredd ;
Gan roi 'ddynt nerth, er cnawd a byd,
I bara hyd y diwedd.

2 Y rhai ſy'n cadw'th hedd o hyd,
Er gwaetha'r byd a'i ddrygau ;
Gan wilio beunydd yn ddigoll
Ar gadw'th holl gyfreithiau.

3 A'u cydwybod fel lliain main,
Heb arni ſtain na brychau ;
Heb gyfeiliorni 'mlaen neu 'nol,
Ond dilyn ol dy gamrau.

4 Pwy ddrwg wna'r gelyn i'r rhai hyn,
Sy'n rhodio yn dy ddeddfau ?
Cyfeillach dawel, bur â'u Duw,
Gânt ym mhob rhyw gyflyrau.

5 Fel pwyſi myrr eu Hanwylyd tlos,
Sydd liw nos rhwng eu bronnau;
Nid yw eu Priod hwy'n cyffroi,
Na byth yn ffoi o'u breichiau.

6 Hwynthwy ſy'n eiſtedd tan ei wŷdd,
A'i ffrwythau ſydd yn felus ;
Ac yndŏo ef yn llawenhau,
A'u henaid mae'n ddiddanus.

7 Ar dryſor fry yn waſtad mae
Eu calon a'u dymuniad ;
O fewn i'r gwindy, braf eu ffar,
'N ymborthi ar ei gariad.

HYMN LXXV.

1 ESgynodd ein Iesu i fynwes ein Ner,
Gwnaeth i ni le diſglair ymhell uwch y ſer ;
Dewch, dringwn o'r ddaear i'r nefoedd yn hy',
Gael coron dragwyddol, wych, freiniol ſydd fry.

2 Cawn driagl peraidd, cawn olew, cawn win,
Cawn ddail pren y bywyd, ſy'n hyfryd eu rhin,
'Roi wrth ein doluriau, 'n cyſtuddiau, a'n cur,
Nes gwneuthur rhai afiach yn holl iach yn wir.

3 Cawn wared o'n hadfyd, a'n gofid i gyd,
Pob terfyſg, a dwndwr, a chynwrf y byd ;
'Ddaw blinder, na thrallod, na phechod, na phoen,
Na gelyn, na gormes, i fynwes yr Oen.

4 'Rym

4 'Rym yma mewn lludded, gan dwymed y dydd,
Ond ſyched a blino, byth yno ni bydd ;
Cawn yfed o'r afon, yn gyſon i gyd,
Sy'n tarddu dan orſedd y bywyd cyn byd.

5 Heb gaethder, na phrinder, nac eiſiau'n y byd,
Cawn dryſor pur, parod, diddarfod o hyd ;
Cawn fanna cuddiedig, draw'n ddiddig heb drai,
A 'falau o'r pren bywiol, rhinweddol bob rhai.

6 Cawn delyn i'w chanu, cawn balmwydd i gyd,
Coronau, perls diſglair, nid ſorod y byd ;
Cawn weld ein Hanwylyd, yn hyfryd mewn hedd,
A'n gynau hardd gwynion, yn ddiſglair ein gwedd.

7 'Mhlith ſaint a phrophwydi, a'r merthyron i gyd,
Seraphiaid, cerubiaid, angylion ynghyd ;
Sy'n dweud, *Haleluia*, *Hoſanna* mor hy',
A'u dyblu drachefn. Gwynfyd a fai fry !

HYMN LXXVI.

1 AI Iesu mawr, Ffrynd dynol ryw,
Wy'n weled fry, â i gnawd yn friw,
A'i waed yn lliwio'r lle !
Fel gwr dibris yn rhwym ar bren,
A'r gwaed yn dorthau ar ei ben ?
Ie, ſ' enaid dyma fe.

2 Ai'm hanwyl Briod welai draw,
A hoelion llymion trwy bob llaw,
A'u pwyo'n drwm i dre' ;
A bar o ddur trwy 'i ffrion draed,
Ac yntau'n marw yn ei waed ? Ie, ſ' enaid, &c.

3 Ai ſe fu'n maddeu idd i'w gâs,
A'i waed fel llif o'i glwyfau 'maes,
Nes agor drws y ne' ;
Rhoi 'ben tu a'r llawr gan boenau llym,
Yn wirion dêg heb yngan dim ? Ie, ſ' enaid, &c.

HYMN LXXVII.

1 UN ynfyd wyf, heb fedru dim,
Tlawd, gwan, a lleſg, llaith a dirym;
Yn llawn o ddygn dywyllwch du,
Ac anwybodus iawn o'r bru.

2 Y gràs, a'r hedd, a'r purdeb oll,
Row'd im' yn *Eden*, aeth ar gòll;
Ni ffeindia i bellder, tra fwy byw,
Fy hen 'madawiad gynt a Duw.

3 Ym Mh'radwys llithrais innau'n llyn,
'Rwy'n profi'r effaith hyd yn hyn;
O'r nefoedd llithiwyd fi i'r llawr,
'Mherffeithrwydd collais mewn un awr.

4 'R cre'duriaid mân nid aeth mor bell,
Eu braint cadwaſant lawer gwell;
Gyd yn eu lle 'n rhoi i'w HARGLWYDD glod,
O ddechrau'r byd heb bechu erioed.

5 Pa'm cyfyd hunan ynwy'n hwy?
P'odd maidda balchder i mi mwy?
Pa'm tybia i mod yn rhyw beth gwych?
Myfi'r pechadur ſaela ei ddrych.

6 Rhyfeddu 'rwyf, rhyfeddaf byth
Na buaſwn 'nawr mewn 'ffernol nyth;
Rhyfeddaf fwy os f' enaid ddaw
Trwy'r d'ryſni, mewn i'r nefoedd draw.

7 Rhyfeddu wnaf im' ddyfod byth,
Trwy demtaſiynau rif y gwlith,
A gweled myrdd mewn pydew du,
Gynt dybiais fed yn well nâ mi.

8 Rhyfeddai'r arſaeth ſownd ddigryn,
Tragwyddol gyngor Tri yn Un,
A'm cadwodd ar y llwybr cul,
Ynghanol gwrthgiliadau fil.

HYMN

HYMN LXXVIII.

Chwant ymadael.

1 PErerin wyf ſydd ar fy nhaith,
Yn mynd tu a thragwyddoldeb maith;
Am hyn 'rwy'n edrych ar y byd,
Fel peth dieithr im' o hyd.

2 'Rwy'n teimlo ſerch fy enaid gwan,
'Nawr wedi mynd o hono i'r lan;
Fe ddarfu i mi flino'n lân,
Ar y cre'duriaid ſawr a mân.

3 Y man dymunwn i gael byw,
Yw'r drydedd nef, preſwylfa'm Duw;
Lle mae y ſeintiau gyd heb boen,
Mewn hwyl yn cadw gwyl i'r Oen.

4 Nid eiſiau'r byd, a'i dryſor maith,
Nac ofn ei wae a'i ofid 'chwaith,
Ond am gael gweld f' Anwylyd cu,
'Rwy'n brefu am fynd i'r nefoedd fry.

5 Diafol a phechod hefyd ſydd,
Yn curo arnai nos a dydd,
A gweled 'rwyf y dawel hedd
Sy'r ſaint yr ochor draw i'r bedd.

6 Fy ffryns anwyla yno ſy,
Merthyron a phrophwydi lu,
Yn ſeinio'r nef yn gydgan iawn,
Am ddod i'w gwaredigaeth lawn.

HYMN LXXIX.

CRIST *yn bob peth.*

1 DY glwyfau yw fy rhan,
Fy nhirion IESU da,
Y rhai'n yw nerth fy enaid gwan,
Y rhai'n a'm llwyr iacha;

Er faeled yw fy nrych,
Er tlotted wyf yn awr,
Fy llenwi caf â llawnder Duw,
A'm gweled fel y wawr.

2 Mi brofais Duw yn dda,
Fy nhirion raflon Dad,
Yn maddeu im' fy meiau mawr,
Yn rhwydd o'i gariad rhad ;
Fe'm feliodd i mewn hedd,
Ond rhyfedd yw ei ras,
Fe'm bwydodd i â'r manna pur,
Mewn gwledd o hyfryd flas.

3 Mi wn i Grist, mi wn
Fy ngharu cyn bod byd,
Parhau fy ngharu gwn y gwna,
Yn ddidrai yr un o hyd :
Fe yw 'm Tywyfog hardd,
Efe yw'r Meddyg mawr,
Efe yw'm Harchoffeiriad gwych
Sydd drofwy'n pledio 'nawr.

4 Fy Mrawd yw'r Iesu da,
Fy Mherl o uchel bris,
Fy Nghyfaill yw a'm Cariad mwyn,
Fy Ngobaith yn ddilys :
Fy Mhren y bywyd mawr,
Fy Nrws i fynd at Duw,
Fy Ffordd i fyned tu a'r wlad
Lle mae fy Nhad yn fyw.

5 Fy Rhofyn *Saron* gwych,
Yw'r hyfryd Iesu mwyn,
Fy Mugail yw ; a mi fydd un
O'i dirion, anwyl wyn.
Fy Mhrynwr yw heb lai,
Fy Offeiriad yn ddigel,
Fy Nharian gref, a'm 'Fforddwr da,
Fy ficr Ran, a'm Sel.

6 Omega, Alpha mawr,
A'm Hawl yw'r anwyl Grist,

Efe

Efe yw'm Hamddiffynfa lon,
Efe yw'm ffyddlon Dyſt ;
Fy Mhen, fy Nghorn, a'm Twr,
Fy auraidd Allor lân,
Fy Aberth drud, a'm Prophwyd mawr,
Fe'm tywys yn y blaen.

7 Fe'm portha i â'i ras,
Nes mynd i ben fy nhaith ;
Fe ladd fy holl elynion cas,
Caf gongcro uffern faith :
Fy Arch a'm Hyſgol yw,
I'm codi tu a'r nen,
Caf ddringo 'mlaen o nerth i nerth,
Nes dod i *Seion* wen.

HYMN LXXX.

CRIST *y Gwrthddrych gorau i'w garu.*

1 NID oes un gwrthddrych yn y byd,
Sydd deilwng o fy ſerch o'm bryd :
Mae tynfa f' enaid cannaid cu,
At dryſor tragwyddoldeb fry.

2 Pe cawn y byd i gyd yn grwn,
A byw flynyddau fil yn hwn ;
Ni fyddai hyn ond gofid blin,
Heb gaffael ffafr Duw ei hun.

3 Wrth fyned trwy borth angau du,
Dan ymladd â gelynion lu ;
Ni thyccia cyfoeth, bri na gwaed,
Na brawd, na phriod, mam, na thad.

4 Wel IESU garai yn ddilai,
Efe a'm gwared i o'm gwae ;
Fy Mhriod hynod yw o hyd,
A'm Cyfaill gorau yn y byd.

5 Duw yw efe i'm dwyn ymlaen,
Trwy ddyfroedd mawr a fflammiau tân ;
O'r nefoedd fry rhoiff i mi nerth
I ddringo creigydd mawrion ſerth.

HYMN LXXXI. *Yr Ail RAN.*

1 DYMA f' Arweinydd i a'm Duw,
Dyma'r un gara i trwi byw;
Ni flina i garu tro 'nwy chwyth,
Er caru i dragwyddoldeb fyth.

2 Pan fyrthio'r fer fel ffigys îr,
Pan berwo'r môr, pan loſgo'r tir.
Pan droer yr haul a'r lloer yn ddu,
Pryd hyn mi gara Mhrynwr cu.

3 Doed fel y del, mi cara o hyd,
Dan bob rhyw drallod yn y byd,
Yn nydd y farn, yn angau chwyth,
Mi cara yn y nefoedd byth.

4 Fe rwyma fy ngelynion fyth,
F'au tawl i'r pydew dwfn byth:
Fe'm dwg i'n ddiddig yn ei law
O orſedd barn i'r nefoedd draw.

5 Er temtaſiynau filoedd myrdd,
Caf delyn aur a phalmwydd gwyrdd;
A gwiſgo'n gyſon goron gun,
Rhoiff ar fy mhen â'i law ei hun.

HYMN LXXXII. *Y Drydedd Ran.*

1 EFE yw'r feren firiol fy,
Yn ledio'r ſaint tu a *Bethle'm* fry;
Y foreu wawr fy'n tywynnu'n rhad
Ar holl drigolion *Canaan* wlad.

2 Haul y cyfiawnder, a ddyd gras
I dyfu megis llyſiau'r maes;
Y cwmmwl niwl, a'r golofn dân,
I'm dwyn trwy'r anial dir ymlaen.

3 Fy 'Ffeiriad, a fy Ngheidwad cu,
F' Eiriolwr yn y nefoedd fry ;
Fy Mhrophwyd, Brenhin, a fy Mrawd,
Ie, Ffrynd a Phriod f' enaid tlawd.

4 Fe yw'r Sarph-bres, a'r Manna mwyn,
A'r Bugail da i ymg'leddu'r wyn,
A Ffynnon fawr y dyfroedd byw,
I oleuo'r etholedig ryw.

5 Fy Meichiau, a fy Nghapten cry',
Gongcwerodd ar ben *Calfari* ;
Fy Yfgol nerthol uwch y nen,
Ac eilwaith Drws y nefoedd wen.

HYHN LXXXIII.

2 *Sam.* vii. 14. *Mi a fyddaf idds ef yn Dad*, &c.

1 PARODyw'n Duw i faddeu bai,
Sydd yn ei rai anwyla,
Fel ffyddlon ffrynd, neu dirion dad,
Yn waftad fe a'u cara.

2 Canfod y mae ef ym mhob man,
Ein bai a'n annoethineb ;
Ei feibion y'm, ei ras barha
I eitha tragwyddoldeb.

3 Fe'n c'rydda am ein beiau ar g'oedd,
Cawn yfed dyfroedd *Mara* ;
Cyftuddiau o newydd ddaw bob cam,
I'n cwrddid am y cynta.

4 Ond ficr yw y pery byth,
Ei ddilyth addewidion ;
Nid nef ac uffern newid barn
Creawdwr cadarn cyfion.

5 Nid yw ei gerydd e'n parhau,
I ddyddiau tragwyddoldeb ;
Gyd â'i ffonnodiau gwn y ca'
Drugaredd a thiriondeb.

HYMN

HYMN LXXXIV.

Dioddefaint CRIST.

1 RWY 'nawr wrth gofio anfeidrol gur,
Dioddefaint y MESSIA gwir,
Fel un yn teimlo rhan o'i loes,
A'i boenau drud o'i gryd i'w groes.

2 'Rwy'n cofio am ei ymdrech mawr,
Pan oedd ei chwys yn llifo'r llawr ;
A'r nofwaith oer yn ddafnau gwaed
Wrth yfed cwppan dig ei Dad.

3 Mi gofia'r ffyrnig dorf â'u ffyn,
I ddala'm Llywydd mawr yn llyn,
Gan waeddi maes ag uchel lef,
" Croeshoelia, O croeshoelia ef."

4 'Rwy'n cofio ei ddioſg yn eu gwŷdd,
Ac ynte'n tewi a ſôn yn rhwydd ;
Rhai'n poeri ac yn plygu glin,
Toſt cas fy IESU mawr ei drin !

5 'Rwy 'n cofio'r goron ddrain a'i chur,
Y fantell goch, a'r liccer ſur ;
Y gorſen wael, a'r gwawd, a'r cri,
Wrth gario'r groes i *Galfari*.

6 'Rwy'n cofio'r hoelion dewrion dur,
A'u pwyo'n nwylo'r Brenhin pur,
A hoelio ei draed yn groes ar bren,
Ac ynte heb 'nganyd gair o'i ben.

7 'Rwy'n cofio yno i'r Oen difrad,
Weddio droſtynt, " Madde, O Dad;"
Ac iddo yno ogwyddo ei ben,
A dweud, " Gorphennwyd," ar y pren.

HYMN LXXXV.

Y cwbl yn rhad.

1 O ARGLWYDD, 'r hwn ſy 'n maddeu bai
Yn rhâd i'r edifeiriol rai ;

Fy

1 Fy unig hawl i'r nefoedd fy,
Trwy'th angau ar ben *Calfari*.

2 Pe rhown fy nâ i'r tlodi'n lân,
A'm corph i lofgi yn y tân,
A chongcro'm beiau mawr eu rhi',
Pwy ennill fyddai hyn i ti?

3 Pe traethwn dy efengyl lân,
Ac achub myrdd rhag mynd i'r tân;
Beth yw hyn it', O ARGLWYDD cun,
Un gronyn ond dy ras dy hun?

4 Rhyfeddu 'rwyf i'r coelbren dd'od,
A'r nefoedd wen i'm rhan erioed;
Os yno'r af, mi gara'r gwaith
O ganu i dragwyddoldeb maith.

5 O ARGLWYDD, dwed beth wnes i well,
Nâ'r rhai fy'n aros etto 'mhell:
A ydyw'm beiau'n llai nâ hwy?
Yn hyttrach amlach ynt, a mwy.

6 Yn rhad y ce's, yn rhad mae'n bod
Bob peth a roddwyd i mi 'rioed;
Mae'r cwbl oll yn rhad i mi
O'r ddaear hon i'r nefoedd fry.

HYMN LXXXVI.

Pererindod.

1 PErerin wyf fy Nuw, fy'n mynd trwy nerth dy ras,
I *Salem* bur i fyw, o ddinas diftryw 'maes;
Oni buafai itti ddal i'r lan
Fy enaid gwan fuafai lawr.

2 Mi deithiais anial dir, ces gwrdd a ffoefydd maith,
Mieri a drain fel mur, yn amal ar fy nhaith;
Oni buafai, *&c.*

3 Gofidiau o bob math, fu'n pwyfo ar fy mron,
Yn f' erbyn curo wnaeth, pob llif, a ffrwd, a thon;
Oni buafai, *&c.*

4 O'm

4 O'm pen i'm traed 'rwy'n friw, fy nghlwyfau'n gwaedu [fy,
Gelynion o bob rhyw, fu'n curo arnai'n llu ;
Oni buafai, &c.

HYMN LXXXVII.

Meddyliau ynghylch ein Cyfeillion aethant i'r Nef.

1 O Arglwydd, dena'm ferch a'm bryd,
Ar y gwrthddrychiau s'uwch y byd ;
Tryforau hyfryd can mil gwell,
Cuddiedig draw ar fryniau pell.

2 Draw mae ein Iesu mawr a'n Duw,
A brodyr fyrddiwn i ni'n byw ;
Oes, mae yno rai'n clodfori o hyd,
Fu'n teithio gyd â ni 'n y byd.

3 Dringafant hwy i ben eu taith,
Gorphen'fant ar eu llafur waith ;
O gwynfyd a fai yno byth,
Yn moli'n beraidd yn eu plith !

4 Wel, cyn bo hir ni ddewn ynghyd,
O eitha pedwar cwrr y byd,
O'r gogledd, de', a'r dwyrain bell
I gael mwynhau cymdeithas gwell.

5 Yno y derfydd poen a gwae,
A holl gyfluddiau'r duwiol rai ;
Caiff yr holl etholedig ryw
Wyneb yn wyneb weled Duw.

HYMN LXXXVIII.

2 *Cor.* iv. 17. *Canys ein hyr yfgafn Gyfludd.*

1 O S yw'n gofidiau yn y byd,
I bara hyd y diwedd,
O fewn y nef fe dderfydd hyn,
Troir trifrwch yn orfoledd.

2 Pwy fwya gawn o wres y dydd,
Mwy yno fydd ein moliant;
Cawn yn lle'n cyſtudd byrr a'n crwys,
Dragwyddol bwys gogoniant.

3 Fe orfu'n deithio, nid o'n bodd,
Trwy filoedd o flinderau;
Ganwaith bu'n tŷb, na ddoin' unwch nen,
Byth byth i ben ein ſiwrnau.

4 Ni orphwyſwn mwy, nes dringo'n llawn,
I'r man y cawn breſwylio;
I'r lan i ben y tawel fryn,
Mae miloedd yn diſgleirio.

5 Aneirif dorf, a chyſon gôr,
Angylion o'r diſgleiria;
Seraphiaid pur, a ſaint ynghyd,
Sy'n canu i gyd *Hoſanna*.

6 F' enaid blinedig yn eu plith,
Yn dawel byth gaiff orphwys,
'Nol teithio 'ngwres yr haul a'r dydd,
Y neſoedd fydd yn felus.

7 Pryd hyn pereiddia Duw o'r bron,
Holl chwerwon ddyfroedd *Mara*;
Pryd hyn y try pob chwerw nant,
Yn win i blant JEHOFAH.

HYMN LXXXIX.

Gweddi am amryw Bethau.

ARGLWYDD, gweli'r ddraig yn gyfrwys,
Rhag pob ton, ar dy fron, gad i'm benaid orphwys.

2 Fry, fry'n waſtad uwch cre'duriaid,
Cuwch â'r ſer, O ſy Ner, cadw f' anwyl enaid.

3 Gwna fi farw, farw'n ddiau,
Farw i'r byd 'nawr ynghyd â'i holl wael bleſerau.

4 Sang ar fiol y ddraig wenwynig,
Heibio ar frys mewn i'th lys, minneu âf yn ddiddig.

5 Iesu, helpa f' enaid ddringo,
'Nawr i'r lan, tua'r man, y cai byth bresfwylio.

6 Pechod, paid, tra fwy'n concwero,
'R 'ffernol griw, o bob rhyw, fydd am fy ninyfstrio.

7 Rhowch im' lonydd, O ellyllon, [gwirion.
Ni chewch byth, tra ynoch chwyth, feddu'm henaid

HYMN XC.

Salm xlv. 10, 11. *Gwrando*, &c.

1 CLYW hyn, O ferch, a hefyd gwel,
Ac â chluft ifel gwrando,
Mae'n rhaid it' ollwng pawb o'th wlad,
A thŷ dy dad yn angof.

2 'Rys am dy gael tros foroedd pell,
I'r wlad fydd well i drigo;
Lle mae dy Brynwr gwridog gwyn,
Anwylaf yn presfwylio.

3 Gad yna'r byd ynghyd â'i ddâ,
Ei wagedd a'i deganau;
Pechod, a phlefer o bob math,
D' eulunod a'th gariadau.

4 Rho'th ferch, a'th gariad, rho fe'n rhwydd,
Ar Arglwydd yr arglwyddi;
Y Tywyfog brafa o bob rhai,
Ar ddeng mil mae'n rhagori.

5 Yna bydd gan y Brenhin wych,
Gael edrych ar dy burdeb,
Fe'th gâr o ddyfnder calon, gwna
Hyd eitha tragwyddoldeb.

6 Yna fe'th wel yn hawddgar iawn,
Yn hardd, yn llawn hyfrydwch;

Cai

Cai ganddo beunydd yn ddinag,
O'i gariad ac o'i heddwch.

7 Ymoſtwng dithau i'th ARGLWYDD da,
Ac ufuddha yn ffyddlon ;
Cân iddo byth ganiadau mwyn,
Am iddo ddwyn dy galon.

HYMN XCI.

Galarnad iii. 24. *Yr* ARGLWYDD *yw fy Rhan, medd fy Enaid.*

1 Y Mae yr ARGLWYDD i mi'n rhan,
'Mhob lle, a man p'odd bynna' ;
Ac er gwaetha y gelyn llym,
Ynddo mi ymddirieda.

2 Ce's garreg wen, tyſtiolaeth rad,
Gwir bwrcas gwaed fy Nghapten ;
Ac enw newydd nas gall dyn,
Ond mi fy hun ei ddarllen.

3 Ymhob rhyw ſtorom para mae,
Ei 'ddewid a'i ffyddlondeb ;
Y gair ddaeth o'i enau cadw wna,
Hyd eitha tragwyddoldeb.

4 Pa'm ofnaf golyn angau mwy ?
M' anturiaf trwy farwolaeth;
Dywedodd na's cawn (nis gwn pa ham)
Fyn'd byth i ddamnedigaeth.

5 Cymmwyſodd at fy enaid cla',
Ei angau a'i farwolaeth ;
Drachefn, a thrachefn mae
E'n cadarnhau nhyſtiolaeth.

6 Dim ond ei hedd a wnaiff yn iach
Fy enaid bach lluddedig ;
Pa fwya gaffwi o hono, rwy'
O hyd yn fwy ſychedig.

HYMN XCII.

Salm lxxxiv. 1, 2. *Mor hawddgar yw dy Babell.*

1 DY babell di mor hyfryd yw,
O Arglwydd Duw y lluoedd;
Mynych chwennychais weled hon,
Rhag mor dra thirion ydoedd.

2 Y man b'oft di, bid bryn neu fro,
Sydd gyflawn o ddiddanwch;
Yn dy gynteddau'n wastad mae,
Oes, fôr didrai o heddwch.

3 Sawl drig i'th dŷ gaiff yn ddidra,
Dy gariad a dy ffafar;
Cânt hwy ymborthi ar fath ffâr,
Sy'n nefoedd ar y ddaear.

4 Dy wleddoedd di byth a barha,
I'r newynog a'r fychedig;
A chyd a thi gorphwys a wna
'R diffygiol a'r lluddedig.

5 Fy enaid flyfia 'm fynd ar frys,
I'th gyfegr lys hylwydd;
Mae'm calon fach a'm cnawd bob cam,
Yn gwaeddi am yr Arglwydd.

6 O dwg fy enaid lleſg i'r lan,
I'r man'r wyt ti'n preſwylio;
Wrth deithio'r 'nialwch mawr yn hir,
'Rwi gwedi gwir ddiffygio.

HYMN XCIII.

Adn. 6 *Yrhai yn myned trwy ddyffryn* Baca, *&c.*

1 PE b'ai yn gorfod ar y rhai'n,
'Rhyd glyn wylofain dramwy,
Gofodir ffynnon iddynt hwy,
A'r gwlaw a'u lleiaw ſwyſwy.

2 Mewn

2 Mewn dyrus dir ac anial daith,
Ynghanol maith anialwch,
Cânt fanna'r nef, cânt ddyfroedd pur,
Sef ffrydiau o wir ddiddanwch.

3 Pan bo'r annuwiol fyd o'i fron,
Mewn dyfnion gyfyngderau;
Fe weryd Duw hwynthwythau, gwna,
O'u trallod a'u cyfluddiau.

4 Pa fwya bo eu cyfyngder hwy,
Bydd fwyfwy eu cyfuron;
Eu hedd meluſach nâ'r dil mel,
A lifa fel yr afon.

5 Er gorfod teithio yng wres y dydd,
Tros greigydd o'r diffeitha;
Ni chaiff bod ſyched ar un gwr,
Cânt ganddo ddw'r eu gwala.

HYMN XCIV.

Adnod 7. *Ant o Nerth i Nerth*, &c.

1 ANT rhagddynt bawb o nerth i nerth,
Nes cael yn brydferth ddyfod,
I 'mddangos i Dduw gar ei fron,
Yn *Seion* ei breſwylfod.

2 I'r lan, i'r lan tu a phen y bryn,
Lle mae eu Brenhin Iesu;
Ddiffygiant ddim nes mynd i'r ne',
Cânt gyd ag e deyrnaſu.

3 Trwy 'fonydd mawrion, dyfnion, du,
Ymlaen heb ofni gronyn;
Gan ddringo creigydd mawrion, ſerth,
I'r lan trwy nerth eu Brenhin.

4 Rhyfelant â gelynion gad,
Trwy rinwedd gwaed eu Capten,
Congcwerant, lladdant ar bob llaw,
Nes myn'd tu draw'r *Iorddonen*.

5 Ni ſlina neb mae Duw eu rhan,
Y lleſg, y gwan, a'r clwyfus ;
O ras i ras ſe dygiff ef,
I deyrnas nef i orphwys.

6 Lle derfydd byth eu poen a'u gwae,
Eu trallod a'u cyſtuddiau ;
Cânt ganu yn y nefoedd wen,
Yn iach ar ben eu ſiwrneu.

HYMN XCV.

Pwyſo ymlaen at yr Etifeddiaeth.

1 O Tyr'd ar frys, f' Anwylyd pur,
Cwpla'th addewid, na fydd hir.
Rhag im' ddiffygio a lleſgau,
A nychu o hiraeth i'th fwynhau.

2 Teganau'r byd, a'i bleſer ſydd,
'N fwy diflas im' o ddydd i ddydd ;
'Does ganddynt ſwyn na meder mwy,
I'm denu idd i'w caru'n hwy.

3 Trwy ffydd 'rwy'n gwel'd yr ardal bell,
'Nghyd â gwrthddrychiau lawer gwell ;
O ddydd i ddydd rwy'n pwyſo 'mlaen,
Nes nes i'm hetifeddiaeth lân.

4 Caf gyflawn olwg ar fy Nuw,
A'r Oen a laddwyd yno'n fyw ;
Wyneb yn wyneb ac e'n wir,
Ynghanol y goleuni pur.

5 'Does genny' neges yma'n hwy,
Nac achos oedi gronyn mwy ;
'Ngorphwysfa, a fy nhryſor ſy,
Fy ngobaith a'm llawenydd fry.

HYMN

HYMN XCVI. *Yr Ail RAN.*

1 RWY'n brefu am gynteddau'm Duw,
Mewn tir ſychedig 'rwyf yn byw;
Fel pererin lleſg neu ddieithr ddyn,
Yn c'rwydro 'mhell o'i wlad ei hun.

2 Pa cyd rhaid bod ym *Meſec* mwy?
P'odd gallai y' *Nghedar* fyw yn hwy?
A orphennai'm ſiwrneu maes o law,
I'm cartre' yn nhragwyddoldeb draw.

3 Fy ffryns o'r blaen aeth yno'n llu,
Yn awr yn gorfoleddu fry;
Heb ofn mwy, yn ſicr iawn
O'u concweſt ac o'u taliad llawn.

4 Gan edrych gyd â phleſer mawr,
Ar faes y gwaed, o bell yn awr;
Yn gweled uffern, angau a'r byd
Wedi eu concwero oll i gyd.

5 A minnau mewn gofidiau fil,
A myrdd o demtaſiynau cul;
Bron colli'r gamp, nes delo ffydd
I ddweud mai f'eiddo i yw'r dydd.

HYMN XCVII.

Ynghylch Dydd y Farn.

1 O ARGLWYDD, p'am y rhed ein bryd,
Ar wag bleſerau ſy'n y byd?
Tu hwnt i'r bedd mewn gwledydd pell,
Rhowd i ni olud can mil gwell.

2 F' ymddettyd y greadigaeth faith,
Yr haul a orphen ar ei thaith;
Y byd a lyſg, a'r ſer a ffy,
Pan ymddangoſo'n IESU ni.

3 Arch-

3 Archangel mawr mewn udgorn gân,
I wyſio o'r beddau'r lludw mân ;
O'r môr, a'r tir, a'u galw'n llu
I'w barnu i entrych awyr fry.

4 Fe ddeclu'r beddau ar godiad gwawr,
Poreuddydd tragwyddoldeb mawr ;
Hwy ro'nt i'r lan fyrddiynau maith,
O bob rhyw bobloedd, llwyth, a iaith.

5 Uffern a nef ar hyn o bryd,
A ymedu â'r eneidiau gyd ;
I gwrdd â'r cyrph oedd hyd yn awr,
Yn llechu yn y ddaear lawr.

6 Angylion gaſgla'r ſaint ynghyd,
Yn gryno o bedwar cwr y byd ;
Yno hwy gipir oll yn llu,
I entrych y ffurfafen fry.

7 Saint orfoleddant bob yr un,
Pan welont arwydd Mab y dyn.
Fel boreu wawr o'r dwyrain draw,
Sy'n dangos bod yr haul gerllaw.

8 Diſgleirdeb hardd ei wyneb pryd,
Lewyrcha ar y ſaint i gyd,
Nes diſgleiriont fel haul bob un,
Yn gymmwys megis ef ei hun.

9 Ni weliff etifeddion hedd,
Ddim llid, na digter yn ei wedd,
Cariad gwna hwy yn ewn i fyn'd
At Frenhin Iesu fel at ffrynd.

10 O orſedd barn c'od Iesu 'nawr,
Ynghyd â'i dorf aneirif fawr ;
Angylion gyd â'r ſaint mewn hedd,
A mewn i'r briodaſol wledd.

11 Pob un â'i balmwydd yn ei law,
Yn mynd tu a drws y neſoedd draw,
Coronau aur neu berls digoll,
A wiſga'r etifeddion oll.

12 Cânt ynau gwyn fel lliain main,
A th'lynau përaidd iawn eu sain
I ganu'r hyfryd beraidd dôn,
Tragwyddol *Haleluia* i'r Oen.

HYMN XCVIII.

Rhyfeddu Rhad Ras.

1 WRTH feddwl am dy ryfedd waith,
A dyfnder ma'th dy gariad;
I eigion môr â'm henaid gwan,
Nes ffaelwi 'r lan a dringad.

2 Pan elwi chwilio'th gariad hael,
Mae f' enaid gwael yn boddi;
Ond plygu bellach, Arglwydd, wnai
Yn wastad a'i ryfeddu.

3 Pa'm ceraist fi, d'wed, un o fil,
O ganol hil llygredig;
Wrth natur f'aeth fy ngwell heb lai
I blith y rhai damnedig.

4 O safn drist gehenna gaeth,
Fy ngwared wnaeth yr Arglwydd;
Fy enaid bach am hyn bob tro
Gaiff lammu o lawenydd.

5 Pentewyn poeth ynghanol tân,
Yn myn'd yn lân i'm llosgi;
Achubodd Iesu f' enaid, do,
Yn dra enwog o drueni.

6 Glyned fy nghafon bellach byth,
Duw, wrth dy ddilyth eiriau
Fel teithiwy'n hoyw 'mlaen o hyd
Yn uniawn rhyd dy lwybrau.

HYMN

HYMN XCIX.

Can. v. 16. *Melus odiaeth yw ei Enau,* &c.

1 TYwalltwyd ar ei wefus fwyn,
Ras ag fy'n dwyn y galon;
Ei eiriau hyfryd ef fy'n hedd,
I'r holl wir lariedd ddynion.

2 Un gradd o'i lid, neu bwys ei ddwrn,
Sy'n 'ffernol ffwrn ddiffafr;
Ei hyfryd wen, a'i gufan gwar,
Sy'n nefoedd ar y ddaear.

3 O fewn y ddaear hon a'r nef,
Pwy fy iddo ef yn gymmar?
Dymunol yw uwchlaw'r holl fyd,
Y mae e i gyd yn hawddgar.

4 Rhyfeddu wnaf o hyn i maes,
Anfeidrol ras fy Ngheidwad;
Nid oes na feraph fyth na faint,
All ddangos faint ei gariad.

5 Y nefoedd faith fy'n plygu, dan
Gyfadde' eu hanwybodaeth,
O fawr ddoethineb Brenhin ne';
Cyfryngwr iechydwriaeth.

6 Ei foli maent fwyfwy bob dydd,
Yn newydd eu caniadau;
Gan frefu am ei foli'n well,
Ond ffaelu o faith bell raddau.

7 Rhifedi'r gwlith o angylion bra',
Cerubiaid a feraphiaid,
A'u fwn ynghymmyfg â'r holl faint
Sy am ddangos faint ei gariad.

8 Wrth geifio ei ganmol 'rwy ar goll;
Y mac e oll yn hyfryd;
'Does tafod un creadur byw,
Dd'wed pa fath yw f' Anwylyd.

HYMN

HYMN C. *Yr Ail RAN.*

1 FY undeb I â'i Berſon mwyn,
Sydd im' yn dwyn diddanwch,
Na ddaeth i galon dyn erioed,
I feddwl fod fath heddwch.

2 Er gwerthfawrocced yw bob tro,
'Rwy'n eiddo fo, mi cara ;
Ac ef yn eiddo i minneu ſydd,
Ac felly bydd i bara.

3 Pa fwya bwi'n mynegu ei glod,
A'i hynod ryfeddodau,
Mwy gwerthfawr wy'n ei weld o hyd,
Mewn byd o demtaſiynau.

4 Wel, merched *Salem*, dyma nôd
Fy Mhriod hynod hawddgar :
Mewn nef a daear, tra ynoch chwyth,
Ni ffeindiwch byth o'i gymmar.

5 Eich cweſtiwn yn rhy galed aeth,
D' Anwylyd pa fath meddwch ;
N' all geiriau 'i ganmol, bellach tewch,
Yn fuan dewch a gwelwch.

HYMN CI.

Fy Nefaid I ni ddwg neb allan o'm Llaw.

1 MI ges ryddhad i'm henaid ſwrth,
Unwaith oddi wrth yr ARGLWYDD
Yr amſer o'wn i'n lleſg a gwan,
Yn griddfan dan euogrwydd.

2 A gaf fi etto fyn'd yn ol,
Fu yn ei gôl a'i gorlan ?
Na chaf, ſe'm ceidw â llaw gref,
Fe dd'wedodd ef ei hunan.

3 A gollai'r Ffrynd a wn i fod,
I mi erioed anwyla'?
Yn well mi cerais ganwaith, do,
Na phlefer o'r meluſa.

4 Pwy fydd yn awr yn uffern driſt
Gwerth gwaed y CRIST anwyla';
Pwy etholedig, d'wedwch hyn,
S' o fewn i lyn gehenna?

5 On'd gras effeithiol Duw oedd hyn
A weithiwyd yn fy enaid?
Nid all'ſai neb tan nef ond fo,
I'm gwared o'm caethiwed.

6 Efe'm digonodd i yn hir,
A ffrydiau o wir ddiddanwch;
Rhows arnai'i ſerch, a baid ef mwy
I'm harwain trwy'r anialwch?

7 Fy arwain i hyd yma wnaeth,
'R un ffordd ac aeth ei bobol;
Fe'm cynnal etto ar fy nhaith,
Trwy'ſtormydd maith, llifeiriol.

8 Credais, mi greda tra fo chwyth,
Na chaf fi byth wrthgilio,
Am fod fy Mharynwr gwridog gwyn
Yn waſtad yn fy ngwilio.

HYHN CII.

Pererindod.

1 CHWI bererinion glân,
Sy'n myn'd tu â'r *Canaan* wlad,
Ni thariaf finneu doim yn ol,
Dilynaf ol eich traed;
Nes elwi i *Salem* bur,
Mewn cyſur llawn i'm lle:
O Ffrynd trofeddwyr, moes dy law,
A thyn fi draw i dre'.

2 Mi

2 Mi ge's arwyddion gwir,
O gariad pur fy Nuw ;
Ei ras, a'i dawel hyfryd hedd,
I'm henaid rhyfedd yw :
Ymhell o'r babell hon,
Mae nghalon gyd ag e' ; O Ffrynd, *&c.*

3 Mae'r manna gwedi ei gael,
Mewn dyrus anial dir,
Ymborthi caf, ond myn'd ymlaen,
Ar ffrwythau'r *Ganaan* bur :
Mae yno ſwppiau grawn,
Yn llawn o fewn i'r lle ; O Ffrynd, *&c.*

4 Mi fentra 'mlaen yn hy',
Gan gyrchu at y nôd ;
Mi gefais, do im' ffyddlon dyſt,
Fe erchodd CRIST im' ddod :
Fy mhechod ymaith tyn,
Mae'n eiriol yn y ne' ; O Ffrynd, *&c.*

5 F' hyfrydwch yw dy waith,
A'm pleſer yn y byd,
Mae hiraeth llwyr yn f' enaid llaith
Am wel'd dy wynebpryd :
Cael hefyd roi fy mhwys,
A gorphwys ar dy dde' ; O Ffrynd, *&c.*

6 Wrth feddwl am y wlad,
A ragbar'towyd i'r plant,
A chyflawn degwch tŷ fy Nhad,
Mae ar fy nghalon chwant,
I landio uwch y nen,
Tu draw'r *Iorddonen* gre' ; O Ffrynd, *&c.*

HYMN CIII.

Yr ARGLWYDD *yw fy Nerth.*

1 MI âf ymlaen, er pelled yw,
I wlad 'rwi am fyn'd iddi fyw ;
O'r diwedd tiria'm henaid gwan,
O ddyſnder moroedd mawr i'r lan.

2 Anialwch mawr mi aethum trwy,
Pa ham y digalonna'i mwy ?
Yr hwn a'm nerthodd i byd hyn,
A'm dwg i'r lan i ben y bryn.

3 On' chaf fi dy gymdeithas wiw,
Mae'n boenus yn y byd im' fyw ;
'Does pleser tan y nef pe cawn,
All lanw'm calon fach yn llawn.

4 Can mil o weithiau gwyn ei fyd,
Gai gongcweſt ar fy meiau gyd ;
Gael bod yn bur o mewn o maes,
A darfod fôn am bechod cas.

HYMN CIV.

Maddeuant i Wrthgiliwr.

1 NID yw fy nyddiau yn y byd,
Ond megis dyrnfedd gron i gyd,
A darfod maent, ni's gwn pa lun,
Wrth bechu'n erbyn Duw ei hun.

2 'Rwi'n profi meiau fawr a mân,
'Nawr am fy nigalonni'n lân ;
Eu rhif, eu nerth, ynghyd â'u lliw,
A wnaeth fy nghalon fach yn friw.

3 Fe'm twyllwyd, do, gwae fi yr awr,
I dorri deddf f' Eiriolwr mawr ;
Edifar genny' wneud anghlod,
I'r un a'm carodd oreu erioed.

4 Maddeuaiſt ganwaith, maddeu hyn,
O ARGLWYDD, canna fi etto'n wyn ;
Rho i mi dyſt, f' Anwylyd cu,
I'm clirio yn y nefoedd fry.

5 Na tharo fi, 'rwy dan fy maich,
'Dwy'n abal diodde' pwys dy fraich ;
Duw ydwyt ti, 'dwyf fi ond dyn,
Pa'm lleddi waith dy ddwylo'th hun ?

6 Gwn

6 Gwn mai rhinweddol yw dy waed,
I bledio'm hawl o flaen y Tad ;
A chlirio'm ffordd at oriedd gras,
A blotto meiau mwya maes.

7 Cofia mai gwagedd wyf a gwynt,
A chofia'm cwymp yn *Eden* gynt ;
A chofia mod yn teithio 'nawr,
Mewn byd sy'n llawn o feiau mawr.

8 'Rwy'n gwel'd mai ofer yw sy ngtym,
Na thâl fy addunedau ddim ;
Pechadur wyf, fy Nuw a'i gŵyr,
'Nawr wedi colli ei nerth yn llwyr.

9 Pa ham y deſt o'r nefoedd fry,
Ond i gongcwero'r 'ffernol lu ?
Cyflawna'th waith, a gwna dy ran,
Yn fuan ar fy enaid gwan.

HYMN CV.

Pererindod.

1 YMdeithydd wyf fi 'nawr o hyd,
Mewn maith a thrallodedig fyd ;
Nid yma mae fy nghartre'n wir,
'Rwy'n teithio tu a *Salem* bur.

2 Pa'm carai'r byd, na'i wagedd mwy,
Hyd angau'n brin y deuant hwy ;
Gwell genny garu'r Ffrynd a ddaw,
Yn angau i 'maflyd yn fy llaw.

3 'Rwy'n pwyſo ar f' Anwylyd cu,
Ei ddehau yn fy nghynnal ſy ;
Pa ham y dof o'i gôl i maes,
Nes elwy trwy'r *Iorddonen* lâs ?

4 Er maint yw llid a brad y ddraig,
Fy nhraed oſodwyd ar y graig ;
Mae Iesu'n hwylio ngherdded im',
'Chai mwyach gyfeiliorni dim.

HYMN CVI.

Gwaed yr OEN.

1 O Arglwydd, cofia'th angau drud,
A'th boenau mawrion yn y byd!
A dadleu rhai'n ag uchel lef,
Tros f' enaid tlawd ynghanol nef.

2 O cofia'th wae, a'th waed a'th gur,
Ac ôl yr hoelion llymion dur!
Dy chwys i'r llawr yn ddafnau gwaed,
A'th glwyfau mawr o'th ben i'th draed.

3 'Rwy'n ceifio ymdreiglo at dy waed,
Gan gwympo'n llaw trugaredd rad:
'Does gweithred dda yn eiddo fi,
All gleimio hawl i'r nefoedd fry.

HYMN CVII.

Yn erbyn Ofn marw.

1 DWED pa'm yr ofni'm henaid cu,
I fyn'd yn wyneb angau du?
Y gelyn fathrwyd gynt dan draed,
Gan Frenhin nefoedd yn ei waed.

2 On' chawd y dydd ar angau'n llyn,
Yn lân ar ben *Calfaria* fryn?
O ble mae'r colyn s'iddo mwy?
A phle mae'r gwenwyn fy'n ei glwy'?

3 Pa'm ofnai 'mado â'r byd 'rwy'n byw,
Lle ces ofidiau o bob rhyw;
A myn'd i'r ddinas dawel, bur,
S' a'i heolydd fel y grifial clir.

4 'Dyw marw it', fy enaid trift,
Ond naid o'r byd i fynwes Crist,
At feintiau ac angylion fydd
Yn gwel'd ei wyneb nos a dydd.

5 Cai

5 Cai hedd o fewn i'r *Ganaan* bell,
Cai ffryns a brodyr lawer gwell;
Cai felus foli tr'o ynot chwyth,
Heb gwympo'n llaw'r *Philiſtiaid* byth.

6 Mi gaf ſwpperu gyd â'm Ner,
Ymhlith y ſeintiau rif y ſer,
Aeth yno i'r lan, ni's gwn pa lun,
Trwy'r unrhyw rwyſtrau a mi fy hun.

7 Cai yno orphwys f'enaid triſt,
Ar fron d' Eiriolwr Iesu Grist,
Y Ffrynd a'th garodd cyn dy fod,
A phan yr oeddit bella 'rioed.

8 Yn un cai yno weled tri,
Dirgelwch maith y nefoedd fry;
Caf wel'd Creawdwr nef yn ddyn,
Yn gwiſgo corph fel fi fy hun.

9 Pryd hynny caf (gwynfyd yr awr!)
Wel'd myrdd o ryfeddodau mawr:
Cwmpeini'r nef gânt gyflawn waith,
Rhyfeddu i dragwyddoldeb maith.

10 Rhyfeddu'r cariad mawr ei faint,
I droi troſeddwr fod yn ſaint;
Rhyfeddu i lwch dd'od i'r fath le,
Ddiſgleirio megis Brenhin ne'.

11 'Ddaw angau byth roi i mi glwy,
Nac ofn marw i mlino i mwy:
'Ddaw triſtwch, pechod cas, na phoen,
Ddim i gwmpeini'r addfwyn Oen.

HYMN CVIII.

Crist y *Meddyg*.

TRoſeddwr wyf fy Nuw (da iawn y gwyddoſt hyn)
Anheilwng iawn i fyw, tu yma i uffern lyn;
Fy enaid gwan ſydd dan ei faich,
Eſtyn dy fraich a dwg fi'r lan.

2 O Iesu 'r Meddyg hael, tydi wyt yn iachau,
Tlawd bechaduriaid gwael, a phublicanod rai;
Fy enaid gwan, &c.

3 Meddyliais gynt cawn fod cyn hyn yn gonc'rwr mawr,
Camsyniais, gwae fi 'rioed, 'rwy'n pechu hyd yn awr:
Fy enaid gwan, &c.

4 Rhif fy mhechodau sydd fel y mân wlith brydnhawn,
A rhei'ny oll bob dydd o liwiau duon iawn:
Fy enaid gwan, &c.

5 Mae gennyt ras yn 'stor, a *balm* i wella'm clwy',
A chariad mawr fel môr na dderfydd m'hono mwy:
Fy enaid gwan, &c.

HYMN CIX.

Cyfur yn erbyn marw.

1 PA'M na b'ai chwant ar f' enaid gwan,
I landio o'r anial fyd i'r lan?
O'r dywyll *Aipht*, o *Babel* gaeth,
I'r wlad sy'n lliso o fel a llaeth.

2 Beth sy i mi gael o fewn y byd?
Dim ond cystuddiau o'r bron i gyd:
P'odd treulia 'r dyddiau sy i mi fyw,
On' chai dy bresennoldeb wiw.

3 Wel, f' enaid, draw mae'th dryfor drud,
A'th ffyddlon frodyr fwya gyd;
Dy Arglwydd a dy Briod cu,
Sy â'i deml yn y nefoedd fry.

4 Cai, f' enaid, weled yno 'nghyd;
Y saint o bedwar cwrr y byd;
Cai orphen ar dy lafur waith,
A charu i dragwyddoldeb maith.

5 'Traid i mi yno gario'r groes,
Na 'mdrechu â phechod ddydd na nos,
Nac ofni archoll byth na chlwy',
Nac un o rwydau'r gelyn mwy.

HYMN

HYHN CX.

1 PEchadur wyf, da gŵyr fy Nuw,
Llawn o archollion o bob rhyw,
Yn byw mewn eisiau o waed y groes,
Bob munud awr o'r dydd a'r nos.

2 Ynghanol cyfyngderau caeth,
A myrddiwn o ofidiau maith;
Gad i mi roddi pwys fy mhen,
I orphwys ar dy fynwes wen.

3 O cofia fi ger bron y Tad,
A dangos iddo werth dy waed;
O pledia 'nawr ynghanol ne'
I ti roi'th fywyd yn fy lle.

4 Ti'm ceraist i, O rhyfedd waith,
Mewn amryw o gyflyrau maith;
O câr fi etto, tro ynwyf chwyth,
A châr fi'n rhragwyddoldeb byth.

5 O cadw fi yn dy gôf bob awr,
Wrth bledio ynghanol nef yn awr,
Dwg f' enw mewn llyth'rennau llawn,
O flaen y faingc yn eon iawn.

HYMN CXI. *Yr Ail RAN.*

1 GAD i mi dreulio'm dyddiau gyd,
I edrych ar dy wynebpryd;
A difyrru'm hoes o awr i awr,
I garu fy Eiriolwr mawr.

2 Ynghanol cyfyngderau du,
Yn agos attat cadw fi;
Rho'm benaid gwan ei felus hun
Byth rhwng dy ddwyfron di dy hun.

3 N'ad bechod bellach roi i mi glwy',
Nag ofn angau mhino i mwy?

Gwna

Gwna fi'n gyfarwydd iawn o hyd,
A'r llwybrau'r ochr draw i'r byd.

4 Yn angau ddydd bydd im' yn Ffrynd,
A gad fy enaid attat fynd ;
Saf ar fy nehau, a phledia'n gry',
Bod gennyf hawl i'r nefoedd fry.

5 O cofia fi pan bwi 'n y bedd,
A chafgla'm llwch i'r lan mewn hedd ;
O arddel fi'n y farn a ddaw,
A gofod fi ar dy ddeheulaw.

HYMN CXII. *Y Drydedd RAN.*

1 TR'wi yn dy gwmpni, f' ARGLWYDD mawr,
'Rwi wrth fy modd bob munud awr ;
A blino 'rwyf, fy NUW, o hyd,
Yn nwndwr ac yn nhwrf y byd.

2 Iach wyf pan byddwi yn dy wydd,
A'm henaid yn dy foli'n rhwydd ;
Tr'wi yma'n byw, DUW gwna fy lle,
Yn agos iawn at borth y ne'.

3 A dyro im' dy gwmp'ni o hyd,
Tr'o raid im' aros yn y byd ;
Diddana fi mewn anial dir,
A ffrydiau o ddiddanwch pur.

4 Gad i mi weld mai ti yw'm rhan,
Gad i mi'th ganfod ym mhob man ;
Gad i mi'n wastad blygu lawr,
I dy lan 'wyllys bob yr awr.

HYMN CXIII. *Y Bedwaredd RAN.*

1 GWNA, ARGLWYDD, fi'n golofn gry',
Sefydlog yn dy demel di,
I lynu wrthyt ti yn lân,
Ymhob rhyw drallod fawr a mân.

2 Dal

2 Dal fi, fy Nuw, dal fi i'r lan,
'N enwedig dal fi lle 'r wi'n wan;
Dal fi yn gryf, nes myn'd i maes,
O'r byd fy'n llawn o bechod cas.

3 Gwna fi 'n gyfoethog ym mhob dawn,
Gwna fi fel halen peraidd iawn;
Gwna fi fel feren oleu wiw,
Ddifgleirio yn y byd 'rwy'n byw.

4 Dyfg fi mewn gorthrymderau trift,
I bwyfo ar f' anwylaf Grist;
Dyfg fi wrth fyn'd o'r byd i maes,
I gario'r dydd ar angau glâs.

5 Dyfg fi 'mhob man, dyfg fi pa fodd
I ddweud a gwneuthur wrth dy fodd;
Dyfg fi ryfela â'r ddraig heb goll,
A dyfg fi gongc'ro'm pechod oll.

6 Tra caffwi rodio'r ddaear hon,
Rho'th hedd fel afon tan fy mron;
Ac yn y diwedd moes dy law,
I'm ledio mewn i'r nefoedd draw.

HYMN CXIV.

Newyddion da.

1 NEwyddion braf a ddaeth i'n bro,
Hwy haedden gael eu dwyn ar go',
Mae'r Iesu wedi cario 'r dydd,
Caiff carcharorion fyn'd yn rhydd.

2 Mae Iesu Grist o'n hochor ni,
Fe gollodd ef ei waed yn lli',
Trwy rinwedd hwn fe'n dwg yn iach,
I'r ochor draw 'mhen gronyn bach.

3 Wel, f' enaid, weithian c'od dy ben,
Mae'r ffordd yn rhydd i'r nefoedd wen;
Mae'n g'lynion oll i gyd yn awr,
Mewn cadwyn gan y Brenhin mawr.

HYMN

HYMN CXV.

Y Pererinion.

1 WEL, dyma'r pererinion dewr,
Achubwyd yn y ſtormydd mawr;
Dan *Seinai* ſe cynhaliwyd hwy,
Pwy elyn a'u gorchfyga mwy?

2 A gwaed yr OEN eu prynu wnawd,
Eu henwau 'mhlith y ſaint a gawd;
Hwy a gyfrifwyd yn ddilai,
O rif y bendigedig rai.

3 Nid angau mwy, nac erlid maith,
Nid ofn dim mewn anial daith,
Nid moroedd mawr o ddw'r a thân,
All rwyſtro rhai'n i fyn'd ymla'n.

4 IESU yw eu Ffrynd, a'u Prynwr drud,
Eu Tŵr, a'u Tryſor yn y byd;
Eu Harch, fe'u caria maes o law,
Yn ddiogel trwy ſarwolaeth draw.

5 Pwy fatter yw i'r rhai'n i gyd,
Gael eu dirmygu gan y byd;
Eu henwau da, a'u parch, a'u bri,
Sy 'nghadw yn y nefoedd fry.

HYMN CXVI.

Canmoliaeth o Gariad CRIST.

1 YR IESU'n ddilai a'm gwared o'm gwae,
Fe ſaſiodd fy mywyd, maddeuodd fy mai.

2 Er pelled y cas fi'n wir oddiwrth ras,
Fe'm carodd yn amlwg yngolwg fy nghas.

3 Fe'm golchodd i'n rhad, do'n wir yn ei waed,
Gan ſelio fy mhardwn rhoes i mi ryddhad.

4 O melus

4 O melus yw'r wledd, ce's weled ei wedd,
Fy Mrenin a'm Prophwyd mwyn hyfryd mewn hedd.

5 Fy Mhriod a'm Pen a rwygodd y llen,
Ffordd newydd a bywiol fy i fyned uwch nen.

6 F' Arweinydd i dre' yw'r Iesu'n ddible,
Fe'm ceidw rhag niweid, ca' fyned i'r ne'.

7 Mi wela fy mod yn awr tan y nôd
O'm Priod cywiraf, dilynaf ei droed.

8 Fy enaid i fydd yn awr nos a dydd,
Am ganmol fy Iesu a'm rhoddodd yn rhydd.

9 Ffarwel fo i'r byd, a'i blefer ynghyd,
Ar dryfor y nefoedd fe redodd fy mryd.

10 Fe'm cododd i'r lan pan oeddwn yn wan,
Amlygodd f' Anwylyd fy rhydd-did a'm rhan.

11 Fe roes i mi faeth, o win ac o laeth,
O'r pydew fe'm cododd, yn gadarn fe'm gwnaeth.

12 'Rwy'n gweled bob dydd mai gwerthfawr yw ffydd,
Pan elwy' i borth angau fy angor a fydd.

13 Mwy gwerthfawr im' yw nâ chyfoeth *Peru*,
Mor ddiogel i'm cynnal ddydd dial ein Duw.

HYMN CXVII.

Gwynfyd y Saint.

1 O Braf yw meddwl am y fraint,
A'r gwynfyd fydd i bawb o'r faint;
Y cyfiawn hil, brenhinol had,
Gwir etifeddion *Ganaan* wlad.

2 Er teimlo gwae, a diodde gwawd,
Wrth ado'r byd er mwyn eu Brawd;
Trwy ganol llid hwy ânt yn liu,
Yn iacn i fryn *Caerfalem* fry.

3 'Nol

3 'Nol hela eu pererindod maith,
A gorphen ar eu llafur-waith,
Cânt fedi yn y nefoedd wen,
O ffrwyth eu llafur uwch y llen.

4 Iesu a'u harwain hwy mewn hedd,
O'r anial wlad i'r nefol wledd;
O ras i ras fe'u leda'n rhodd,
I dir y bywyd wrth eu bodd.

5 Wel, dyma'r dydd dihangant hwy,
Ffarwel eu maith ofidiau mwy;
O happus awr, a melus bryd,
'R anghofiant eu gofidiau gyd.

6 A dyma'r dydd y derfydd gwae,
Dydd dechreu hir o lawenhau;
Dydd o gymmundeb melus yw,
Heb gwmmwl du rhyngddynt a'u Duw.

7 Cânt yno edrych yn ddiball,
Fel cyfaill llon ar wedd y llall,
Yn wyneb hardd eu Priod cu,
A'u hena Frawd efgynnodd fry.

8 'Ddaw newyn byth na fyched mwy,
Na diffyg hedd i gwrdd â hwy;
Cânt yno yfed yn ddilyth,
O afon bur y bywyd byth.

HYMN CXVIII.

Gobeithio yn erbyn Gobaith.

1 PA'M digalonna'm henaid gwan,
Ond wyt ti, Arglwydd, ar fy rhan?
Ac ond wyf finnau 'n un o ri'
Rhai brynwyd ar ben *Calfari?*

2 Oni alwaift arnai, Arglwydd cun,
Do, ganwaith wrth fy enw f' hun;
Ac oni wneft fi'n gonc'rwr llawn,
Ar demtafiynau lawer iawn?

3 Cyn-

3 Cynheliaiſt fi mewn dyrus daith,
Rhag cwympo'n erchyll lawer gwaith;
Yn amddiffynſa buoſt im'
Pan o'wn ſy hun heb allael dim.

4 D'wed, f' enaid, p'am na's claimi'n hy',
Dragwyddol hawl i'r nefoedd fry,
A phledio'n wyneb cnawd a byd,
Mai'r ARGLWYDD yw fy Ffrynd o hyd.

5 Gwirionedd yw, fy meiau ſydd
'N fy mhwyſo i wared nos a dydd:
Ond credu wna, tr'o ynnwi chwyth,
Na ſynni fy anghofio i byth.

6 'Rwy'n ffieiddio pechod o bob rhyw,
'Rwy'n blino ar y byd 'rwy'n byw,
'Rwy'n caru'th ſaint; ond dyna nôd
I tithau ngharu innau 'rioed?

HYMN CXIX.

Tryſor y Saint.

1 DUW yw fy Nhad, iddo bo'r clod,
Am iddo 'ngharu cyn fy mod;
CRIST yw fy Nghyfaill i a'm Pen,
A'm gwlad artrefol ſy uwch y nen.

2 Fry mae fy nhryſor pur dilyth,
A'r goron gaf fi wiſgo byth:
Pe ſygnodd nefoedd Duw fy mryd,
Nes 'dwi'n ddieithr yn y byd.

3 Myrdd o fy mrodyr anwyl ſy,
Yn gorphwys yn y nefoedd fry;
'Nghyfeillion goreu ſy mewn hedd,
Yn canu'r ochr draw i'r bedd.

4 Hyd yma y'm deliaiſt trwy dy ras,
Duw, dal fi etto o hyn i maes;
Cryfha fy yſpryd ar fy nhaith,
I landio tros ddyfnderoedd maith.

5 Mi ddringais greigydd, 'down ond gwan,
Rhyfeddu 'rwyf p'odd des i'r lan;
Tebygol bod fy mhwys i fry
'N ddirgelaidd ar f' Anwylyd cu.

6 Rhyfeddol fel cynheliaiſt fi,
Yn erbyn myrdd o elynion cry;
Trwy ddyfroedd mi es, na's gŵyr un dyn
Mor ddwfn oe'nt, ond ti dy hun.

HYMN CXX.

1 MAE'n ſiwrneu trwy'r anialwch maith,
Mae'r *teid* a'r tonnau ar ein taith,
Gelynion erchyll ar bob llaw,
Cyn ennill tir y *Ganaan* draw.

2 Ond pan y landiom yno i'r lan,
Fe lwyr anghofia'n henaid gwan,
Y gofid triſt, y poen a'r traul,
A gawſom yma tan yr haul.

3 Munudyn yn y nefol fyd,
A etryb ein holl boenau gyd;
Radd leia o ogoniant fry ſydd well,
Na holl dryſorau'r *India* bell.

4 P'am ofna'i fy ngelynion mwy?
Clwyfwyd y cryfa o honynt hwy,
Can's pen y ddraig a ſigwyd fry
'N y frwydr fawr ar *Galfari*.

5 Mae gennyf hawl, doed ſel y del,
I addewidion ſydd dan ſel:
Mi gredaf mwy, pwy roiff im' nôd
I Dduw i dorri ei air erioed?

HYMN CXXI. *Yr Ail RAN.*

1 P'ODD byddai dlawd? fy enw ga'd
Yn llyfr y cyfammod rhad.

A gollai

A gollai'r dydd, a Mrawd yn ben,
A Chapten yn y nefoedd wen?

2 Ni ildai ddim o'r maes yn llyn,
Mi ddringais dylau mawr cyn hyn,
Mi dynnais oen o balfau'r llew,
Mi dorraf ben *Golia* glew.

3 'Rwi'n caru ei air, a'i 'fengyl faith,
Ei g'fammod mawr a'i ryfedd waith;
'Rwi'n caru ei ordinhadau iach,
A'i gyfraith bur bob *jotta* fach.

4 'Rwi'n caru'r man mae Mhriod cu,
A hwnnw ydyw'r nefoedd fry;
'Rwi'n caru maingc ei ras dan go'
Lle ces faddeuant lawer tro.

HYMN CXXII.

Dedwyddwch Tragwyddoldeb.

1 CAF fod yn llonydd byth, pan etifedd wi'm braint,
'Does gofid mwy ymblith y gogoneddus faint:
Caf, yno fyw 'mhell uwch y byd,
A'm ferch i gyd ar Iesu gwiw.

2 Ni hedeg *fatan* wan i'm cartre' uwch y nen,
'Ddring pechod byth i'r lan, i drothwy'r nefoedd wen;
'Ddaw dim i'm cwrdd yn *Seion* fry,
Yn fuan ffy ngelynion ffwrdd.

3 'Does wrthddrych mwy i gael i demtio'm henaid llaith,
Nac unrhyw blefer gwael yn nhragwyddoldeb maith;
Dim gwagedd ffol mewn nefol fyd,
I dynnu'm bryd byth ar eu hol.

HYMN CXXIII.

O Goffadwriaeth am Farwolaeth amryw o rai duwiol oddi amgylch Llanfawel.

1 FY myfyrdodau i'n felus fy,
Wrth gofio'r dorf fy'n moli fry;

Pob un yn ddiſglair yn ei le,
'N rhagori ar ſer yn entrych ne'.

2 Fel y rhagora'r perlau drud,
Ar dom a ſorod ſy'n y byd,
Mil mwy rhagor aeth ſy'n eu gwedd
Nâ'r pryd yr oe'nt tu yma i'r bedd.

3 Yr haul g'wilyddia maes o law,
Wrth wel'd y rhai'n mewn dydd a ddaw ;
Fe 'mgyddia'r lloer ni 'mddengys mwy,
Gan lewyrch eu diſgleirdeb hwy.

4 Mae yno heddyw rai yn iach,
Rodd' ffarwel in' dros ronyn bach ;
Yn ddiſtaw iawn dihangſant hwy,
I'r ſabboth fry s' heb ddiwedd mwy.

5 Aethant i maes o'r cyſtudd mawr,
Eu gofid oll a ddarfu 'nawr :
Maent heddyw'n canu, canant byth,
Heb ſwn pechadur yn eu plith.

6 Myrddiynau o fyrddiynau a mwy,
O gyfeillion newydd gawſant hwy,
Oll arnom ni'n rhagori 'mhell,
Ac yn eu caru'n llawer gwell.

HYMN CXXIV. *Yr Ail RAN.*

1 HWY gawſant weld, O gwyn eu byd !
'R hen bererinion yno i gyd,
Gynt gwedi bod mewn dw'r a thân,
A myn'd trwy'r pyrth i mewn o'u blaen.

2 Rhai gwedi mynd i ben eu taith,
Er's miloedd o flynyddau maith,
Ac etto i'r Iesu'n canu clod,
Mor ſelus a'r awr gynta erioed.

3 Ymhlith y rhai'n hwynthwythau maen,
'Nawr yn eu helfen oll yn lân ;

A'u

A'u hyfryd ſwn debygwn ſydd,
Yn beraidd iawn i gluſtiau'm ffydd.

4 Darfuant hwy yn lân yn awr,
Ag amryw derfyſgiadau mawr;
Y poen a'r gofid oll i gyd,
A'r temtaſiynau ſy'n y byd.

5 Fel hyn y daeth, gadawyd ni,
I fyn'd i maes yn erbyn llu
O elynion hyll, dichellgar iawn,
Heb wybod bryd eu congc'ro cawn.

HYMN CXXV. *Y Drydedd RAN.*

1 CYfeillion oe'nt mewn dw'r a thân,
Wrth deithio'r llwybr cul ymlaen;
Yn ffyddlon iawn 'mhob man a lle,
At 'r hyn berthynai i deyrnas ne'.

2 Mae cariad IESU eu Prynwr drud,
Wedi eu concwero 'nawr i gyd;
Fel na allant lai o ganol ne',
Nâ chadw eu golwg arno fe.

3 Eu coronau diſglair ſy ar eu pen,
Yn rhodio yn-y neſoedd wen;
A'r palmwydd gwyrdd, eu harwydd hwy,
Na chânt fyn'd i ryfela mwy.

4 Eu taſod wedi ddyſgu ſy,
Yn holl ganiadau'r neſoedd fry;
A'u byſedd yn gyfarwydd cair,
O chwareu ar y delyn aur.

5 Diſgwyl y maent bob munud awr,
Am weld yr adgyſodiad mawr,
I'r cyrph ſy'n gorwedd yn y bedd,
Gael rhan o'r briodaſol wledd.

HYMN CXXVI.

Gwaredigaeth yn nefau.

1 O'R diwedd fe iachawyd fy nghlwy',
Na lwfrhaed credadyn mwy;
Ei air a faif, a'i 'ddewid wen,
Er oedi yn hir a ddaw i ben.

2 Dyma gyfarfod hyfryd iawn,
Myfi yn llwm, a IESU'n llawn;
Myfi yn dlawd heb feddu dim,
Ac ynteu'n rhoddi pob peth im'.

3 Y bywyd wyf fi 'nawr yn fyw,
Sy'n meddu hapufrwydd o bob rhyw;
Hapufrwydd yw, O d'wedwch pwy
A weliff ddiwedd arno mwy?

4 Mae'n bryfio at bryd i ganu'r gân,
Concweft gelynion fawr a mân;
Cannir ni'n wyn, ni fyddwn iach
O'n pechod oll 'mhen gronyn bach.

5 Yn awr mae'r dyddiau'n gwir nefau,
At dragwyddoldeb fy'n parhau;
Un funud at y llall heb ble,
Sy'n myn'd â'm henaid tu a thre'.

6 Na fryfiwn mwy, credwn yn glau,
Mae'n gwaredigaeth yn nefau;
Gwelwn arwyddion braf o'r dydd,
Mewn corph ac enaid fynd yn rhydd.

7 Trwfiwn ein lampau, rho'wn ein 'ften,
Yn llawn o olew hyd yr en:
Na chyfgwn mwy, ond 'drychwn draw,
Fe waedda'r Priodfab maes o law.

HYMN

HYHN CXXVII.

Dydd Nadolig.

1 BLANT ffyddlon *Seion* dewch,
A llawenhewch i gyd,
Ymlaen â chwi fel milwyr da,
Yn llon er gwaetha'r llid;
O hyfryd ddedwydd awr,
Meſſiah mawr a ga'd:
Henffych i'r dydd, a'r boreu daeth
Y iachawdwriaeth rad.

2 Er i ni golli 'r hedd,
Ymharadwyſaidd wiw,
A bod yn fyrr o gadw'r fraint,
Myn'd dan ddigofaint Duw:
Ni gawſom Had y wraig,
Yn gadarn graig i'n traed; Henffych, &c.

3 Addewid gafwyd do,
'Nol inni fyrthio ymhell,
Arfaethol ras hawl in' a roed,
Gawd ar gyfammod gwell;
Mae'r fylfaen yn ddigryn,
Ni chollir un o'r had: Henffych, &c.

4 Anfeidrol fendith fawr,
A ddaeth yn awr i ni,
Mae gennym archoffeiriad gwiw,
Yn cyhoeddi'r *jubili*,
Maes o'r caethiwed du,
Rhai gafodd y rhyddhad; Henffych, &c.

5 Er gwaetha *ſatan* fydd,
Yn temtio ddydd a nos,
Mae gennym hawl i'r tryſor da,
Fe bara o oes i oes;
Ffordd newydd gafwyd do,
I deithio at y Tad; Henffych, &c.

HYMN

HYMN CXXVIII. *Yr Ail RAN.*

1 DRachefn llawenhewch,
Chwi etholedig ri',
Mae'r oruchafiaeth gwedi d'od,
Trwy GRIST ein Priod ni;
Er cyfeiliorni 'n hir,
Cawn dd'dd i dir ein gwlad,
Henffych i'r dydd a 'r bore daeth
Y iachawdwriaeth rad.

2 I'n gwared daeth ein Ffrynd.
Pan oe'm ni'n mynd ar goll,
Mae pob cyflawnder yntho ef,
Yn trigo oll yn oll;
Can's felly'r OEN dinam,
A wnaethpwyd gan y Tad; Henffych, *&c.*

3 Wel dyma'r newydd da,
A lawenycha'r triſt,
Mae'r ddraig a ſatan er ein mwyn,
Mewn cadwyn gyd â'n CRIST;
Pan ſigodd ef ei ſiol,
Fe 'nillodd nefol wlad: Henffych, *&c.*

HYMN CXXIX.

Breſiadau am Ogoniant.

1 WRTH gofio'r *Jeruſalem* fry,
Y ddinas preſwylfa ſy Nuw,
Y ſeintiau a'r angylion y ſy,
Yn canu caniadau o bob rhyw;
Am mai yno mae nhryſor i gyd,
Nghyfeillion a'm brodyr o'u bron,
Fy nghalon ſy'n brefu o hyd,
Yn ſuan am fyned i hon.

2 'Ngelynion yn greulon y ſydd,
Hwy rwygent fy enaid pe caen',

'Rwy'n

'Rwy'n profi bob munud o'r dydd,
Nerth faethau gwenwynllyd y rhai'n ;
Am fod fy ngofidiau mor fawr,
A'r llewod uffernol fath lu,
Pe cawn fy nymuniad yn awr,
Trwy angau dihangwn i fry.

3 Fy enaid fychedig i fydd
Wrth deithio dros fryniau mor faith,
Yn difgwyl yn dawel bob dydd,
I gwrddyd â diwedd fy nhaith ;
Fel darffo fy ngofid a ngwae,
Fy nhrallod, fy mlinder a mhoen
A dechreu'm gorfoledd didrai,
Caniadau tragwyddol i'r Oen.

4 Er gofid a blinder o hyd,
A rhwyftrau bob munud o'r awr,
Er gelynion echryflon i gyd,
Sy'n curo fy yfpryd i lawr ;
Fy enaid lluddedig a ddaw,
Trwy demeft', trwy donnau, trwy dân,
Er gwaetha pob dychryn a braw,
I'm cartre' tragwyddol yn lân.

5 Mi gara f' Anwylyd o hyd,
Fy Mhrynwr, fy Mhriod, a'm Pen,
O'r diwedd fe fugnodd fy mryd,
O'r ddaear i'r nefoedd uwchben ;
Gwynfyd a fae'n gorwedd yn awr,
Yn llonydd yngwaelod fy medd,
Mi godwn ar doriad y wawr,
Yn fuan i weled ei wedd.

HYMN CXXX.

Y Concweft diweddaf.

1 PEchadur wyf 'r Arglwydd a'i gwŷr,
Pechadur a garwyd yn rhad,
Pechadur a gliriwyd yn llwyr,
Yn rhyfedd trwy rinwedd y gwaed ;

Pechadur

Pechadur a orfu fyn'd trwy
Ryw 'ſtormydd o ddyfroedd a thân,
Pechadur na orphwys byth mwy,
Nes dringo i'r nefoedd yn lân.

2 Y rhyfel o'n bochor ni ſydd,
Er cymmaint ein tuchan a'n cwyn,
Pwy etto 'rioed gollodd y dydd,
Trwy waed yr IMMANUEL mwyn;
Fe ddrylliwyd fy ARGLWYDD i'n friw,
Rhwng mwrddwyr ar *Calfari* fry,
Wel bellach mi mola trw'i byw,
Fe brynodd y nefoedd i mi.

3 'Ngelynion er cymmaint eu llid,
Yn lluoedd a deflir i'r llyn,
Fe rhwymir hwy'n 'ſgubau ynghyd,
Dechreuad llawenydd yw hyn;
Mwy etto fy enaid yw'th fraint,
Ond landio tu arall i'r bedd,
Cael treulio ymhlith yr holl ſaint,
Sabbothau tragwyddol o hedd.

4 Pryd hynny cai glywed y gair,
Y gair fydd feluſach nag un,
Yn ſeinio ffurfafen y nef,
O enau f' Anwylyd ei hun,
Dewch blant bendigedig fy Nhad,
Dewch etholedigion i gyd,
Meddiennwch y deyrnas yn rhad,
Bar'towd ich' cyn ſeiliad y byd.

5 Y baradwys af iddi cyn hir,
Mae afon y bywyd yn hon,
Yn llifo fel grifial yn glir,
I ddiodi'r ſychedig o'u bron;
Mae hefyd ynghartre' fy NAF,
Afonydd o laeth ac o fel,
Wel bellach tu ag yno mi af,
A deued hi fel ag y del.

6 Fe'm cod i ben *Nebo* yn llyn,
Ca' weled gwlad *Canaan* o'i bron,

Y ddinas

Jcc 23.5 32

Y ddinas ce's ganwaith cyn hyn,
Addewid o fyned i hon ;
Ac yma cai adael fy nghnawd,
Lawr eilwaith i'r ddaear y bu,
A'm dwlan ymreichiau fy Mrawd
I ganol *Jerusalem* fry.

HYMN CXXXI.

Etholedigaeth.

1 YR ARGLWYDD a'm carodd i'n rhyfedd erio'd,
Fe'm cywir adnabu ymhell cyn fy mod ;
Arfaethodd yn gynnar fy nghadw 'n ddigel,
Pan gwnaeth ei gyfammod yn ficr dan fel.

2 A chariad tragwyddol fe'm carodd i do,
Clod iddo trwy'r nefoedd, fe'm cadwodd mewn co' ;
'Sgrifennodd fy enw, 'mhlith ynɔ ryw bryd,
Y rhai a etholodd cyn feiliad y byd.

3 Er i mi drofeddu glân gyfraith fy Nuw,
Do ganwaith ei demtio a'i flino gwir yw ;
Ni altrir, ni thorrir y weithred a wna'd,
Gynt yn nhragwyddoldeb, fe ddwedodd fy Nhad.

4 Wel, dyma fel carodd fi'n rhodd ac yn rhad,
Pwy dryfor tan nefoedd mwy gwerthfawr a ga'd ;
OEN anwyl ei fynwes a gefais heb gel,
Mae yntho'n guddiedig fy mywyd dan fel.

5 Mi ge's y Ffrynd goreu, fyth, fyth all'fai fod,
'R addewid a roddodd ni thorrodd erio'd ;
Er byw'n ei ogoniant ynghanol y nef,
Mewn awr o gyfyngder fe wrendy fy llef.

HYMN CXXXII.

Y Ffordd newydd trwy GRIST.

1 FFordd newydd wnawd gan IESU GRIST,
I bafio heibio i uffern drift,

Wedi

Wedi ei phalmentu ganddo fe,
O ganol byd i ganol ne'.

2 Agorodd ef yn lled y pen,
Holl auraidd byrth y nefoedd wen,
Roi rhydd did i'w gariadau ef,
I mewn i holl drigfannau 'r nef.

3 Gwnawd llwybr rhydd, 'does rhwyſtr mwy,
Na's gall credadyn dorri trwy;
Gelynion hyll rowd dan ein traed,
Ac angau'n ffrynd, trwy rin y gwaed.

4 Pa'm 'r ofnwn dragwyddoldeb mwy,
Pa'm 'r ofnwn forio attynt hwy,
Y rhai i'n tyb a glywn yn ber,
Yn canu heddyw uwch y ſer.

5 Os tonnau gawn, a 'ſtormydd chwith,
Mae Duw o'n tu, ni ſoddwn byth;
Credwn yn gryf, dewn maes o law
Yn iach i'r lan yr ochor draw.

6 Myrddiynau o frodyr anwyl ſy
O'u gofid oll yn gorphwys fry;
'Chas neb o'r rhei'ny fyn'd yn rhydd
Heb brofi o bwys a gwres y dydd.

7 Pa'm y diſgwyliwn fyn'd i'r nef,
Heb gario'r groes a gariodd ef;
Mwy melus fydd y nefoedd, pan
Yr elom iddi yn y man.

HYMN CXXXIII.

Cariad Duw, *Rhyfeddod y Credadyn.*

1 RHyfeddu 'r wyf, O Arglwydd cun,
I ti fy ngalw erioed yn un,
I maes o'r dorf annuwiol ſy
Yn lliwio'r ffordd tu ag uffern ddu.

2 Dwed

2 Dwed ble mae 'm bath a gafodd ras,
Wedi ymdroi mewn pechod cas,
A ffeindir un yn *Salem* fry,
Wrthgiliodd ganwaith fel myfi.

3 Pan gwelwi f' hun, yngoleuni gras,
A gweld pwy wyf, b'le des i mae's,
Mae'm tafod hy' yn myn'd yn fud,
A minneu 'n gwaeddi gras i gyd.

4 Hyd yma arweiniaift fi yn rhodd,
Ni's gwn pa ham, ni's gwn pa fodd;
Ni fedrai neb, ond ti yn wir
Fy ledio trwy'r fath anial dir.

5 'Doedd neb a ddalfai 'm henaid gwan,
I ddringo creigydd mawr i'r lan,
A myn'd trwy lynnoedd dyfnion chwith,
Y boddodd mil heb godi byth.

6 Wel etto helpa'm henaid gwan,
Nes dod o'r moroedd oll i'r lan,
A chael fy nhraed ar fanctaidd dir,
O fewn i gaerau'r ddinas bur.

7 Yn fynych mynych Iesu cu,
Datguddia'th fod yn eiddo i mi:
Mewn 'ftormydd mawr yn wafiad gad
Im' ddyfgu llefain, *Abba Dad.*

HYMN CXXXIV.

Y Llew o Lwyth Juda *a orchfygodd*, &c.

1 Esgynnodd ein Harglwydd, mawr hylwydd mwyn hy',
Uwch cyrraedd gelynion, rai creulon ryw cry;
Bygwthent a fynnon' yn eon is nen,
Ni s gallant wneud niweid i'n Harglwydd uwchben.

2 Gall fatan i orphwys, er cymmaint ei lid,
Er cael rai blynyddau ein blino yn y byd;
Ac er fod e'n nerthol, a'r defaid yn wan,
Ni ddwg ef un ddafad, dwg Iesu ni'r lan.

3 Wel, blant, gorfoleddwch, ni gawſom y dydd,
Trowyd ſatan oddi yno, mae'r nefoedd yn rhydd,
Fe bechodd, fe gwympodd o entrych y ne',
Ni bech'ſom, fe'n prynwyd, ni gawſom ei le.

4 Ar fynydd *Calfaria* hiliogaeth y wraig,
Mewn rhyfel o'r tecca' orchfygodd y ddraig ;
Fe ſigodd ei choryn, rhows iddi'r fath glwy',
Fel gallwn, er gwanned ei chonc'ro hi mwy.

5 Wel, weithian cymmerwch eich arfau yn hy',
Dewch allan i ryfel yn erbyn y llu,
Ni rhoddwn hwy'n fuan i lawr tan ein traed,
Cawn ganu am goncweſt yn rhinwedd y gwaed.

HYMN CXXXV. *Yr Ail RAN.*

1 MOliannwn yr Iesu am hynny bob un,
Bu farw ar *Galfaria*'r Emmanuel ei hun ;
Fe gym'rodd ein beiau, eu pwyſau a'u poen,
Dioddefodd y cwbl mor llariaidd a'r oen.

2 Daeth uffern, a'r ddaear, a'r nefoedd ynghyd,
I gonc'ro'r *Meſſia* Iachawdwr y byd ;
Fe ſafodd i fynu, fe 'nillodd fath glod,
Bydd coffa am dano tr'o'r nefoedd yn bod.

3 Fe gurodd gehenna, fe gonc'rodd y byd,
Fe 'gorodd y nefoedd oedd gauad o hyd ;
Diffoddodd ar unwaith yn gyfan â'i waed,
Holl felldith y gyfraith ac angerdd ein Tad.

4 Pob bryn 'ſ'a'i goſtyngodd, gan lanw pob pant,
'Radwyau fe'u torrodd, fe ſychodd bob nant ;
Palmentodd bob llwybr o'r ddaear i'r ne',
Fel gallai'r briodas-ferch gael digon o le.

5 Mae'r Brenhin ei hunan yn cerdded o'r blaen,
Yn treio grym dyfroedd, a phoethder y tân,
Ni chaiff ei anwylyd fwyn hyfryd fynd gam,
Nes torri grym dyfroedd, a diffodd y fflam.

6 Wel,

6 Wel, bellach dechreuwch, mae'n ddigon o bryd,
I ganu caniadau i Iachawdwr y byd ;
Ni feiniwn y ddaear a'r nefoedd uwch ben,
Hofanna, Haleluia, Hofanna. *Amen.*

HYMN CXXXVI. *Y Drydedd RAN.*

1 PRhen *Adda* ga's gynnyg ar gadw ei holl
Hiliogaeth heb bechu a myned ar goll ;
Fe gwympodd y cynta', 'r ail 'nillodd y dydd,
Ac yn ei or'chafiaeth daeth miloedd yn rhydd.

2 Bu'r frwydr yn amlwg ar *Galfari* fry,
Fy ARGLWYDD ei hunan yn erbyn y llu ;
Er cael hwy bob mantais, eu byddin yn gref,
Concwerodd hwy'n loyw 'ngwydd daear a nef.

3 Pwy fentrai gymmeryd fath arfau a rhai'n
Yn erbyn llu uffern, fef coron o ddrain,
A mantell o 'fgarlet, a chroes o bren îr,
Y gorfen a buftl, a hoelion o ddur ?

4 Bu farw f' Anwylyd, fe grymmodd ei ben ;
Fe 'gorodd y beddau, fe dduodd y nen :
Yr holl greadigaeth ryfeddodd yn fawr,
P'odd marw Creawdwr y nefoedd a'r llawr.

5 Fe 'fgynnodd i fynu, fe dalodd ein d'led,
Fe 'gorodd holl ddrygfau y nefoedd ar led ;
Fe'n rhodd ni mewn heddwch, o farw ar bren,
A'r holl greadigaeth o'r ddaear i'r nen.

6 Fe rhoddwyd i'r ddaear, fe gododd yn fyw,
Y maen a fymmudwyd ar 'fgwyddau fy NUW ;
Fe laddodd yr angau, fe ddaclodd y bedd,
Wneud ffordd i'w anwylyd adg'odi mewn hedd.

7 Wel, tyred, fy enaid, o'th hunan i maes,
Ymffroftiaf yn unig yn IESU a'i ras ;
Efe wnaeth y cwbl, efe bia 'r clod,
Pydd moliant i'w enw tr'o'r nefoedd yn bod.

HYMN CXXXVII. *Y Bedwaredd RAN.*

1 NI redwn yn wrol, mae'r Brenhin o'n bla'n,
Pa'm ofnwn ni rwyſtrau o ddw'r ac o dân?
Mae'r goron a'r palmwydd, a'n gwobr ni fry,
Ynghadw'n llaw'r Barnwr, mae'n perthyn i ni.

2 Rhaid cadw ar y llwybr heb bwyſo ar un llaw,
I ddehau neu aſwy, nac yma na thraw;
Os trown ni un ochor, y llwybr ſydd gul,
Hyll iawn yw'r gelynion, a chyfrwys eu 'ſgil.

3 Fe'n gwneir ni'n gyſarwydd, ein Captên dinam
A deithiodd yn union heb golli un cam;
Dilynwn ei gamrau trwy fywiol ffydd gref,
Fe'n dygir yn fuan i'r man yr aeth ef.

4 Blinderau a chroeſau yn ſicr ni gawn;
Ca's ynte o'r rhei'ny rifedi mawr iawn;
Yn wirion a llariaidd dioddefodd hwy 'gyd,
Sanctteiddiodd i'w bobl holl drallod y byd.

5 Wel, bellach gyſtuddiau, o ſafwch bob tu,
Mi ſafa yn y canol yn eon a hy';
A churwch eich gwaetha ar f' enaid o hyd,
Fe dynnodd fy ARGLWYDD eich gwenwyn i gyd.

6 Diolchaf byth iddo, ſanctteiddiodd y groes,
'Sgafnhaodd ei phwyſau, ſe laeſodd ei loes;
'Nawr nef yw ei chario, a gwynſyd y ſy,
Yn canlyn yr IESU i *Galfari* fry.

HYMN CXXXVIII. *Y Bummed Ran.*

1 DEwch, frodyr, yn eon trwy ddw'r a thrwy dân,
Fe gwympiff gelynion cry' blinion o'n blaen;
Ni alliff hen ſatan y bradwr roi brath,
Ar ſynydd *Calfaria* ſe gollodd ei ſaeth.

2 Wel

2 Wel gyd â'r henuriaid ynghanol y nef,
A'r pedwar anifail, yn uchel ein llef,
I lawr ar ein gliniau, ni roddwn bob pryd
'R anrhydedd a'r gallu i Iachawdwr y byd.

3 'Doedd neb ar y ddaear, na neb yn y nef,
Oedd deilwng i ddattod y ſeliau ond ef:
Agorodd y llyfr (oedd gauad) â'i waed,
Ni ddaethom i ddarllen holl gwniſel ein Tad.

4 Mae mur y gwahaniaeth ſ ſe rwygwyd y llen,
Oedd rhyngom a'n HAROLWYDD o'r ddaear i'r nen:
Ni welwn yn amlwg trwy rinwedd ei waed,
Y *Shecina* ddiſglair wynebpryd ein Tad.

5 Ni welwn ein caru (O gariad mor ddrud!)
Ynghwniel y Drindod cyn ſe.liad y byd:
Ni welwn gyfammod yn gadarn a wnaed,
Draw yn nhragwyddoldeb rhwng IESU a'n TAD.

6 Ni welwn faddeuant ar ſynwes ein DUW,
A heddwch diddiwedd (O rhyfedd ei ryw!)
Y nef yn agored, a groeſo i ni fry,
Wel, dyma'r dirgelion ddatguddiwyd i ni.

7 Ni welwn yn amlwg daw pechod i lawr,
Trôdd IESU ei arfau yn ei erbyn e'nawr:
Pob treſn rhagluniaeth ſy'n erbyn y ddraig,
Mae'r neſoedd a'r ddaear o ochr y wraig.

8 Diolchwn i'r IESU gael gweled y dydd,
Y cododd goleuni i'n gollwng yn rhydd
O'r dwfn garchardy, i *Galfari* fry,
I wel'd y gogoniant yn *Seion* y ſy.

HYMN CXXXIX. *Y Chweched Ran.*

1 MAE'n bryd i ni ganu, ni gawſom y fraint,
Mae'r rhyfel yn cerdded o ochor y ſaint;
Mae'n Brenhin ni'n dyfod â'i gledde ar ei glun,
Fe ſathrodd y gwinwryf bob gronyn ei hun.

2 Mae ddillad yn gochion, llychwinwyd â gwaed,
Fe gwympodd gelynion yn fyrdd dan ein traed ;
Fe rwygodd gwlad *Edom* (diolchwn i'n Duw,)
Ni safiff un gelyn yn *Edom* yn fyw.

3 Nid gallu angylion, na gallu un dyn,
Goncwerodd y gelyn, ond ei allu ef ei hun ;
Fe 'nillodd ogoniant, anrhydedd mor gref,
Mae canu am dano mewn daear a nef.

4 Fe ddarfu eu blinder a'u gofid i gyd,
F' anghofiwyd ymdrechu'n rhyfeloedd y byd ;
Fe basiodd eu gaia', newidiwyd yr hin,
Ynawr maent yn canu a charu bob un.

5 Ni chlywir dim ochain, gan angel na saint,
Ond pur orfoleddu (ond braf yw eu braint!)
Rhyfeddu'r *Messia*, JEHOFAH yn ddyn,
A chraffu eu llygaid ar IESU bob un.

HYMN CXL.

CRIST *pob peth mewn Profedigaeth.*

1 O IESU'r Brenhin mwya' ei fraint,
Unig hyfrydwch yr holl saint ;
Holl obaith, nerth, a noddfa glyd.
Dy ddefaid gwirion yn y byd.

2 O edrych rhwng y ser i lawr,
I eitha dysnder moroedd mawr,
Yno cai wel'd fy yspryd gwan,
Yn griddfan yn y dyfna man.

3 I nofio i fynu'n fawr fy mryd,
Uwchlaw y ffrwd a'r tonnau i gyd ;
Ymdrechu'n lân, ond ffaelu 'rwy',
Ac wrth ymdrechu'n foddi mwy.

4 'Rwi'n gweld mai nerth fy enaid gwan,
Yw bod yn llonydd yn y fan,
A gado'm IESU gario'n lân,
Y gwaith ddechreuodd yn y blaen.

5 Yn

5 Yn rhad rhaid it' roi'r cwbl im',
Ni feddai werth, na nerth, na grym ;
'Nol rhoddi, eilwaith trefnu'm gras
'Mhob brwydr cyn y 'nillwi'r maes.

6 Myrddiynau maith a gonc'raiſt ti,
O elynion hyll ar *Galfari :*
'R wy'n pwyſo ar dy allu mawr,
'Roi f' holl elynion innau 'lawr.

HYMN CXLI.

Yn yr ARGLWYDD *(medd un) y mae i mi Gyfiawnder a Nerth.*

1 FY unig gyſur tan y ne'
Fod IESU 'n ſefyll yn ſy lle;
Cym'ryd fy meichiau bob yr un,
A'u rhoi hwy ar ei 'ſgwyddau 'i hun.

2 Anfeidrol gryf ydyw dy fraich,
Dim pwys i ti, er maint fy maich ;
Gynt ar y groes dioddefaiſt lid,
A phwyſau holl bechodau'r byd.

3 Nid wyf ond gwan, O na'd fi 'lawr,
Dan bob rhyw drallod fach a mawr ;
Mi bwyſaf arnat, tr'o ynof chwyth,
Digon wyt ti, a digon byth.

4 Nerthaiſt dy blant, (O faint dy ras!)
Er gwanned oe'nt i gario'r maes ;
Pa faint yn llai a fydd dy rym,
Trwy eſlyn braich 'roi cymmorth im'?

5 Fy ngharu wn'e'ſt er maint fy mai,
A'm galw o blith annuwiol rai ;
B'le dof fi bellach am iachâd,
A nerth i gonc'ro, ond at fy Nhad?

HYMN

HYMN CXLII.

CRIST *yn bob peth.* Col. iii. 11.

1 IESU yw'm Ffordd i'r nefol fyd,
Rhy wan yw'm dyledſwyddau 'gyd;
'Nghyfiawnder eilwaith a fy ngrym,
Ti wyddoſt feddai o honynt ddim.

2 'Rwi'n dewis IESU a'i farwol glwy',
Yn Frawd a Phriod i mi mwy,
Ef yn Arweinydd, ef yn Ben,
I'm ledo o'r byd i'r nefoedd wen.

3 Wel dyma un, O d'wedwch b'le
Y ffeindir arall fel efe?
A beru'n ffyddlon im' o hyd
Ym mhob rhyw drallod yn y byd.

4 'Does genny' mwy ddim tan y ne'
'Mddigryſu ynddo ond efe;
Neb a ddiddana f' enaid triſt,
Yn ei holl flinderau ond IESU GRIST.

5 Pwy wrendy riddfan f' enaid gwan?
Pwy'm c'od o'm holl ofidiau i'r lan?
Pwy garia'm baich fel Brenhin ne'?
Pwy'm gydymdeimla fel efe?

6 Wel, ynddo ymffroſtia innau mwy:
Fy holl elynion, d'wedwch pwy
O ch cewri cedyrn, mawr eu rhi',
All glwyfo mwy f' Anwylyd i?

HYMN CXLIII. *Yr Ail RAN.*

1 FF gododd yn ei erbyn ef,
Y ddaear, uffern, do a'r nef;
Ond ſefyll wnaeth ein Prynwr drud,
Dan eitha' llid y rhai'n i gyd.

2 Cyfyngder

2 Cyfyngder mwya'n Prynwr rhad,
Oedd colli gweled gwedd y Tad,
Pan lefodd ar ben *Calfari*,
" *Eli, lama ſabacbthani.*"

3 O feiau mawr, beth all'ſech mwy
Nâ rhoddi i Frenhin nefoedd glwy' ?
Lladd'ſoch yr Oen ; fe dröddd y rhod,
Mae dydd eich dial chwi yn d'od.

4 O dewch, rhyfeddwch rin ei waed,
Ro'i torf o elynion tan ein traed ;
Ei ddwyfol waed ddamſangodd griw,
A'i angau wnaeth fyrddiynau'n fyw.

5 Dirgelwch o anfeidrol ryw.
I'm Iesu farw, ac ynte'n Duw ;
Mae pleſer gan angylion nef,
Fyfyrio ar ei angau ef.

6 Dyma lle bydd fy nhrigfan i,
O fewn i glwyfau 'Mhrynwr cu ;
Y man na's tyrr cuogrwydd trwy,
Y man na's mentra ſatan mwy.

HYMN CXLIV.

Crist, *Eiriolwr yn y Nef.*

1 WRTH droi fy ngolwg yma 'lawr,
I gyrrau'r holl greadigaeth fawr,
Gwrthddrych ni wel fy enaid gwan,
Ond Iesu i bwyſo arno'n rhan.

2 Dewiſais ef, ac ef o hyd,
Dewiſai mwy, tr'wi yn y byd ;
Can gwynfyd ddaeth i'm henaid tlawd,
Gael Brenhin nefoedd i mi'n Frawd.

3 'Nghyſuron oll oddi wrtho dardd,
Mae'n Dad, mae'n Frawd, yn Briod hardd ;
F' Arweinydd llariaidd tu a thre',
F' Eiriolwr cyfiawn yn y ne'.

4 Fe

4 Fe garai bellach, tra fwy' byw,
'N fwy nâ'r creaduriaid o bob rhyw:
Er gwaetha' dae'r ac uffern drift,
F' Anwylyd i fydd Iesu Grist.

5 O pa'm yr wyt, fy enaid, clyw,
Am g'rwydro 'mhell oddi wrth fy Nuw;
Ni che's fath blefer tan y ne',
Ac gefais yn ei gariad e'.

6 Melus, fel manna'r nefoedd fry,
Yw hyfryd hedd f'Anwylyd cu;
Mwynhad o'i gariad ef a'i ras,
Nâ'r diliau mel fy'n well ei flas.

HYMN CXLV.

Chwennych ein diofg, 2 Cor. v. 4.

1 FY enaid athrift, Arglwydd, fy
'Noch'neidio tu a'r nefoedd fry;
Lluddedig, ar lewygu mae,
Yn griddfan am gael ei ryddhau.

2 Yn cyd-hiraethu, f'Arglwydd cu,
A'r rhai fy tan yr allor fry;
Fy ngweddi i fel 'r eiddynt hwy
Sy'n d'wedyd, "Tyr'd, nac oeda mwy."

3 Beth yw'r greadigaeth heboft ti,
Ond fel rhyw bydew tywyll du;
Na ffeindir cyfur ynddi 'maes,
O fer y nef i'r ddaear las.

4 Am hyn 'rwy'n blino ar y byd,
Ac ar ei wrthddrychiau gwag i gyd,
A blino aros ynddo'n hwy,
Am nad wi'n cael o'th gwmpni'n fwy.

5 'Rwi'n llawen etto, 'r amfer mae
O awr i awr yn agoshau:
Yr amfer hynny, gwyn fy myd,
Caf 'mado â'm cyftuddiau gyd.

HYMN

HYMN CXLVI.

Y Criſtion yn teimlo ei leſgedd.

1 DUW gwel un gwan ymhlith y llu
S'au hwynebau tu a'r nefoedd fry
Am deithio 'mlaen i'r nefol fyd,
Y lleſga o honynt oll i gyd.

2 Y gwan a wyf, a rheitta ei ddwyn
O'r defaid gwirion, ac o'r wyn;
A diau yw, mi aroſa 'n ol,
Oni chwyd y Bugail fi'n ei gôl.

3 Nid allaf gerdded cam ymlaen,
Trwy'm nerth fy hun, mi gwada'n lân;
'Nghyfiawnder a fy rheſwm ffol,
Sy'n hyttrach yn fy nghadw 'n ol.

4 Ffaelu fel hyn yr wyf fi 'nawr,
Fy arfau f' hun mi rhof i lawr,
Mi dreiais wneud i'm hunan les
Ganwaith, ac etto ronyn 'nes.

5 'Does enw foddia'm henaid triſt,
Ond enw hyfryd IESU GRIST:
Wel, dyma'r gwir, ni feddai'r un
Rhyw ddinas noddfa ond ti dy hun.

HYMN CXLVII.

Gwagedd y Byd.

1 PWY bleſer dan y nen a gawn
All roddi im' ſodlonrwydd llawn?
Pan 'drychwi ar f' Anwylyd gwych,
Pob peth ſydd am y ſaela ei ddrych.

2 Rhyfedd mor wael yw'r pethau ſy,
Am ddenu'm ſerch o'r nefoedd fry;
Un gwen o eiddo'm Prynwr drud,
Sydd gan mil mwy nâ'r rhai'n i gyd.

3 Paham

3 Pa ham myfyria'm henaid drud
Ar gibau'r moch, pleſerau'r byd ?
A gado'r llo paſgedig rhad,
A'r gloyw win yn nhŷ fy Nhad.

4 Ffarwel y ſorod ſy'n y byd,
A'm hen drigfannau oll i gyd ;
Tu ag adre' 'raf er dw'r a thân,
Mae ſwn fy mrodyr o fy mlaen.

5 F' Anwylyd Iesu aeth ymlaen,
'Nawr gŷd â'r dorf fel tywod mân,
Yn gorphwys ar ddeheulaw Nhad,
Yn pledio'r iachawdwriaeth rad.

HYMN CXLVIII.

Na ofelwch dros Drannoeth.

1 O Arglwydd, d'wed i mi pa lun,
Y gallai gario meichiau f' hun ?
Mawrion 'ynt hwy, ond ſi ſy wan ;
P'odd codai'r lleia' o'r rhai'n i'r lan ?

2 D' yſgwyddau di ddal beichiau mawr,
Arnynt mae'n hongian nef a llawr ;
Am hyn fy holl gyſtuddiau i yn un,
Gânt bwyſo arnat ti dy hun.

3 Pa ham gofala'm henaid mwy ?
Na wna ; mi 'drycha' 'ſynu, pwy
Yw'r hwn ſy 'nawr yn entrych ne'
Yn treſnu'r cwbl yn fy lle.

4 Mae'r holl greadigaeth yn ei law,
Fe ſy'n ei threſnu yma a thraw ;
I ddodi 'maes ei anfeidrol glod,
Mae pob rhyw dreſn ag ſy'n bod.

5 O nertha f' enaid gwan ei ffydd,
Roi ofal arnat ti bob dydd,
Heb ſlino 'nghylch amſeroedd draw,
Y rhai o boſib' byth ni ddaw.

6 Taw,

6 Taw, f' yſpryd, paid a ch'rwydro'n hwy,
Oddi wrth yr hwn a'th gâr yn ſwy
Nâ'r holl wrthddrychiau gwael i gyd
S'am lanw'm meddwl yn y byd.

HYMN CXLIX.

Y pennaf o Bechaduriaid.

1 YR Oen a laddwyd ydyw rhan
A holl hyfrydwch f' enaid gwan:
Fy Mrawd a Mhriod fydd e mwy,
Ymhob cyfyngder elwi trwy.

2 A doed hi arnai fel y del,
M' ymffroſtiaf ynddo byth heb gel;
Fu neb o feibion *Adda* 'rioed
A rhwymau mwy i ganu ei glod.

3 Pwy o honoch chwi gerubiaid pur,
Seraphiaid ac angylion gwir,
A gaſodd y fath fraint a mi,
Trwy angau'r Iesu ar *Galfari*.

4 Wel, bernwch, chwithau feintiau gyd,
Sy'n teithio tu a'r nefol fyd:
Mi'r dua' oll; ond 'nyled yw,
Moliannu mwy ar f' anwyl Dduw.

5 O barna dithau ddaear faith,
Sy'n dal cenhedloedd o bob iaith,
Neb arnat' fu, neu arnat' ſy
Mwy rhwym i ddiolch nâ myfi.

HYMN CL.

Fy Anwylyd ſydd im' yn Bwyſi myrr, Can. i. 13.

1 TRA gallwyf byth anadlu a byw,
Moliannu wnaf fy Iesu gwiw;
O eitha'r nef i uffern driſt,
Neb i mi erioed fel Iesu Grist.

2 Pan byddwi'n gorwedd tan fy maich,
Heb neb i'm helpu i'r lan â'i fraich,
Wel, dyma'r pryd f' Anwylyd mae
Yn arfer hoffi trugarhau.

3 Pryd hyn 'rwy'n caru Iesu'm Duw,
Uwchlaw'r creaduriaid o bob rhyw;
A'm calon fach oll trwyddi'n wir
Yn llosgi megis marwor pur.

4 Ni phrofais ddim o tan y ne',
Mor felus ag yw gariad e';
Mi wn, na ffeindir dim i maes
Trwy'r nefoedd fry bereiddiach blâs.

5 Geiriau i ddatguddio ofer yw
Beth yw melusdra hedd fy Nuw:
Pe dywedwn cyd fai ynnof chwyth,
Melusach yw nag dwedwn byth.

6 Rhagori ar ddeng-mil mae ei wedd;
'Rwi'n llawn-fodloni ar ei hedd:
'Dwy'n 'mofyn plesser tan y ne'
Ond digon o'i gyfeillach e'.

HYMN CLI.

Golwg Ffydd.

1 TRWY ffydd 'rwi'n gweld yn entrych nen
Fan hyfryd, ben fy ffiwrneu,
Y delyn aur, a'r goron fry,
Trwy dywyll ddu gymmylau.

2 Mi wela draw dros fryniau pell,
Dragwyddol babell Iesu,
A'r hyfryd wlad, y wlad gaf fi
Ar fyrder i feddiannu.

3 A'i bryniau fel paradwys ardd,
Yn flodau hardd a hyfryd,
A'i 'fonydd tawel, teg, diftwr,
Yn llifo o ddw'r y bywyd.

4 Pob

4 Pob rhan o honi, bryn a bro,
Sydd gyflawn o ddiddanwch ;
Dim ſon am ryfel, bai, na phla,
Ond byth didra dawelwch.

5 Ei dinas hardd o riſial ſy,
Neu wydr difrycheulyd ;
Pob twr, a mur o berlau drud,
Mae oll i gyd yn hyfryd.

HYMN CLII.

Golwg y Criſtion arno ei hun.

1 PEchadur wyf, ie'r dua ei liw
O'r holl rai ſydd tan nefoedd Duw ;
A haeddai fod oddi wrth yr Oen,
Dan rym dy lid mewn eitha poen.

2 'Rwi'n gwel'd fy mhechod fel y gwlith,
Angylion nef ni's rhifant ſyth ;
Ond hawſach maddeu f' Arglwydd cun,
Nâ chenni ſaddeu im' fy hun.

3 'Rwy'n eon ; addefaf arnat, Nap,
I gredu fi bechadur caf
Wel'd hyfryd wedd dy wynebpryd,
'Nol pechu'm heinioes bron i gyd.

4 Ganwaith gwnes addunedau cry',
I rodio'n agos attat ti ;
Torrais y rhai'n, yr o'wn heb ble
Yn clwyfo'm Harglwydd yn y ne'.

5 'Dig'lonnais addunedu'n hwy,
Ac etto addunedu 'rwy' :
Mae f' addunedau'n dangos im'
Mai oneſt wyf, ond eiſiau grym.

6 Er mai aflan wyf, trwy'n enw di
O flaen y faingc mi ddof yn hy',
I geiſio tryſor nef yn rhad
Trwy glwyfau Mhriod gan fy Nhad.

HYMN CLIII.

Teimlad y Criſtion.

1 FY mawl a'm holl ganiadau gyd
Gaiff, Iesu, 'th ganmol tr'wi'n y byd;
F' Anwylyd wyt', dy hedd mor fawr,
Mil mwy nâ phleſer nef a llawr.

2 Fy myſyrdodau i'n felus mae,
A'm holl ofalon yn lleihau,
Pan byddwi'n profi'th gariad drud,
Yn ennyn fy ſerchiadau gyd.

3 Mae ngobaith gwan, ynghyd â'm ffydd,
Yn d' addewidion di bob dydd,
Yn rhoi meluſtra i fi fy hun,
Byth na fynega calon dyn.

4 Tra fyddwy yn dy freichiau'n rhydd,
'Does meddwl gwibiog garia'r dydd,
Mae gallu gan dy gariad drud,
I gonc'ro fy mhechodau gyd.

5 Pan d'wedoſt air, yn union cawn
Lawenydd anhraethadwy iawn;
Dy lais a ddod fy enaid gwan,
A'th hedd a'm lleinw i bob rhan.

6 Pan byddo'n cuddio ei wyneb cu,
Mae'n gadael arwydd i myfi;
O fewn fy mynwes tyſtion mae,
Ac felly'm cyſur yn parhau.

7 O'i abſennoldeb pan bwyf fi,
Yn achwyn ac yn wylo'n lli',
Ni chaf fi lefain felly'n hir,
Ca' fanna'r nef mewn apial dir.

8 Trwy heolydd *Seion* pan bwi'n myn'd,
Yn holi'r gwilwyr am fy Ffrynd;
Rhyw bleſer ſy 'mhob man a lle,
Yn unig wrth ei enwi e'.

HY I

HYMN CLIV.

Ar yr un Yſtyr.

1 MAE arnai chwant, ti wyddoſt p'un,
Fy Iesu da, fod yno'n un
O'r rhai fy'n gwel'd dy wyneb cu,
Uwchlaw'r ffurfafen riſial fry.

2 Fy mhleſer, er fy mod ymhell
Oddi wrthyt ti a'm cwmp'ni gwell,
Yw caru'th Berſon gwridog gwyn,
Fu farw ar *Galfaria* fryn.

3 Teganau'r byd 'n rhy fychan ſy,
I hanner llanw'm henaid cu ;
Mae 'nghalon fach yn oeri o hyd,
Ar y gwrthddrychiau ſy'n y byd.

4 Golwg o bell, a'r gynta 'gyd,
Yw'r orau ar deganau'r byd ;
Ond wrth eu teimlo gweled cawn
Eu gwraidd o wenwyn marw'n llawn.

5 'Does Ffrynd i'w gael, angel na dyn,
Neb, Iesu, ond tydi dy hun,
All arwain f' enaid i'n ddifraw
Trwy ddyffryn cyſgod angau draw.

6 Wel, tyr'd, f' Anwylyd, tyr'd i lawr,
Rho'th gwmp'ni yn yr anial mawr ;
Dwg heibio fi yn dy fynwes glud
I'r tanllyd ſeirph ſy yma gyd.

HYMN CLV.

Adnabod yr Iesu.

1 'DWI'n 'nabod dim tu yma i'r bedd
Ond Iesu yn ei ras a'i hedd ;
Ni cheiſia i 'nabod, tra fwi 'mhlith
Angylion Duw, ond Iesu byth.

2 'Dwi'n profi mod i 'nawr ynglyn
Wrth ddaear, dw'r, na dâ, na dyn;
Rhyw olwg oer iawn a diflas,
S' ar bob peth tan yr awyr lâs.

3 'Does mel na gwin i'm henaid gwan
Yn y greadigaeth mewn un man;
Mi ddarfum yma, af ymhell
I 'mofyn am 'tifeddiaeth gwell.

4 Y perl y ge's, 'rwi wrtho ynglyn,
Ei fath ni fedd y nef ei hun:
O rhyfedd gwrthddrych nefoedd fry
Mewn rhwym priodas â myfi?

5 Ei ganmol bellach wnai o hyd,
Heb dewi mwy, trwi yn y byd:
Dechreuais gân a bery'n hwy
Nag y ceir diwedd arni mwy.

HYMN CLVI.

Rhoſyn Saron, Can. ii. 1.

P'ODD gallai'th ganmol, Iesu cu,
Am i ti'm dwyn o'r pydew du,
A rhoddi 'nhraed yn awr yn rhydd,
Ac oedd yn rhwym er's llawer dydd.

2 Fel rhoſyn per, neu lili'r maes
Ymhlith y drain a'r mieri cas,
Felly mae tegwch d' wynebpryd
Ymhlith holl feibion *Adda* gyd.

3 Llyth'rennau d' enw, Iesu cu,
Fel diliau mel i'm henaid ſy;
A'th wiſgoedd yn arogli 'n wir,
Yn beraidd iawn o'r manna pur.

4 'Does bellach dim all fugno mryd
A welais etto yn y byd:
Wel dyma'r perl mi cara heb gel,
I dragwyddoldeb, doed a ddel.

5 A phleſer

5 A phlefer f' enaid bach yn awr
Yw caru fy Eiriolwr mawr,
Ni feddai mwy mewn dae'r na ne'
Un peth wy'n garu fel efe.

HYMN CLVII.

Hiraethu am ymddattod.

1 O Hyfryd fan, y ddinas ber,
Par'towyd i'r ſaint uwchlaw y ſer!
Mae ei henw hi'n dodi chwant a blys
Ar f' enaid bach fynd yno ar frys.

2 Mae tragwyddoldeb ym mhob man,
Yn ennyn ſel yn f' enaid gwan:
Mae'r gair ei hunan lawer pryd
Yn twymo fy ſerchiadau gyd.

3 Och fi, na chawn i glywed llef
Archangel mawr o ganol nef;
A gweld yn dod fy Mhrynwr drud,
I farnu meibion *Adda* gyd.

4 Codwn fy mhen, llefwn yn glau,
Mae ngwaredigaeth yn neſau,
A'm iechydwriaeth werthfawr rad,
Yn gwawrio draw o dŷ fy Nhad.

5 Cofia dy ſaint, O Iesu cu,
Sy 'n teithio ar y ddaear ddu;
A bryſia 'n ebrwydd dd'od i lawr
Roi'n traed yn rhydd o'r cyſtudd maw r.

6 Mae'r hiraeth hyn, ti wyddoſt p'un,
O fewn fy nghalon fach ynglyn;
A'm mynych lef tu a'r neſoedd wen
Yw, " Tyr'd, f' Anwylyd, tyr'd. Amen!"

HYMN

HYMN CLVIII.

Hiraeth am Fwynhad o DDUW.

1 CYſtuddiau mawrion o bob rhyw,
Sy o fewn y byd 'rwi 'nawr yn byw;
Pan darffo un, daw'r llall yn glau,
Ac felly 'nghyſtudd i'n parhau.

2 Ond mwy nâ'm holl gyſtuddiau o'r bron,
Yw colli llewyrch d' wyneb llon;
Dy abſennoldeb, IESU cu,
'Nrhyw ddirfawr boen i'm henaid fy.

3 Gronyn o'th hedd a'th gariad drud
A ettyb fy nghyſtuddiau gyd;
Ond rhyfedd iawn y rhinwedd ſy
Mewn lleied gradd o'r nefoedd fry.

4 Nertha fi â'th hedd, portha fi â'th ras,
Nes myn'd yn lân o'r byd i mae's;
Bodloni wnaf, O ARGLWYDD glân,
I'm holl gyſtuddiau fawr a mân.

5 Nid ofnai'r gelyn gwycha ei wedd,
Nid ofnai angau, ni ofnai'r bedd,
Nid ofnai ddim ag ſy'n y byd,
Ond cael bod yn dy gôl o hyd.

HYMN CLIX.

Dioddefaint CRIST.

1 RHyfedda hyd a lled, fy enaid triſt,
Uwchder a dyfnder maith marwolaeth CRIST;
Pan cym'rodd agwedd gwas, a phechod cas ei blant,
Trwy farw yn ddigwyn, i'w dwyn i bant.

2 Fe gymmerth arno'n cnawd, (O ein Brawd ni!)
Fe ſafai ar ben y bryn, gwnai yn erbyn llu,
Gan ſathru dan ein traed, trwy ei briod waed ei hun
Ellyllon, ar fyr dro, heb ado'r un.

3 F'aeth

3 F'aeth tan y gyfraith faith, hedd ddaeth i ni,
Mwy t'raned *Seinai* gaeth, beth waeth genni?
Mae'r llwybr idd i'w gôl, yn rhydd i'r nefol had,
Ni feder ſatan ſerth ddwyn werth ei waed.

4 Fe dalai lawr ar led, ein dyled ni,
Trwy ddiodde angeu ar ben *Calfari:*
A hyn o'i 'wyllys rydd, can's gwelai ddydd yn dod,
Cai 'lynion cry' a gwan lawr tan ei droed.

5 'Nol rhoddi'n HARGLWYDD hael yn wael ei wedd,
(Rhyfeddod mwya 'rioed) yngwaelod bedd;
Ond ar y trydydd dydd yn rhydd yr aeth eſe;
Palmentodd lwybr gwych i entrych ne'.

6 'Nol gorphen ar ei waith i'r nef 'raeth eſ,
Lle mae e' yr awr hon yn gwrando'n llef;
Yn eiriol droſom draw, ar fyrr ſe ddaw'n rhyddhau;
Mae'r amſer ddydd a nos yn agoshau.

HYMN CLX.

CRIST *Drwſ y Nefoedd.*

1 WRTH d' yſtlys di, O ARGLWYDD cu,
Mae holl allweddau'r nefoedd fry,
'Chair porth agored yno i'r un,
Ond i'th gariadau di dy hun.

2 'Rw'innau'n teithio i'r bythol fyd,
Ni's gwn, na'r neſa wyf i gyd,
I bledio'n wyneb angau du,
Ni feddai enw ond tydi.

3 O agor byrth y ddinas bur,
Na ad ſi guro yno yn hir;
A derbyn finnau mewn ymhlith
Y myrdd gaiff fod yn ddedwydd byth.

4 Beth bynna'm ſwydd o ſewn y ne';
Pwy bynna' radd; p'le bynna'm lle;
Yr holl hapuſrwydd geiſia fry
Cael cadw ngolwg arnat ti.

5 'Rwi

5 'Rwi'n rhoi fy enaid yn dy law,
Cofia fi yma, felly draw:
Rho i mi fôr o'th nefol hedd,
Tu yma a thu draw i'r bedd.

HYMN CLXI.

DUW Tarian y Criſtion.

1 PAN byddwi 'nghanol rhyfel poeth,
Mae f' ARGLWYDD doeth yn union
Yn troi pob arf a ſaeth digoll
Yn erbyn f' holl elynion.

2 Ni's gwn pa fodd, fy ſerch f'ai tyn,
Wrth edrych yn ei wyneb;
Yn union ſugno f' enaid wna
I babell tragwyddoldeb.

3 Y ddaear gron ynghyd a'i dâ
Sydd wagedd a ffolineb;
Mi gara mwy dryſorau bra',
Sy 'nghadw'n nhragwyddoldeb.

HYMN CLXII.

Gogoniant yr Arglwydd IESU *yn y Nefoedd.*

1 MAE 'r lle ſanctteiddiolaf yn rhydd,
Fe rwygodd f' Anwylyd y llen,
'Fe yw haul y cyfiawnder y ſy
Yn goleuo'r holl nefoedd uwchben:
Mae yno dyrfa anfeidrol o ſaint,
Ac etto ni wela mo'r un
'Mhlith 'ngylion, ſeraphiaid a ſaint,
Neb fel fy Anwylyd ei hun.

2 Mae'n eiſtedd ynghanol y llu
S'au rhifedi fel glaſwellt y maes,
Yn helaeth yn rhoddi i bob un,
Ogoniant, a harddwch, a gras:

Fel

Fel haul yn yr wybren a fai
Yn tywynnu ar fyrddiwn o fer,
A'i gwres, a'i goleuni ddim llai;
Fel hyn mae gogoniant ein Ner.

3 Tu ag atto mae wyneb ei faint,
Ma' oddiamgylch yn rhes ar ol rhes,
Cwmpeini aneirif o faint,
Rhai 'mhellach oddi wrtho, rhai nes.
Difgleirdeb ein HARGLWYDD â 'mhellach,
Mil pellach nâ'r haul yn ei rhod;
Fwynhau e mae'r pellaf yn well
Nag allwyd amgyffred erioed.

4 'Does angel, na feraph, na faint,
Byth yno'n difgleirio hono ei hun;
Pe ciliai f' Anwylyd i bant,
Fe dywyllai, fe dduai pob un:
'Fe yw Afon y bywyd fy fry,
'Fe yw'r Manna cuddiedig a drud,
Efe yw hyfrydwch y llu,
Ie'm IESU yw'r nefoedd i gyd.

HYMN CLXIII. *Yr Ail RAN.*

1 YGoleuni fy'n ninas ein Duw,
Sy tu hwnt i amgyffred un dyn;
'Does neb all ei weled a byw,
Ond y dorf ogoneddus ei hun:
'Dyw grifial yngolwg yr haul,
Neu wydr fai lawer mwy pur,
I lewyrch y nefoedd ddim ail,
Fy IESU yw'r ffynnon yn wir.

2 Mae yno dri Pherfon yn bod,
Ac etto un fylwedd ond un,
Gogyfuwch mewn gallu a chlod,
I wared plant *Adda*'n gyttun;
Yn hyn rhyw ddyfnderoedd y fy
Rhy fawrion i chwilio hwy 'mlaen,
Yn drech nâ hwynthwythau fy fry,
I gwybod hwy allan yn lân.

3 'Does meſur amſeroedd byth fry,
Dim oriau cyffelyb i'r byd;
Myn'd heibio rhyw oeſoedd y ſy,
Wrth ganu i'r Drindod ynghyd.
'R holl nefoedd, wrth weled ei ras,
Sy'n ſynnu, yn canu'n ſwy hy',
Ganiadau newyddion eu blas;
Wel, dyma'r digryfwch ſydd fry!

HYMN CLXIV. *Y Drydedd RAN.*

1 ANgylion, Seraphiaid, a ſaint,
Wrth ganu'n ſoniarus ynghyd,
Eu hadſain ſydd cyfuwch ei faint,
Mae'n crynu'r holl nefoedd i gyd:
Neb yno yn glaear ei gân,
Neb yno'n addoli mewn rhith,
A'u c'lonnau ſy'n lloſgi fel tân,
A gwynfyd a fai yn eu plith!

2 Caniadau newyddion ſy fry;
Tebygwn o glywed eu llef:
Fy enaid blinedig i ſy
Am ddyſgu cerddoriaeth y nef.
'R anrhydedd, a'r gallu, a'r clod,
A'r parch, a'r gogoniant, a'r bri,
Yr awr hon fel ag y bu 'rioed,
I'n HARGLWYDD yn un ac yn dri!

3 Pan gofiont eu dyddiau yn y byd,
A'r amryw demheſtloedd o'r blaen,
Fe 'nynna eu hyſprydoedd hwy 'gyd,
Yn fflammiau angerddol o dân;
Gwel'd eu IESU, er cymmaint eu bai,
Eu codi o bydew mor ddu.
P'odd gall eu calonnau hwy lai
Nâ ſeinio *Jeruſalem* fry.

4 Pan gofiont drachefn y dydd,
Y galwyd hwy o'r tywyllwch i maes,

Daclowyd

Dacclowyd eu gefynnau hwy'n rhydd,
A'r carchar yn ſeinio, Rhad ras!
Pwy allai i beidio rhoi clod,
Tan olwg o rydd did mor fawr?
Wel, dyma'r caniadau ſy'n bod;
Gogoniant trwy'r nefoedd a'r llawr!

HYMN CLXV. *Y Bedwaredd RAN.*

1 WRTH gofio dichellion y ddraig,
A'i maglau mor amal a'r dail,
Eu tannu yn erbyn y wraig,
A'u torri gan *Adda* yr ail:
A'i weled e 'nawr yn y ne',
A'r bradwr hen obry'n y llyn,
Hwy ganant nes dawnſio'r holl le;
B'le arall mae canu fel hyn?

2 Wrth gofio drachefn am hyn,
Ei glwyfau. a chwer'der ei loes,
A'i guro i *Galfari* fryn,
Ei eiriau diwedda' ar y groes;
Y ddaear, ac uffern, a'r bedd,
Ac angau, a'r gyfraith ynghyd,
I gwympo gan archoll ei gledd';
Bra' yw'r canu ſy i Iachawdwr y byd.

3 Os ydyw rhai ſeintiau'n rhoi tro,
I wared i'r bydoedd is nen,
'Does byth myn'd o'u golwg a'u co'
Ogoniant eu HARGLWYDD uwchben;
Mae ef yn breſennol bob awr,
'Ddynt yma fel canol y ne';
Hwy gwelant mewn nefoedd a llawr
Mae'm IESU yn llanw pob lle.

HYMN CLXVI. *Y Bummed RAN.*

1 RHAI yma canlynodd efe
Trwy'r ffauau, a'r fflammau'n ddigryn,

Rhai'n gynt a noſaſant i'r ne'
Mewn 'fonydd o'u twym waed eu hun;
Yn awr yn cael myned ymlaen.
Yn eon at oſedd yr Ion,
A chanu bob amſer y maen'
Ganiadau newyddion yr Oen.

2 Ddaw ſyched, na newyn, na phoen,
Na gofid, na galar, na chlwy',
Nac anwyd yn nheml yr Ion,
Na gwres idd eu blino byth mwy.
Mae yno adenydd fy Ion,
Yn tannu fel nefoedd ar led,
Yn cuddio priodaſferch yr Cen,
O f' enaid, i fynu ched'!

3 'Rwi'n teimlo arnai hiraeth a chwant
Wel'd myſgu f' holl deml o'i lle,
A hedeg yn union i bant.
Fel 'deryn i ganol y ne';
A neidio mewn yno i blith
Y dyrfa s' â'u gwiſgoedd yn wyn,
A chanu i'm Harglwydd i byth,
Fu farw ar *Galfari* fryn.

HYMN CLXVII.

Yr wyf yn dyſod ar frys.

1 YR amſer bellach, O na bai
I'n Harglwydd ninnau ddyſod,
O'r nefoedd wen 'mhlith ſanctaidd lu;
Caf ſinneu ei gyfarfod.

2 Pan dêl, daw'n ogoneddus iawn,
Yn gyflawn o ddiſgleirdeb;
Tyr allan ei oleuni'n rhydd,
Oedd gudd er tragwyddoldeb.

3 'Dyw'r haul yn y ffurfafen ferth,
Yngrym ei nerth yn tywynnu,
I harddwch ein Hanwylyd ni
Un gronyn i gymmaru.

4 Angylion

4 Angylion pur, rhif gwellt y maes,
Yn rhes o gwmpas Iesu,
A'u t'lynau aur a'u gwisgoedd gwyn,
Yn beraidd yn ei foli.

5 'Postolion, patriarchiaid fry,
Angylion dirifedi,
Mwrddiwnau o saint o'i gylch yn dro',
Mewn gwisgoedd o olcuni.

6 Pan gynta' codo'r seintiau eu pen,
A gwel'd y nen yn goleuo,
Chwarddant, a neidiant ar bob cam,
'Nhiraethu a fyn'd atto.

7 Pwy saint drista? nid ofna'r un
I gwrdd â'i Frenhin Iesu;
Hedd yn ei wyneb ef, nid llid:
O gwyn ei fyd sy'n credu!

HYMN CLXVIII. *Yr Ail RAN.*

1 FE wridia'r awyr fry uwchben,
Cyn delo'r Capten Iesu;
Rhyw arwydd mawr o'r dwyrain draw
Ry gwys y daw i farnu.

2 Disgleiria wynebpryd pob sant,
Pan gynta gwelant Iesu.
Ond rhyfedd hyn! fe fydd pob un
Wrth wel'd ei hun yn synnu.

3 Corph hardd a gawn, corph fel efe,
All yn y ne' brefwylio?
Ac all o'r ddae'r (ni's gwn pa fodd)
I entrych nefoedd neidio.

4 Wel, dyna'r pryd y cenir clod,
Na chlywd erioed ei gymmar;
Angylion a seraphiaid pur,
A'r seintiau yn un cu llafar.

5 Caniadau'r saint fydd gwaeddi, '*Nr bad*
lachawd ni 'ngwaed yr Iesu :
Seraphiaid ettyb hwy fel hyn,
'*Rym ninnau yn rhyfeddu.*

HYMN CLXIX. *Y Drydedd RAN.*

1 PAN gwelont obry fwg y byd
Yn codi hyd y nefoedd,
Y dorf a gân (O hyfryd foes!)
Ganiadau yn oes oesoedd.

2 Canant, wrth feddwl nad rhaid byth,
Fyn'd etto i blith gelynion ;
Ond treulio sabboth yn y ne',
'N ei gwmp'ni e' yn gyson.

3 Wrth feddwl cânt hwy weled gwedd,
Ac yfed hedd yr Iesu,
I dragwyddoldeb yn ddidrai,
Pwy allai lai nâ'i garu ?

4 Ni 'mddengys haul, na lloer, na ser,
Ddim oll yr amser delo,
Fel llewyrch cannwyll ganol dydd
Eu goleu fydd yn cil'o.

5 Angel ry dro ynghylch y byd
I'n galw gyd i godi.
Fe wrendy'r meirw ar y wys,
Hwy ddont ar frys i fynu.

6 'Does angel, seraph, nac un saint,
Er cymmaint eu doethineb,
Mewn geiriau eglur i ni wna
Ddedwyddwch tragwyddoldeb.

HYMN CLXX.

Hymn i Gymmanfa o Weinidogion.

1 'RYM yn dy erfyn, Arglwydd mawr ;
Desgyn o entrych nef i lawr,

'Rhyd

'Rhyd yſgol faith JEHOFAH'n ddyn,
'Roi bendith *Jacob* i bob un.

2 Fel ŵyn yn wirion gwna ni gyd
Ymhlith y bleiddiaid ſy'n y byd;
Ac fel y ſeirph yn gyfrwys gall
I wel'd a dadrys rhwydau'r fall.

3 Gwel ni yn myn'd i maes i blith
Gelynion cryfion rif y gwlith;
O rho addewid i ni gyd
Y byddi o'n plaid hyd ddiwedd byd.

4 D'roſtynged ſatan fawr ei nerth;
Fel mellten glau o'r nefoedd ſerth,
I lawr o'n blaen trwy d' allu cry',
Fel cofiom byth am danat ti.

5 Gad i ni dd'od i'r mynydd fry,
I'r cwmmwl goleu attat ti,
Fel y diſgleirio'n hwynebpryd;
Nes ſynnu *Iſrael* oll i gyd.

6 Rho'r cleddyf diſglair yn ein llaw,
A nerth i'w chwarae yma a thraw,
A rhoddi i'n gelynion glwy',
Fel ac na's ſafo gely n mwy.

HYMN CLXXI. *Yr Ail RAN.*

1 YM mylchau'r creigydd bydd o'n rhan;
I ddringo ar ein gliniau i'r lan,
A'n ſaethau gloywion ar ein clun,
Nes maeddu *Midian* bob yr un.

2 O deffro ni ar dorriad gwawr,
I gyhoeddi'r ffoadigaeth fawr;
I maes o'r tân ſy'n dod yn lli'
I lawr am ben ein dinas ni.

3 Gwna ni fel halen â dy ras,
Yn wyn, yn beraidd iawn ei flas;
Yn foddion yn dy law o hyd,
I dynnu'r adflas s'ar y byd.

4 N'ad ni amcanu, n'ad ni wneud,
Na cheiſio meddwl dim, na dweud,
Nac yn ddirgelaidd, nac ar g'oedd,
Yn unig ond ſo wrth dy ſodd.

5 Gwna fod d' ogoniant pur dilyth,
Yn nôl a diben i ni byth;
Dy fywyd hardd, a'th eiriau gwir'
Yn waſtad i ni'n rheol bur.

HYMN CLXXII. *Y Drydedd RAN.*

1 O Dena'n ſerch oddi yma gyd,
Fel gwir ddieithriaid yn y byd;
O ſan i ſan i deithio'n hy'
Bob pryd ar ol d' orch'mynion di.

2 Doed gogledd, de', a'r dwyrain bell
I glywed y newyddion gwell:
Aed ſwn d' efengyl, Iesu maes
Yn gylch o ddautu'r ddaear lâs.

3 Mynydd'r *Olewydd* hyllt yn frau,
Ac yn ei garol rhan e'n 'ddau;
Gwna ddyffryn mawr, fel delo 'mla'n
Y C'nhedloedd i *Gaerſalem* lân.

4 O doed i ben, hwnnw yw'r dydd
Nid goleu ac nid tywyll fydd;
Nid dydd, nid nos, a Duw a'i gwyr,
Pan tardd goleuni yn yr hwyr.

HYMN CLXXIII.

Fy Aniwylyd ſydd wyn a gwridog.

1 O Na chawn eiriau bra' o'u bron
I ganmol graſlon Iesu!
'Chair ar y ddae'r, neu 'ſewn i'r ne'
Neb iddo fe i gymmaru.

2 Pe bai doethineb seintiau fry,
A'r 'ngylion dirifedi,
Pell raddau'n brin 'ynt oll yn un,
Doethineb ei hun yw 'r Iesu.

3 Mwy ei nerth nâ'r lluoedd fry i gyd ;
Mae'n cadw'r byd rhag cwympo :
Mae'n Duw, ar ei allu nid oes seth,
Fe wnaiff y peth a fynno.

4 Y nefoedd wen, a'r ddaear wael,
Sy oddi wrtho'n cael disgleirdeb,
Yn ei oleuni ef llewyrchu wna,
Y seintiau i dragwyddoldeb.

5 Fel afon faith ry ei dw'r i ma's,
Tros wyneb gwyrddlas ddolau ;
Mae Iesu a chyfoeth mawr ei ras,
Yn soddi'n hatgas feiau.

6 Pan gwelo'r *Indiaid* draw ei wedd,
A phrofi ei hedd a'i gariad,
Dont yn fintioedd atto'n hy',
Efe fydd eu dymuniad.

7 Pwy na ddoi wel'd o eitha' byd,
Ei degwch pryd a'i fwynder ?
Pe myrddiwn ddoi, hwy ddwedent hyn,
" Ni's dwedpwyd i ni'r hanner."

HYMN CLXXIV. *Yr Ail RAN.*

1 HARDD yn ei Dduwdod yw efe,
Mae'n llanw ne' a daear :
Hardd yn ei ddyndod, n'fu mewn Oes,
Neu 'nawr nid oes o'i gymmar.

2 Hardd yn ei ddoniau o aneirif ryw,
A'i fwyddau yw f' Anwylyd ;
O *Galfar'* i *Gethseman'* ardd
Mae e' oll yn hardd a hyfryd.

3 Myrdd-

3 Myrddiynau a loſgwyd (braf eu rhan!)
Yn ulw gan elynion :
Myrddiynau mwy ddioddef'ſai ar g'oedd,
Gan hardded oedd ei Berſon.

4 Ni welwn degwch yn ein Duw,
Dan boenau o'r rhyw eitha' ;
Yn dêg ei bryd pan crymmai ei ben,
Wrth farw ar ben *Calfaria*.

HYMN CLXXV. *Y Drydedd RAN.*

1 PERL *India* bell, aur o *Beru*,
Gwell tryſor yw ei gariad,
Y rhai dihangol yma a fry,
Eſe yw eu dymuniad.

2 Gorllewin bell ddaw ar ei ol,
I'w ganmol a'i ryfeddu,
Ym mrig yr hwyr am brofi blas
Y gwin ſy'n nheyrnas IESU.

3 Morwynion ſaith â'u bara a'u dw'r,
Ddaw at y gwr o *Iudde'*,
I weled gwedd ei wyneb gwyn,
A 'maflyd yn ei odre'.

4 Y lluoedd fry iddo o'r un fryd,
Sy'n canu 'gyd yn gyngàn :
Calonnau pawb o fewn y ne'
Sy arno fe ei hunan.

5 Ni welai neb mewn lle na mân,
Y filfed ran yn haeddu ;
O'r ddaear fawr i'r nefoedd fry,
I'm HARGLWYDD i gymmaru.

HYMN CLXXVI.

Hymnau Sacramentaidd.

1 WEL, dyma wledd, gwledd ein Duw Ion,
O basgedigion breision,
A gwin puredig yn ddidrai
I lawenhau y cleision.

2 Ond gwledd yw hon gyfoethog hael?
'Does diwedd gael mohoni:
O pwy n'anturia 'mlaen yn rhwydd,
I wledd yr ARGLWYDD IESU.

3 Yfwn yn eon îs y nen,
Ffrwyth y winwydden heddy':
Ar fyrder ni gawn brofi ei blas
O fewn i deyrnas IESU.

4 Bwyttewch yn helaeth yn ei dŷ,
Mae ef i ni yn perthyn;
Yfwch i dre', p'am byddech fych?
Cyfeillion 'ych i'r Brenhin.

5 Os claf, os gwan, os tlawd o hedd,
O dewch i'r wledd yn fuan;
Dewch â'ch achwynion o bob rhyw,
Fe'u hettyb Duw ei hunan.

HYMN CLXXVII. *Yr Ail RAN.*

1 YMA cewch wel'd eich HARGLWYDD mawr,
Yn rhoddi lawr yn hollol
Ei hun i angau, angau'r groes,
Yn ddiddig tros ei bobol.

2 Yma cawn wel'd ein HARGLWYDD cun,
Neb wrth ei glyn; fe hunan
Yn chwyfu'r gwaed (b'le bu'r fath ras?)
Ynghanol maes *Gethfeman*.

3 Cawn

3 Cawn fwytta ei gnawd (wel, dyna rad!)
Ac yfed gwaed yr Iesu:
P'odd gall ein c'lonnau ni bob rhai
'N dragyw, dd lai nâ'i garu?

4 Mi gofia eiriau'm Harglwydd hael,
'Prydnhawn cyn cael ei hoelio:
I fwytta ei fwpper minnau ddof
Ymlaen er cof am dano.

HYMN CLXXVIII. *Esa.* ix. 6.

1 Bachgen a aned; Mab ro'wd in';
Ei enw fy'n rhyfeddol:
Ar ei yfgwydd ef llywodraeth ga'd,
Duw cadarn, Tad tragwyddol.

2 Chwilio ei Berfon hardd a'i waith,
Sy'n orchwyl maith anfeidrol;
A gelwir yma, ac yn y ne'
Ei enw e'n Rhyfeddol.

3 Dehonglwch hyn, ddyfgedíg rai;
Rhyfeddu mae'r Cenhedloedd
P'odd gall fai *Mair* ei gynnwys ef
Na chynnwys nef y nefodd.

4 Duw mawr, Creawdwr dw'r a thir,
I gael ei wir genhedlu
Gan forwyn wnaethpwyd ganddo ei hun;
Fy enaid fy'n rhyfeddu!

5 Mae holl ddoethineb Duw ynghyd
Yn cwrddid yn ei Berfon:
Nid rhyfedd bod myrddiwnau'r nef
Yn ei foli ef yn gyfon.

6 'Roedd doniau ein Duw i gyd fel môr
Dygyfor, heb eu rhifo;
Gynt oll ynghudd, ond yr awr hyn
Trwy'r Iesu yn difgleirio.

HYMN

HYMN CLXXIX. *Yr Ail RAN.*

1 MAE'r Tad a'r Yſpryd ynddo'n un ;
(Ond rhyfedd rin ei boenau)
Duw ar y nef ac uffern goll,
Y byd a'i holl wrthddrychiau.

2 Rhyfeddol yn ei ras a'i air,
A'i Yſpryd cair yr IESU ;
A'i ordinhadau pur difai
Yn waſtad mae i ryfeddu.

3 Cuddiwyd e'n hir (pa ham fath rodd ?)
Rai miloedd o flynyddau :
Rhyfeddol p'am cyhoeddwyd ef,
Trwy'r ddae'r a'r nef i ninnau ?

4 Mi wela ddyn ynghrog ar bren,
Yn crymmu ei ben i wared ;
Fy Nuw yw ef ; caned y byd
Ganiadau o gydgynghanedd.

5 Philoſophyddion y dwyren,
Ganlynai'r ſeren heini,
A'u thus, a'u myrr, aur melyn pur,
Yn ddifyr i addoli.

6 Er maint eu dyſg, 'chlywſant erioed
Fath beth i ſod a hynny,
Baban mewn preſeb, gwael y lle,
Yn dal y ne' i fynu.

HYMN CLXXX. *Y Drydedd RAN.*

1 P'ODD aeth ein Duw, yr haulwen dêg,
Yn ol hyd ddeg o raddau
I agwedd gwas (O gariad bra'!)
Cynefin â dolurian ?

2 Yr

2 Yr Hen Ddihenydd yn ddyn gwan,
Mewn preſeb tan ei rwymau :
Y gair tragwyddol ar lin *Mair*,
Heb fedru gair o'i enau.

3 Pe y meddyliwn filiwn faith
O oeſoedd ac aeth heibio,
Pryd hynny cawn ei weled e'
O fewn y ne'n diſgleirio.

4 Er creu'r neſoedd faith o ddim,
Trwy allu a grym ei fawredd,
A chadw rhai'n rhag mynd ar feth,
'Dyw hyn yn beth mor rhyfedd.

5 Er d'od â'r meirw bob yr un,
A'u cyrph eu hun i ſynu,
Yn hyn 'dyw gallu'r neſoedd ſry
Ddim cymmaint i ryfeddu.

6 'Dyw gwaith y ddae'r neu 'r neſoedd ſry,
Er bod hwy'n ddirifedi,
I'r pethau ym Mherſon Iesu ſy,
Un gronyn i gymmaru.

HYMN CLXXXI.

Marwolaeth, Adgyfodiad, ac Eſgyniad CRIST.

1 'RHaul guddiodd ei wyneb, pan grymmodd ei ben,
Agorodd y beddau, ſe ddiwodd y nen ;
Fe ofnodd y ddaear, hi grynodd yn wir,
Wrth wel'd ei Chreawdwr tan hoelion o ddur.

2 Fe gododd y meirw, ſe rwygwyd y llen,
Yn dangos bod heddwch trwy'r neſoedd uwchben ;
Duw guddiodd ei wyneb (ond chwerw y loes)
A'r Mab yn diodde' ei noelio ar y groes.

3 Fel *Joſeph* i garchar, neu *Jonah* i'r môr,
Y rhoddwyd Etifedd y neſoedd a'i 'ſtor
I wared i'r ddaear ; ond Duw oedd eſe ;
Fe gododd i ſynu i ganol y ne'.

HYMN

HYMN CLXXXII. *Yr Ail RAN.*

1 DOedd neb yn y nefoedd, na neb ar y llawr,
All'ſai ofyn dim dyled i'n HARGLWYDD yn
Pan dalodd y cwbl, pan groeſwyd y ſwm, [awr.
P'odd gall'ſai ei ofynwyr ei gadw e 'nghlwm?

2 Fe grynodd y ceidwaid, cwympaſant i lawr,
P'odd gall'ſent hwy edrych diſgleirdeb mor fawr?
Y weithred oedd ynfyd roi dyn ag ſydd wan,
I rwyſtro Creawdwr y ddaear i'r lan.

3 Wel, ſaint, gorfoleddwch; ſe gafodd y dydd;
Fe rwymwyd ei ddyndod, ei Dduwdod oedd rydd.
Mae ſaint ef yn dyſtion (gwirionedd mawr yw)
I'n HARGLWYDD adg'odi o farw i fyw.

4 Ond rhyfedd orfoledd pan 'ſgynnodd yr OEN,
I ganol y nefoedd o'i lafur a'i boen;
Wnai ſaint na cherubiaid na'r thronau bob rhai
Ond ſynnu a charu, a gwir lawenhau.

5 Fe ganodd hen ſeintiau ddiangodd o'r byd,
Yn diſgwyl cael gweled eu HARGLWYDD o hyd,
Ynghyd â'r ſeraphiaid, a'r 'ngylion fath glod,
Mewn newydd ganiadau na chlywyd erioed.

6 Cawn ninnau adg'odi ar dorriad y dydd,
Lladd ceidwad y carchar, a'n gollwng yn rhydd,
A'n cym'ryd i fynu o'r ddaear i'r ne'
Yngolwg angylion, fel ag y ca's e'.

HYMN CLXXXIII.

Gweddi am Heddwch DUW.

1 BETH ydwyf fi? 'doedd genni' ond ffon,
Yn myn'd tros yr *Iorddonen* hon:
Yr awr hon mae fy enaid gwan,
Yn cleimio f' ARGLWYDD i mi'n rhan.

2 Pan 'drychwi 'mewn, ni feddai ddim,
Ti yw fy heddwch i a ngrym ;
Ac arnat ti 'rwi'n rhoi fy mryd,
I lanw nghalon oll i gyd.

3 Dof wrth dy borth ; a thyna'r fan
Y safaf, nes y'm dwyn i'r lan.
O atteb Ior mi goda'm llef,
Nes seinio holl drigfannau'r nef.

4 Newynog wyf, a hedd fy Nuw
Wnaiff i mi ddwedyd, " Digon yw."
Wel, dyma'r dw'r. a gwynfyd hwy
Y sawl a'i hyf, ni sych'ant mwy.

5 Pe cawn dy hedd, a'th gariad drud,
Y sawl a fynne caed y byd.
'Dyw hwn ond dom ; ond mae dy ras
Yn fwy na'r perlau drytta 'maes.

HYMN CLXXXIV.

Dioddefaint CRIST.

1 FY enaid, gwel i *Gaifari*,
Y poen angerddol yno fu,
Torfeydd dirif, â'u harfau 'nghyd,
Am gongc'ro bywyd mawr y byd.

2 Holl deyrnas fatan fawr ei grym,
Pob ellyll du â'i araf llym,
Llid a chynddaredd cryf o'r trwch,
Rhag i'w hawdurdod fyn'd i'r llwch.

3 Pechodau dynol-ryw o'r bron,
Gafglodd ynghyd y funud hon,
A bwyfodd arno'n dorf ddiri',
Nes iddo chwyfu'r gwaed yn lli'.

4 A llid difefur nefoedd fry,
Yn gwafgu ar ei enaid cu ;
Mil mwy ei bwyfau oedd ei bwn,
Na bryniau'r byd, pe 'gyd yn blwm.

5 A rhai'n a ruthrodd arno'n llu,
Fel c'nifer torf o elynion cry',
Yn curo yſpryd f' ARGLWYDD cun,
Heb ddim trugaredd yn yr un.

6 Etto er cyngrair dae'r a nen,
A lladd fy ARGLWYDD ar y pren,
Ond felly 'ſpeiliwyd uffern fawr,
Ac felly tynnwyd nef i lawr.

HYMN CLXXXV.

Gelwir ei Enw ef Rhyfeddol.

1 EDrychwch draw ar Frenhin hedd,
Yngwaelod bedd yn gorwedd ;
Rhyfeddod bellach yn y byd,
Na welir hyd y diwedd.

2 Ond rhyfedd iddo grymmu ei ben,
Fry ar y pren diodde' ?
Rhyfeddol pan rodd' lef, " Fy Nhad,
O maddeu 'n rhad eu beiau !"

3 Yn cynnal y greadigaeth faith,
A threfnu gwaith ei fyfedd,
Yn rhwym tan hoelion ar y groes,
Yn diodde' tros ein camwedd.

4 Angylion nef yn rhyfedd fynn
Sy'n edrych yn ei glwyfau,
Yn fugno eu dyfg bob awr uwch nen
Oddi wrth y pren diodde'.

5 B'le bugail aeth tan angau loes ?
A hynny tros ei ddefaid ;
A myn'd i waelod bedd tros dro,
I'w gwared o gaethiwed.

6 Crynhowch y doethion oll ynghyd
S' o fewn y byd yn trigo,
Beth mwy rhyfeddod glywfoch chwi
Nì'm Duw gael ei groeshoelio ?

HYMN CLXXXVI.

Buddugoliaeth CRIST.

1 GWEL draw fy Mrenhin ar y pren,
Yn niwedd dydd yn crymmu ei ben:
Poen angau mwy nâ buafai 'nghyd
Ddioddefaint holl ferthyron byd.

2 Wel, angau'r groes, dy waetha mwy,
I Ben y bobloedd rhoddaift glwy';
Cododd i'r lan; fe gôd i'r nef
Fyrddiynau trwy ei adg'odiad ef.

3 Os hoeliwyd ef unwaith ar bren;
Os gorfu arno grymmu ei ben;
'Tros f' enaid i bu hyn i gyd,
Mi gofia ei boenau tr'wy yn y byd.

4 'Does golwg harddach ddydd na nos
Nâ'm Iesu'n hongian ar y groes;
Y dwylo a hoeliwyd ar y pren
Ar fyr a egyr ddrws y nen.

5 Tebygwn mod i'n gwel'd ei waed,
Yn llifo'n goch o'i ben i'w draed;
Fy nghalon, p'am na's torri'n friw?
Fy Mhriod oedd efe a'm Duw.

6 Ei boenau gofir gan fy Nhad,
Ni chollir un o ddafnau ei waed:
Mae llid yn aros, cwymp ryw ddydd
Ar rai'n elynion iddo fydd.

HYMN CLXXXVII.

1 FY enaid gwel dy Brynwr mawr,
A'i freichiau ar led rhwng nef a llawr,
Creawdwr nef yn prynu dyn,
Sef prynu gwaith ei ddwylo ei hun.

2 Pwy ddynion bwyai'r hoelion main ?
Pwy wiſgai'm Duw â choron ddrain ?
Edrych i'r lan, ſy enaid triſt,
Gwel waywffon dan fron dy GRIST.

3 Oedd unrhyw angau, f' ARGLWYDD MWYN,
D'wed ac oedd hawſach i ti ddwyn ?
Oedd unrhyw angau dalai'r iawn
Ond hoelio, am ſy meiau'n llawn ?

4 Oedd dim a wnaethai fodd ſy Nhad,
Ond gwiſgo drain, a cholli gwaed ?
A oedd rhaid marw, a marw'n lân,
Cyn maddeu 'meiau fawr a mân ?

5 Ai felly 'r oedd dy arfaeth faith ?
Oedd neb i'th helpu yn y gwaith ?
Sathrodd y gwinwryf coch ei hun,
Ac yn ei helpu nid oedd dyn.

6 Fe ddarſu ei wae, dihangodd NER,
I'r b'radwys ddiſglair uwch y ſer :
Ei goron ca's. 'nawr ddydd a nos
Mae'n medi ffrwyth cyſtuddiau'r groes.

HYMN CLXXXVIII.

1 GWEL f' enaid IESU ar y pren,
Yn gaeth gan angau'n crymmu ei ben ;
Angau'r carcharor laddodd ef,
Ac eſgyn wnaeth i ganol nef.

2 Pwy all'ſai hoelio ei ddwylo a'i draed ?
A olchwyd hwythau yn ei waed ?
Rhodd' rhai o'th frodyr i ti glwy',
'Does meſur ar dy gariad mwy.

3 O dyſg fi ddilyn ol dy dro'd,
Trwy bob rhyw groeſau ac fo'n bod,
Ac yſed hefyd yn ddigryn,
O'r cwppan yſaiſt ti dy hun.

4 'Rwy'n ofni'r groes, ac ma' arnai chwant,
O tyn fy ofn, Iesu, 'bant;
N'ad fi i chwennych, ond os daw
Rho i mi'n fuan help dy law.

5 P'am gwelai'n galed i mi ddwyn
Croes gariodd Iesu er fy mwyn?
Nid trosto ei hun, ond trosfwyf fi,
Y congc'rodd ef ar *Galfari*.

HYMN CLXXXIX.

Am Rydd-did o Gaethiwed.

1 YN dy gyfammod mae'n fy ngho'
Fod miloedd o 'ddewidion,
Oll yn cyhoeddi llwyr iachad
Trwy rin dy waed i'r cleifion.

2 'Rwi'n gwaeddi wrth dy borth yn ewn
Am dd'od i mewn i wledda;
Nid bodlon wyf i fod tu faes
I gaerau'r ddinas noddfa.

3 Agor y môr, gwna'r ffordd yn rhydd
I weled dydd y rhydd-did,
A chael teyrnasu cyn bo hir,
Yngwledydd yr addewid.

4 Dwg fi i *Nebo* fry i'r lan
I wel'd y man cai drigo;
Oddi yno dwg fi 'mlaen bob cam,
'Rwy'n brefu am fyn'd yno.

5 Ar bechu f' enaid blino mae,
Gwynfyd a gai ymwared!
Gwel'd distryw fy ngelynion oll,
Darfyddai 'm holl gaethiwed.

6 Disgwyl yr wyf, a hyn bob cam,
Fel gwilwyr am y borau;
I brofi cryfder braich dy ras
I'm tynnu maes o'm beiau.

HYMN

HYMN CXC. *Yr Ail RAN.*

1 O'R b'radwys fry doed dw'r i maes,
Fel afon lâs yn gyfon,
A threulio'm bywyd wrth ei chlun;
Tydi dy hun yw'r afon.

2 O ddyfroedd *Mara* chwerwon iawn,
Ti wyddoft llawn yw'm phiol;
Rho yddi'n fuan ddail y pren
Sydd uwch y nen yn eiriol.

3 Agor y creigydd mawrion ferth,
'Nawr trwy dy nerth yn eiriol,
I gaethion *Gofen* dd'od bob gwr,
At ddw'r rhedegog bywiol.

4 Brenhinoedd *Canaan* dod i lawr,
Sy'n boftio eu mawr awdurdod,
Nac arbed un, ond taro'n ddwys
Fel profont bwys dy ddyrnod.

5 Helpa fy ffydd, 'rwy'n teimlo gang
O filwyr anghrediniol,
A drygau eraill o bob gradd,
'Nawr am fy lladd yn hollol.

6 Ynghanol môr bydd di o'm blaen,
Yn gwmmwl tân diniwaid;
Yn fryn o dywyllwch tew fel mur,
Rhyngwi a thir yr *Aiphtiaid*.

7 Pan byddwi gan elynion llym,
Yn profi grym gwrthwyneb,
O gylch fy mhabell tywynna o'r ne'
Dy hyfryd bresennoldeb.

HYMN CXCI.

Gweddi am Gyflawniad o Addewidion.

1 O Moes dy law, 'r *Iorddonen* mae
Yn pledio 'dai ddim trwyddi;

Wrth

Wrth wel'd y dyfnder fy'n y dw'r
'Rwy'n ofni'n fiwr o foddi.

2 O fewn dy air d'wedaiſt yn llyn
(Dy air fydd yn wirionedd)
Mai Iesu wyt', y caem ryw ddydd
I fyn'd yn rhydd o'n camwedd.

3 Dywedaiſt na chai neb o dy blant
Eu dwyn i bant o'th ddwylo;
Cedwit' y rhei'ny oll rhag brad
Ro'wd gan y Tad i'w ſafio.

4 Dywedaiſt iacheit' trwy rym dy ras
Ein hatgas wrthgiliadau;
Cerit' ni'n rhad, diffoddwyd llid,
Er maint eu gyd yw'n beiau.

5 Cyflawna rhai'n yn awr mewn pryd,
'Rwy'n ceiſio o hyd i'w credu,
A'u cymhwyſo at fy hun a wnawn,
Ond f' enaid cawn yn pallu.

6 Dy ddyfroedd gloyw ſy arnai chwant,
Mae'n tynnu bant ofidiau;
A'r hwn a yfo o waed yr Oen,
Ni theimla boen cyſtuddiau.

7 Mi bwyſaf arnat' etto 'n nes;
Pwy les im' ddigalonni?
Dy faith drugaredd di erioed
Nid oes dim darfod arni.

HYMN CXCII.

Gweddi tan Deimlad o Wrthgiliad.

1 DYMA fi, Arglwydd, wrth dy draed,
Yn teimlo'r eiſiau o rin dy waed:
Yr wyf yn dlawd, a phwy a wyr
Ond ti dy hun fy eiſiau'n llwyr?

2 O pe-

2 O pechod, p'am y'm twyili'n llyn ?
Beth wyt ti'n well o wneuthur hyn ?
Er maint dy ſwn, gwirionedd yw,
Nid ti yw'm ffrynd, ſy ffrynd yw Duw.

3 O Iesu, ſy Eiriolwr mawr,
Gad i mi gael ſy meiau 'lawr ;
D'wed p'am wyt' cyd yn ſefyll draw ?
'Bryd gwelwyd mwy o eiſiau'th law ?

4 Claf wyf am deimlo gwaed yr Oen,
Yn rhodio beunydd mewn rhyw boen ;
'Does unryw eli roiff iachad,
Yn unig, Iesu, ond dy waed.

HYMN CXCIII.

Y Goron Ddrain.

1 COronwyd, do, Iachawdwr byd
Gan fwrddwyr ffyrnig oll i gyd,
A drain plethedig, dyma'r bri,
Fy enaid, ga's dy Brynwr cu.

2 O edrych ar dy Frenhin glân,
Fy nghalon, tor yn ddrylliau mân ;
Gwel wafgu lawr y pigau drain,
A'r gwaed yn ffrydio'r ol y rhai'n.

3 Ai Brenhin yw ? Ie brenhin byd,
Uffern, a'r nefoedd wen i gyd ;
Yn diodde' poen fwy nag un dyn
O fewn ei deyrnas faith ei hun.

4 Ai dyma'r parch ga's Brenhin ne'
Wrth roddi ei fywyd yn fy lle ?
Wel, f' enaid, bellach diodde'n hy',
Bob gwawd dros enw Mhrynwr cu.

5 Os cwrddyd wnaf â choron ddrain,
Dyſg fi i ddiodde' pigau 'rhai'n ;
A'i wel'd e fyth yn rhyfedd fraint,
I ddiodde' cyſtudd mwya' ei faint.

6 Mi gwela mewn paradwys bell
Yn awr yn gwiſgo coron gwell,
Ie gwell na'r aur, na'r perlau drud,
Na dim coronau ſy'n y byd.

HYMN CXCIV. *Yr Ail RAN.*

1 GWELED yr oeddit' byddai'th glod,
Yn fwy nâ th w'radwydd fwya 'rioed;
Mawr oedd, ond byr dy boenau chwyth,
Ond dy ogoniant bery byth.

2 Edifarhawd i'th wiſgo'n llyn,
A'th wawdio i ben *Calfaria* fryn.
Mae'r dydd yn d'od, ar dd'od yn awr,
Gwelir d' ogoniant ſel y wawr.

3 Myrddiwnau dirifedi ſydd,
Yn gwmp'ni it' ryw forau-ddydd;
Cair gwel'd yr haul ſy'n fyd o dân,
Yn bellen bygddu o dy flaen.

4 Y g'leuni dry yn dywyll nos,
Fel gynt pan oeddit' ar y gro's,
Pan gwelont di ymhlith dy lu,
Ynghanol y ffurfafen fry.

5 Ar yſpryd rhai bydd ing a loes,
Rhai gynt a'th hoeliodd ar y groes,
Ac yn dy hoelio etto o hyd
Pan delo'th awr i farnu'r byd.

6 Ond dyna'r awr, a gwyn eu byd,
Fydd i'th gariadau oll i gyd;
Cânt eu gwobrwyo am y loes,
A'u holl gyſtuddiau'n cario'r groes.

HYMN

HYMN CXCV.

Tan Deimlad o Bechod yn ofni'r Wialen.

1 TAN draed yr wyf, nac aros draw,
Mi gwympa yn llaw dy Fawredd;
O'r dyfnder brefu 'rwyf bob cam,
Sef brefu am drugaredd.

2 P'odd ſafai ergyd trwm dy ffon?
Mi gwelai bron a dyſod.
On' ſafi o'm plaid, ſefyll nid gwiw,
Mi gwympa ryw ddiwrnod.

3 A gai weddio, ARGLWYDD hael,
I'th wialen gael myn'd heibio?
Os daw, bendithia'r cyſtudd hyn,
Fy enaid ſy'n arſwydo.

4 Attal dy law, O ARGLWYDD da,
'Dwy'n abal a'th ddiodde';
P'am lleddi bryfyn gwael fel hyn
Sy â'i anadl yn ei ffroenau?

5 Arbedaiſt rai, torraiſt dy ffon,
Pan oeddit' bron a tharo;
Os cait' eu calon 'difarhau,
Cyfadde 'u bai a pheidio.

HYMN CXCVI.

Ymgyſurò tan Wradwydd yr Annuwiol.

PA ham y rho'iſt y cwn, o'u tyn gadwynau'n rhydd?
A pha'am y caiff eu ſwn, i'm gwneud fel hyn yn brudd?
Cadwyna'n glau'r uffernol griw,
Ti yw fy Nuw byth i barhau.

2 Os rho'wd fy mhen i lawr, i'r g'lynion gael eu gwyn,
Er c'ryddu meiau mawr, fy Nuw ei hun wnaeth hyn;
Fe'm c'od i'r lan cair gwel'd ryw bryd,
Uwchlaw y byd fy enaid gwan.

3 Ac

3 Ac ar ol i mi gael fflangellau gan fy Nhad,
D'od yn bechadur gwael, a chwympo wrth ei draed;
Fe dry y rhod, ar wddf y llu,
A ddringodd fry caf roi fy nhroed.

4 'Nghaſeion, byddwch brudd, rhowch heibio'ch crechwen fawr,
Arddelir fi ryw ddydd, er tlotted wyf yn awr;
Er dued wyf, fe g'od y wawr,
Mewn munud awr ca'm gwiſgo'n wyn.

H Y M N CXCVII.

Gweddi am Amynedd.

1 RHO i mi amynedd i ddiodde' pob poen,
A gwel'd mai m rhagorfraint yw dilyn yr Oen,
Duw, maddeu fy nghyſtudd, can's pechod a wnaeth
I mi fod yr awrhon mewn gofid yn gaeth.

2 O cura fy mhechod trwy gyſtudd i maes,
Dy wialen yn waſtad ſy'n ennyn fy ngras;
Ni fedraf fi gerdded un droedfedd tu a'r ne'
Nes teimlwi dy wialen ynghadw i yn fy lle.

3 Na ofidia, fy enaid, llawenydd i ti,
'Rwi'n gweled mai plentyn o briod wyf fi;
'Rwy'n barod i bechu yn erbyn y ne',
Ond parod yw'm HARGLWYDD i'm curo i dre'.

4 Os croes fydd yn bwyſig, ſe'm cynnal i'r lan,
Fe gymmer ei hunan (gwel nad wyf ond gwan)
Ymhlau ar ei 'ſgwyddau (b'le ceffir ei ail?)
Caiff glod pan ddarfyddo y ddaear a'r haul.

H Y M N CXCVIII.

Llawenhau mewn Gobaith o Rydd-did.

1 YMae—fy enaid bach am lawenhau,
Wrth geiſio ar fyrder gredu ca'i
Fy llwyr ryddhau o'r pydew hyn;

A gwel'd

A gwel'd yr haul ddiſglairwen haf,
Yn tywynnu 'n braf tros *Seion* fryn.

2 O bra'!—wel, dyma'r ſlwyddyn hyfryd ca'
I dorri holl gloiadau'r ia,
A thoddi'r eira oedd yma 'rioed ;
Wrth feddwl hyn fy enaid mae
Am lawenhau 'nawr cyn ei dd'od.

3 'Rwy'n byw—yn awr ymhlith dieithriol ryw,
Gelynol iawn i ras fy Nuw ;
O ARGLWYDD, clyw fy ngweddi'n frau ;
'Ddiwrth drothwy'r ne' nid â fy nhroed,
Nes i ti dd'od i'm llwyr ryddhau.

HYMN CXCIX.

Ehediad yr Enaid.

1 FFarwel, mi af ymlaen i'r wlad,
Lle mae fy Nhad yn trigo :
Ymhlith myrddiwnau rif y gwlith ;
A gwynfyd fyth fai yno !

2 Mi ddringa i'r lan, can's uchel fry
Mae'r hyn wyfi'n ei geiſio ;
Gadawai'r byd o'm hol heb lai,
Yn waſtad mae'n fy rhwyſtro.

3 B'le trown fy wyneb, ARGLWYDD cu,
Ond attat ti dy hunan ?
Pob peth gweledig thal e ddim,
Ond gwneuthur i mi ruddfan.

4 Gad i mi lechu yn dy gôl,
A n'ad fi'n ol oddi yno ;
Ac yn y clwyfau dyfnion wnaed
O fewn dy draed a'th ddwylo.

HYMN CC. *Yr Ail RAN.*

1 TI yw fy ngrym, fy nghraig, a'm twr,
Fy noddfa ſiwr o ymwared ;
Fy nrygu mae yngallu pwy ?
Ynot yr wy'n ymddiried.

2 Fy hedd a'm cyſur oddi fry,
Yn tarddu ſy yn gyſon ;
Oni bai hyn, gan ſwn pob gwae,
Llewygu wnai ſy nghalon.

3 Oni bai'th fod yn fwy nâ'r byd,
A'i ddrygau gyd yn gyſon,
Gan bechod forau a phrydnhawn
Dig'lonni wnawn yn union.

4 Fy nyddiau ddarfu fel y mwg,
O'm golwg heb eu rhifo ;
Ni's gwn gai wel'd cyn angau lo's
Un dydd na nos fyn'd heibio.

5 Caſtell wyt ti, twr cadarn cry',
Yn nyddiau du caethiwed ;
Dy enw, IESU, 'n noddfa cawn,
Cyſurus iawn i'r gweiniaid.

6 Pan delo drygau rif y gwlith,
I mewn i blith dy bobol,
A'r ffwrn ſaith boethach, y pryd hyn
Ti fyddi yn y canol.

HYMN CCI.

Adgyfodiad CRIST.

1 DEWCH gwelwch D'wſog nefoedd fawr,
O radd i radd yn d'od i lawr,
I groth y ddae'r i eſmwythau
Gwelyau'r etholedig rai.

2 'Nol

2 'Nol gorwedd dro, fe ddaeth i'r lan,
Agorodd ddrws i mi oedd wan
I adgyfodi, a d'od i ma's,
Er cadw'r porth gan angau glâs.

3 Gwelwch fy Nuw'n ei ddynol wedd,
Yn gorwedd obry yngwaelod bedd:
'Rwy'n gwybod fod fy IESU'N DDUW
Pan codai ei hun o farw i fyw.

4 Pwy ddrwg wna'r bedd a'r pryfed mân?
Bu f' ARGLWYDD yno o fy mlaen:
P'am ofnai'm henaid fyn'd i'r lle
Gorweddodd ynddo Frenhin ne'?

5 Mae angau wedi myn'd i maes,
Nid yno 'nawr mae'n cadw ei blâs:
Can's dyna'r pryd y cadd fath glwy'
Ni faif ym medd y feintiau mwy.

6 Fy meiau mawrion oedd mor drwm,
Neb ond fy Nuw a dalfai'r fwm;
Gwafgodd Greawdwr nefoedd faith
I ddyfnder daear ar ei daith.

HYMN CCII.

Gweddi am Rydd-did o Gaethiwed.

RWy'n difgwyl f'anwyl DDUW am waredigaeth lawn,
Mor hapus fyddwn byw yn unig hyn pe cawn;
O dere'n glau, a chod i'r lan
Fy enaid gwan fy'n llwfrhau.

2 O pledia trofwyf fry, cliria fi o flaen fy Nhad;
Pwy ŵyr yn well nâ thi anfeidrol werth dy waed?
O cofia'th lef, pan ar y groes,
Tan chwerwa'r loes, ynghanol ne'.

3 O dyfg fi gleimio rhan i ragorfreintiau'th waed,
A phan bwyf fwya' gwan, i lefain, "Abba Dad"!
Heb gwmmwl du gyfgodi byth,
Tra ynof chwyth â'r hyfryd wlad.

4 Mae'r *Aipbtiaid* yn eu nerth, yn gyrru mlaen o hyd,
A'r bryniau mawrion ferth yn cauad arnai 'nghyd;
Trwy'r dyfroedd du gwawried y dydd,
Gael ffordd yn rhydd i'r *Ganaan* fry.

HYMN CCIII.

CRIST *Cadernid y Criftion.*

1 AR d'enw di, Creawdwr byd,
'Rwy'n rhoi f' ymddiried oll i gyd;
Rhyfedd mor wan wyf ddydd a nos,
'Dwy'n gwel'd dim gallu ond ar y groes.

2 'Rwy'n griddfan eifiau rhoddi mhwys
Ar Frenhin nefoedd tan ei grwys;
A gwel'd fy Nuw, fy'n llanw'r ne',
Yn talu'r dyled yn fy lle.

3 Deffro fy ffydd, rho afael gref
A'th freichiau'n dynn am dano ef:
Er ofnau fyrdd, na ad e'n rhydd,
Tr'o yn dy freichiau carri'r dydd.

4 Dyma fi, IESU, fel yr wy',
Cuddia fi yn dy nefol glwy';
Can's dyna'r graig y gwnai fy nyth,
'Does neb yn ofni yno byth.

5 Tyr'd, angau, 'mlaen â'th gleddyf llym,
Tra yn IESU b'wyf nid ofnai ddim;
Y cnawd, a fatan, pechod cry',
Yng nghlwyfau'r IESU congc'rai chwi.

6 Gad i mi, IESU, ddydd a nos,
I dreulio'm hamfer tan dy groes;
'Does gyflwr arall tan y ne',
I'r ofnog rai yn addas le.

HYMN

HYMN CCIV.

Hiraeth yr Enaid am Duw.

1 GWEL arnai'r Meddyg lawer clwy',
O'm traed i'm coryn gwaedu'r wy';
Fe'm 'ſpeiliwyd, do, o'r gwiſgoedd hardd,
Fel fy rhieni yn yr ardd.

2 Deffro, fy ffydd, derchafa'th ben
I fynu tua'r nefoedd wen;
Gwel fry wrthddrychiau hardd a gwiw
I'w caru'n anwyl tra f'ech byw.

3 Pa bynna radd ges gynt o ras,
Faint bynna gollais innau o'r maes,
Rho im' a gollais, rho yn lân
Radd at fu genny fwya o'r blaen.

4 'Rwi'n blino 'mado â fy Nuw;
Byw heboſt dim ond trallod yw;
Cyſuron creaduriaid mae
Rhyw ddirfawr boen wrth eu mwynhau.

5 Yn ol 'rwy'n d'od, ti wyddoſt p'am,
Rhaid im' gael nerth, a nerth bob cam;
D'wed air dy fod, mi creda byth
Yn maddeu'm gwrthgiliadau chwith.

HYMN CCV.

Pererindod.

1 FY Nuw, rho'r manna fry
I'm bwydo i ar fy nhaith,
A'm nerthu i'r tiroedd ſy,
Yn llifo o fel a llaeth:
Agor y graig, doed allan ddw'r,
Gloyw diſtwr o had y wraig.

2 Ffarwel i'r *aiphtiaidd* dir,
A'i degwch oll o'r bron,
Dechreuais fiwrneu'n wir,
I maes o'r *Gofen* hon:
Does yma i gael ymhlith y criw,
Annuwiol ryw ond pethau gwael.

3 Mi wela draw trwy ffydd,
Ryw ragorfreintiau mawr,
Mor ficr im' ryw ddydd,
A phe baent i mi 'nawr;
Ond moroedd fy a m'nyddau maith
Ar hyd y daith rhyngwi â hi.

4 *Iorddonen* faif yn ferth,
A'r creigydd hyllt yn ddau,
Ac angel mawr ei nerth
A'm dwg i'r lan yn frau:
Brenhinoedd hy' trwy dy allu mawr
A gwymp i'r llawr o'r bron yn llu.

HYMN CCVI.

Gweddi am Nerth i gongcwero.

1 MEWN *Aiphi* heb nemawr oleu'r dydd,
Fy enaid fydd yn trigo,
Dwg fi ymlaen o'r tiroedd caeth,
At fel a llaeth yn llifo.

2 Gwna waelod môr fel gwaftad dir,
A'r dw'r fel mur cadarna'
O bob tu'n gylch, yn aros doed,
Trwy'r dyfroedd troed y gwanna.

3 Difetha'r g'lynion dewrion dig,
Sy'n ffyrnig yn fy nilyn;
Crynhoed y dyfroedd mawr ynghyd,
Cyflawna'th lid i'w herbyn.

4 O gâd dy angel fyn'd o'm blaen,
A'r golofn dân i'm g'leuo,
Yn gwmmwl tywyll rhyngwi cat
A *Pharao* mae'n fy mlino.

5 Gâd 'ynt fy nghlywed maes o law,
Yr ochr draw yn canu,
A phawb i wel'd y mvrdd dirif,
Lawr tan y llif yn boddi.

6 O galw'r tywod mân ynghyd,
Dywallt eu llid yn erbyn,
A ſoddi olwynion mawr eu grym
Yr hwn ſydd im' yn elyn.

HYMN CCVII.

Dioddefaint CRIST.

1 EI enaid doddodd gân y gwres,
Fel ffwrnes yn ei galon;
A'r chwys a'r gwaed yn ddafnau mawr,
Yn cwympo lawr yn gyſon.

2 A dyma'r chwys, a dyma'r gwaed,
Sy'n rhoi iachad i'r cleiſion;
O'i yſtlys tardd yr aſon bur,
Sy'n doſi cur y galon.

3 Fforddolion oll, ſefwch o'r trwch,
Yn awr edrychwch arno;
B'le ofid fel ein HARGLWYDD ION,
A glywſoch ſôn am dano?

4 Ei apoſtolion, gwan eu ffydd,
Yngwres y dydd a gyſgodd:
Un gronyn help o'r dda'r na'r ne',
Ac etto ſe gongcwerodd.

5 Fe rodd' ffarwel pan ar y groes
I'w fywyd tros ei elynion;
'Nawr gwelwn uffern, dae'r, a ne',
Yn mwrdro Brenhin *Seion*.

HYMN

HYMN CCVIII.

Diyſtyru Dyn a'i Ddrygau.

1 TI wyddoſt, ARGLWYDD, am gael ffydd,
Bob dydd 'rwy'n gwaeddi'n gyſon ;
Pe credu wnawn, er gwaetha eu ſcil,
Nid ofnwn fil o elynion.

2 Pa beth yw dynion ond ſel gwynt,
A'u helynt yn myn'd heibio ?
P'am rhoi fy mhwys ar beth mor wael,
Sydd ar gael ei ddiſtrywio?

3 Pwy a w'radwyddwyd roddai fryd,
A'i oglyd arnat', ARGLWYDD ;
Rho'iſt iddynt barch a chlod am hyn,
Ac enw yn dragywydd.

4 Gwan wyf erioed, a gwan o hyd,
A'r lleſga i gyd o'm brodyr;
Os llewod creulon ddaw i'm cwrdd,
O tyn di ffwrdd eu nattur !

5 Mi rof fy maich oll ar dy war,
Mae'n gyfyng ar fy enaid ;
Tor fy nghadwynau 'n fuan, tro
Fi allan o gaethiwed.

6 Os collai'm henw yn y byd,
Fy ffryns i gyd, a'm meddiant,
Gad i mi gael, 'nol darfod hyn,
I lechu yn dy haeddiant.

7 Mi gwympaf, ARGLWYDD, yn dy law,
Mi ddof gerllaw i lechu ;
Gwell genni o bawb tan nefoedd fry,
Dy hun i ti fy nghoſpi.

HYMN

HYMN CCIX.

Gorfoleddu mewn Hyder o'r Fuddugoliaeth.

1 FY enaid, gwel i ben *Galfaria*,
Draw'r rhyfeddod mwya erioed,
Creawdwr nefoedd wen yn marw,
A'r ddraig yn trengu tan ei droed.
Mi glywa lais yn awr, debygwn,
O agor pyrth y ddinas fry;
Fy enaid, cân, fe ddarfu ofn,
Prynwyd nefoedd wen i mi.

2 Tyr'd i fynu o'r anialwch,
Wedi aros yna'n hir,
Swppiau grawnwin mawrion addfed,
Sy'n dy aros yn y tir.
Bryfia i ryfel, gwisg dy arfau,
Cymmer galon, mentra 'mlaen,
Y ffordd ni's colli, mae'n dy arwain,
Gwmmwl niwl a ch'lofn dân.

3 Nid all *Amalec* na *Moab*,
'Nghyd â'r holl elynion hy',
Wneuthur niwaid im', tra cadwyf
'Nagos at dy babell di.
Tan y cwmmwl mi arofaf,
Yno hefyd bydd fy nyth,
Nes cael trigo mewn llawenydd,
Yn y wlad a bery byth.

4 Tro fy ngheſn ar yr *Aipbtiaid*,
Welais i ond eu gwaetha 'rioed,
Sathru f' ARGLWYDD, a'i ogoniant,
Fel y glaſwelit tan eu troed.
Dydd fy'n dyfod, daw ar fyrder,
Gwelant hwy fy Mrenhin fry,
Cymmylau'r nef yn gerbyd iddo,
'R haul a'r lloer yn bellen ddu.

5 Gwnes

5 Gwnes y dewis gorau wnaethpwyd,
Dewis Brenhin nefoedd wen,
Yn Dad, yn Briod, ac yn Gyfaill,
Yn Frawd, yn Geidwad, ac yn Ben.
Cyfoeth mawr, didrai, difefur,
Sydd ynghadw i mi'n 'ftor,
A benditnion oll, pe rhifid
Megis tywód mân y môr.

HYMN CCX.

Ar y Greadigaeth.

1 IESU ydyw fy Nghreawdwr,
Crewr uffern, dae'r a ne',
Y cwbl hefyd oll a wnaethpwyd
Er gogoniant iddo fe:
Ynddo'r cyfan fydd yn fefyll,
Ei fyfedd yn eu cynnal fy,
Fy enaid, dyma'r un a hoeliwyd
Ar fynyddau *Calfari*.

2 Er mor rhyfedd ydoedd rhoddi
I fydoedd dirifedi fod,
Rhyfeddodau'r *Aipht* a *Soan*,
Ynghyd a glywodd cluft erioed;
Hyn i gyd fydd yn diflannu,
Can's mwy rhyfedd wel'd e' fry,
Ar y pren yn diodde' ei hoelio
Ar fynyddau *Calfari*.

3 Angylion pur fy o gylch ei orfedd,
Yn gwifgo g'leuni fel y wawr,
Yr hwn a'ch gwifgodd â'r fath harddwch,
Ac 'ych yn ei addoli 'nawr,
Cig a gwaed a gym'rodd arno,
Fel gallai gyd-ymdeimlo â ni;
Er mai gwrthddrych eich addoliad,
Fe fu farw ar *Galfari*.

4 Yr

4 Yr awyr gou ddifeſur lydan,
A'th gopa cuwch â'r nefoedd ſy,
Bydoedd o faintioli ofnadwy
Sy'n amgylchu yn dy fru:
Yr hwn â'i air wnaeth dy adeiliad,
A'i fyſedd all dy feſur di,
Drowyd mewn cadach yn y preſeb,
Ac fu farw ar *Galfari*.

5 'Raneirif ſer ſydd yn diſgleirio,
Ynghanol y tywyllwch du,
Mae ynoch fôr o dân berwedig,
Er mor fach i'n golwg ni:
'Rhwn ryw oeſoedd cyn eich ennyn,
Ac bery pan ddiffoddoch chwi,
Fu'n *Nazareth* yn wael ei gyflwr,
Ac fu farw ar *Galfari*.

6 Chwi blanedau o adenydd cyflym,
Sy'n teithio'n bryſur fore a hwyr,
Fil filiwnau o feſurau,
Yn cadw'r amſer oll yn llwyr;
'Rhwn â'i fraich a'ch gyrrodd gynta'
Uwch eich llwybr wnaeth ei dŷ,
Ga's ei erlid yma'n faban,
Ac fu farw ar *Galfari*.

7 Ti haul y ffynnon fawr ddiyſpydd
O 'leuni, cyſur, gwres, a thân,
Sy'n danfon dydd o ddautu'r ddaear,
Bywyd myrdd o lyſiau mân:
'Rhwn a'th lanwodd o oleuni,
Na ellir edrych ar dy wedd,
Ymddihattrodd o'i ogoniant,
Gorwedd wnaeth yngwaelod bedd.

8 Y lloer ſy 'mhlith y ſer yn rhodio,
Yn g'leuo mwy nâ hwynt i gyd,
Y môr ſy'n teithio wrth dy amſer,
Ti guddi'th wyneb ambell bryd.

'Rhwn

'Rhwn rodd' d' oleuni oddiwrth yr haulwen,
Ei lewyrch o hono ei hun y fy;
'Clips a redodd tros ei harddwch
Pan fu farw ar *Galfari*.

9 Chwi daranau yn y cwmmwl
Pygddu yn ymderfysgu fydd,
Yn crynu'r nef, a'r ddae'r o tanom,
Fel yn bygwth barn a fydd;
'Rhwn wnaeth ich' ddychrynu dynion,
A gallu ich' i ruo'n llyn,
Ei hun a lefodd yn y preseb,
Lefodd ar *Galfaria* fryn.

10 Chwi fellt cynddeiriog fydd yn tannu
Yn llen o dân trwy'r nef i gyd,
Rydd trigfa pechod gynt yn ulw,
Ac o'r diwedd lysg y byd:
'Rhwn eich 'nynnodd, ac yn peri
Ich' ladd neu ynte safio fy,
Rodd' ei Berson gogoneddus
Gael ei hoelio ar *Galfari*.

11 Chwi demhestloedd fydd yn dangos
Eitha gwaelod moroedd mawr,
Briwo llongau erbyn creigydd,
Taflu'r cedrwydd serth i lawr;
Yr hwn rydd ffrwyn yn safn y demest',
Yn marchog ar y gwyntoedd fry,
Fel yr oen yr aeth i'r lladdfa,
Tros ein beiau ar *Galfari*.

12 Chwi gymmylau fydd yn hongian
Yn yr awyr denau fry,
Weithiau'n gwneud i'r ddaear darddu,
Weithiau'n pydru ei ffrwythau fy;
Yn chwer'der ei enaid bu'n ymddifad
O'r presenoldeb tadol fry,
Wrth grymmu ei ben i lawr a marw
Ar fynyddau *Calfari*.

13 Ti

13 Ti wres ſy'n gwneud i'r ddaear loſgi ;
Ti oerni ſy'n ei rhwymo hi'n un,
Wrth gymmyſg yn gwneud tymmor hyfryd
Rhy greulon ar eich pennau'ch hun :
Rheolwr mawr yr holl greadigaeth
Mewn tŷ o glai yr amſer bu,
Ddioddefodd eitha' gwres digoſaint
Ar fynyddau *Calfari*.

HYMN CCXI.

Golwg ar Leſgedd.

1 DArfu fy nerth, 'rwy'n llwfrhau,
Yn d' allu mae f' ymddiried ;
Nerth mawr difeſur, fel y môr,
Gennyt' ſy'n 'ſtor i'r gweiniaid.

2 Mi glywais it' ymrig yr hwyr
I roddi llwyr faddeuant
Mewn oeſoedd gynt ; a ddarfu 'nawr
Gyflawnder mawr dy haeddiant ?

3 Ti'm tynnaiſt i o ganol tân,
A mi o'r blaen yn ofni ;
Gwna hynny etto'r funud hon,
Mae f' enaid bron a threngu.

4 Rho im' yſpryd *Caleb* fel o'r blaen,
I fentro 'mlaen i ryfel ;
Na phriſiwyf ronyn er dy fwyn
P'un wneir a dwyn ſy hoedl.

5 Dyſg fi i 'nabod angau llym,
Heb ofni ei rym yn taro,
I fentro 'mlaen, heb ſod yn wan,
I'w wyneb pan y delo.

6 Bydd coffa am danat' ymhob man
I godi'r gwan i fynu ;
Eu c'lonnau'n deml i ti cair
Sy wrth dy air yn crynu.

HYMN CCXII.

Gras a Dedwyddwch yng NGHRIST.

1 NID fy nef yw ar y ddaear,
Pe gorau man tan gwmpas haul:
Fy nef yw tawel bresennoldeb
Wyneb siriol *Adda*'r ail.
Gwena arnai, ARGLWYDD grasol,
Gwaeddai allan, Digon yw;
Yna 'nghanol cyfyngderau
Fyth yn llawen byddai byw.

2 'Rwybr faith sy'n llawn o sydoedd,
Etto seren un ni fedd,
Er mor suan maent yn 'hedeg,
'Hed mor gynted â dy hedd.
Myrdd weddiau a wrandewaist,
(Can's mor barod yw dy ras)
Yn y funud gynta'u lluniwyd,
Cyn eu d'od o's genau maes.

3 Môr sydd ynot' o fendithion,
Heb waelodion iddo'n bod,
Y mae'n llanw 'mlaen bob munud,
Nid oes diwedd ar dy glod;
Dy enw beunydd sy 'n helaethu,
Beunydd yn ymdannu 'maes,
Bydd telynau'n canu iddo,
Fel rhifedi gwellt y maes.

4 Yn dy glwyfau y mae bywyd,
Tyllau'r hoelion yw fy nyth;
Ofnai fyd, na chnawd, na phechod,
Nac euogrwydd yno fyth.
Gwaed fy Mhriod wedi golli,
Archoll fawr y waywffon
Yw fy nghraig a'm dinas noddfa
Sicr ar y ddaear hon.

5 Yno

5 Yno boed fy mwyd a niod,
Tan ganghennau gwych y pren,
Sydd â'i wreiddyn ar y ddaear,
Ei frigau yn y nefoedd wen.
Dyn â'r Duwdod ynddo'n trigo,
Ffrwythau arno'n tyfu'n llawn,
Cyfgod tano i'r ffyddloniaid,
O foreuddydd hyd brydnhawn.

6 Dedwydd ydyw'n berchen arnat',
Dedwydd yfo o dy hedd,
Gallant chwerthin fyth wrth weled
Cyngrair fatan, angau, a'r bedd.
Bydd brenhinoedd mewn cadwynau
Yn llechu yn ifel tan eu traed;
Hwy ar ddehau'r OEN yn moli
Wedi d'od trwy rin y gwaed.

HYMN CCXIII.

CRIST y Tryfor gorau.

1 FY enaid, 'hed tu a'th etifeddiaeth,
Fy ngorddiwes tywyllwch mae;
Nid oes rhifo ar flynyddau
'Nhragwyddoldeb fy'n nesbau;
Môr diderfyn heb ddim gwaelod,
Gogledd, dwyrain yw, na de',
Na rhif ar oefoedd at ei ddechrau,
Nac eilwaith at ei ddiwedd e'.

2 Tu ag yno 'r wy'n ymdeithio,
Yno mae fy Mrenhin mawr,
Can' goleuach nag yw'r danllwyth,
Yn difgleirio uwch y llawr.
O pwy bleſer! pwy ddifyrrwch
A nigrifa i yn y byd,
Pan EMMANUEL groeshoeliwyd,
Oll yn gyfan aeth â mryd?

3 Clywai lais gan bob rhyw raddau
O'r creaduriaid mân i gyd

Mod i wedi aros gormod,
Heppian llawer yn y byd.
Gwiſg dy aden, medd pob tafod
Glywai tan yr awyr las;
Gormod heppian, mae'n ddiweddar
Cyn it' ddechrau taro 'maes.

4 Ffarwel bellach bob creadur,
Chwi gewch weled hyn ryw bryd,
Meddai dryſor gwerthfawrocaach
Fil o weithiau nag yw'r byd.
Tu hwnt i'r bedd 'does meſur arno;
Rhan o fewn fy nghalon mae:
Ffynnon fawr ydyw ei wreiddyn,
Fyth ni welir arni drai.

5 A welodd haul erioed wrth redeg
Ei thro diderfyn yn y ne',
Neu yn y ſer, neu ar y ddaear
Wrthddrych tebyg iddo fe?
A oes tryſor, ond ei 'mofyn,
Yn nyfnderoedd daear lâs
I'r filfed ran, pan yn y clorian
Bwyſa IESU GRIST a'i ras?

6 F'enaid, taw; 'does dim tryſorau,
Na theganau ar y llawr,
O *India* 'r dwyrain i'r gorllewin,
China ac *Arabia* fawr,
A ſodlona gluſt neu lygad,
Neu arogliad enaid triſt,
Neu ynte dâl i gloddio am danynt,
Ond ym mherchen IESU GRIST.

7 Nerth os caf, mi fryſiaf mwyach
'Fynu tu a 'ngwlad fy hun,
Lle mae Nuw yn gwiſgo'n gyſon
Mewn gogoniant nattur dyn.
Na enwir i mi'n artre' bellach
Fangre arall ond y ne';
Neb yn dad, na neb yn briod,
Neb yn ARGLWYDD ond efe.

HYMN

HYMN CCXIV.

Cyfiawnhâd.

1 PE b'ai 'merawdwyr mwya'r byd,
A blodau'r ddaear gron i gyd,
I farw trofwy'n un ;
Rhy fach at faddeu mhechod yw,
Rhaid marw un ac fydd yn Duw ;
Darfydded haeddiant dyn.

2 Angylion nef baent yn eu plith,
A gwifgo cyrph o rif y gwlith,
A marw yn gyttun,
Rhy yfgafn yn y clorian fae,
I bwyfo'r ganfed ran o mai ;
Darfydded fon am ddyn.

3 Fry, fry'r cyfiawnder ddyry iawn,
I'r holl ofynwyr fy i mi'n llawn,
A'u galw bob yr un.
A fu tan hoelion gliria'r nef,
Yn abal arall neb ond ef,
Darfydded fon am ddyn.

4 Er dyledfwyddau rif y gwlith,
Neu ynte'r fer na rifir byth,
Mae pechod etto 'nglyn.
Yn berffaith eilwaith hwy pe cawn,
Dim i gyfiawnder at wneud iawn ;
Darfydded fon ddyn.

5 Ca'wd y llieiniau yn y bedd,
Fe adgyfododd brenhin hedd.
Gan gongc'ro angau ei hun ;
Mewn cwmmwl gwyn f' efgynnodd ef,
I glirio livfrau dua'r nef ;
Darfydded fon am ddyn.

6 'Nawr heddwch anherfynol fy
O gwr i'r llall i'r nefoedd fry,
Priodoliaethau'n un ;

Cyñawnder llym yn llawenhau,
Ynghol trugaredd faith ddidrai ;
Darfydded ſon am ädyn.

7 Mae'r pyrth yn agor, nef yn rhydd
I'r rhai yn noethion, tlodion ſydd,
A gwiſgoedd i bob un ;
Y wiſg a brynwyd gynt â gwaed,
A hoelion dur mewn dwylo a thraed ;
Darfydded ſon am ddyn.

HYMN CCXV.

Diwedd pob peth a neſaodd.

1 Y Mae'r haul-wen wedi blino
Teithio yn yr wybr las ;
Daear drom ymron deffygio
Borthi'r llyſiau ſy'n y maes ;
Mae'r planhedau'n gwaeddi, *Diwedd* ;
Pob creadur yn ei ryw
Yn och'neidio am gael gweled
Gwir ddatguddiad meibion Duw.

2 Y mae'r oriau yn fy ngalw
'N ddyfal beunydd i bar'toi ;
Tân yn d'od ar ddinas diſtryw,
Tua *Soar* i mi ffoi.
Arglwydd, 'mafael ynwi'n fuan,
Onite ni ddeuaf fyth ;
Tra fo'r tân yn lloſgi *Sodom*
Yn y bryniau gwna fy nyth.

3 Angau 'n llawen ſydd o'i afael,
Beunydd cam yn pwyſo 'mlaen ;
Rhif fy eſgyrn a'm haelodau,
Tan ei allu'r awrhon maen'.
Pob gwthien ſach o'i ochor,
Y mae'n cloddio tan fy ſail,
Gwelai'n ceiſio taro'r ergyd
Na raid taro fyth ó'i ail.

4 Taro,

4 Taro, angau, ond yn gynta'
Edrych pwy fydd wrth fy nghlyn;
Alpha, Omega, Tad a welir
'Nawr yn gwisgo nattur dyn.
Ar dy waith yn lefio attaf
Idd i'w glwyfau 'n union ffo;
Ti ostyngir, ond cair gweled
Pwy wyf finnau ar fyr dro.

5 Wel! ellyllon, 'rych yn deuog,
Mil 'ych chwi, 'dwyf fi ond un,
Ond o f' ochor hyd yr eitha'
Y mae Duw mewn nattur dyn.
'Does dim ofn, 'rwy'n crechwennu,
Nid yw angau ddim ond hun
I'r ffyddloniaid, er pwrpasodd
Duw i wisgo nattur dyn.

6 Cân, fy enaid, wrth ymadael
A'r carchardy tywyll du,
Mor llawn o bysg ac ydyw'r moroedd
O hadau pob rhyw glefyd sy;
'Lawr â'r corph i ddyfnder daear,
'Fynu, f' enaid, tu a'r nen:
Rhaid i'm llwch er maned ydyw,
Godi ètto i'r nefoedd wen.

HYMN CCXVI.

Cwymp Eden, *a Chodiad* Calfaria.

1 YN *Eden*, cofiaf hynny byth,
Bendithion gollais rif y gwlith;
Syrthiodd fy nghoron wiw:
Ond buddugoliaeth *Calfari*
Ennillodd hon yn ol i mi,
Mi gana tra fwy' byw.

2 Ar *Galfari* yngwres y dydd
Y ca'wd y gwyfil mawr yn rhydd,
Trwy golli gwaed yn lli';

'Nawr

'Nawr dim heb dalu, rhoddwyd iawn
Nes clirio llyfrau'r nef yn llawn,
Heb ofyn dim i mi.

3 Ffydd! d'accw'r man, a d'accw'r pren,
Yr hoeliwyd arno D'wysog nen,
Yn wirion yn fy lle;
Y ddraig a sigwyd gan yr un,
Can's clwyfwyd dau, congcwerodd un,
A Iesu oedd efe.

HYMN CCXVII.

Gras yn dechreu yn Jerusalem.

1 PRIOD y tragwyddol Hanfod
Welai'n hongian ar y pren,
Dyn a'r Duwdod ynddo'n trigo
Yn barod grymmu lawr ei ben.
Gwelai etto fwy rhyfeddod,
Yn ei wyneb angau loes;
Hedd yn rhedeg tros *Galfaria*,
Fel yr afon tan y groes.

2 Er mai bychan yw ei dechreu,
Mae'n cynnyddu fyth i'r lan,
Cododd eisiws cuwch a'r sferrau,
At y gwddf daw yn y man.
Cod nes ffaelu'n lân a'i rhydio,
Yna hi leinw'r ddaear gron;
Llawn o bysgod mawr a bychain,
'Fengyl heddwch ydyw hon.

HYMN CCXVIII.

CRIST yr unig Iachawdwr.

1 TRoseddodd *Adda* pen pob dyn,
Teyrnasodd angau ar bob un:
Deddf sydd heb obaith, lle ni sedd
I edifeirwch, nac i hedd.

2 A ffeindiwch chwi gerubiaid fry,
Seraphiaid ardderchocca' fy,
Le i ddamnio pechod drwg ei ryw,
A chadw'r euog ddyn yn fyw ?

3 A feddwch nerth, pe oll ynghyd,
I ddiodde pwys anfeidrol lid ?
P'un felly gâr druenus ddyn
Ac daw ef yn ei le fe ei hun ?

4 Rhy drwm y gwaith ; mae pawb yn fud
Trwy ganol nefoedd fawr i gyd ;
'Does yſpryd gogoneddus fry,
O'r grym na'r cariad attom ni.

5 O ras didrai, trueni dyn
Mab Duw gymmerodd arno ei hun ;
Ar ffrwſt o eitha'r nen y daeth,
A breichiau agored marw wnaeth.

6 Cyfiawnder fwriodd Duw tan draed,
Gan fynnu iawn â dwyfol waed ;
Ca's deimlo angau gwaetha ei glwy' ;
Ond nid all *Seinai* ei ofyn mwy.

7 O rhyfedd waith ! ti awyr fawr,
Tro d' aml lygaid yma lawr,
Rhyfedda gyd â'r thronau fry
Y cariad mawr ar *Galfari*.

HYMN CCXIX.

Gogoniant Duw *yn Achubiad Pechaduriaid.*

1 LLAWN yw, O Dad, y nefoedd wen,
A'r ddaearen o'th foliant ;
Mil o arwyddion bob yr awr
Sy'n canu'th fawr ogoniant.

2 Dweud mae y ſer a'u troion ſerth,
Dy ſgil a'th nerth yn rhyfedd :
Yn 'ſgrifenedig ar bob awr,
Y cair dy fawr amynedd.

3 Oud

3 Ond gwel'd dy ddyfais pan y cawn,
Ar rai fydd lawn o bechod,
Cyfiawnder llym a gras ynghyd
Yn taro i gyd gyfarfod,

4 Sydd yn ein rhoi i foddi'n wir
Mewn cariad pur a fyndod.
'Rangylion fry o'r blaen ni ddaeth
I weled fath ryfeddod.

5 O'th Dduwdod mawr ac yma cawn
Ryw hyfryd lawn agoriad.
Pwy fentra ddweud, ddifgleiriach yw
Cyfiawnder Duw nâ'i gariad?

6 Pan tor'fom gyfraith hur ein Tad,
Mab yn ei waed yn dadleu:
O'r fath ddirgelwch fy'n ei groes!
Fath rin fy o'i loes a'i boenau!

7 Yn awr y mae ei ogoniant ef,
Yn llanw nef y nefoedd.
Llu'r nef a ddyfgodd ei enw mawr,
A'i ganu 'nawr yn gyhoedd.

HYMN CCXX.

Hiraeth am Hapufrwydd y Nefoedd.

1 OND ofer ceifio gwynfyd llawn,
Gwynfyd perffaith byth ni's cawn,
Nes cyrraedd at ein Prynwr pur,
A fengu ar y fanctaidd dir.

2 'Does dim o gylch yr awyr fry,
Neu ynte o ddautu'r ddaear ddu,
Dim lawenha fy enaid cun,
Neu dâl ei garu ond ef ei hun.

3 Ond teimlo ei hedd a'i fywiol ras
Yw'r nefoedd fy ar y ddaear lâs;
A'm nefoedd fyth yn nef y nef
Fydd edrych yn ei wyneb ef.

4 P'am

4 P'am faif fy oriau draw mor bell,
Cyd O fy Nuw, a'm dinas gwell?
Hollted yr wybr fry uwchben,
I nodi'm ffordd i'r nefoedd wen.

5 Fy Nuw, torr y llinynnau hyn
Sy nghadw i wrth y clai mor dynn:
Rhyw angel cryf cymmered fi,
'Meftynned tu a'r nefoedd fry.

HYMN CCXXI.

Pren y Bywyd.

1 PREN bywiol fy'n y nefoedd fawr,
Ac hyd y llawr â'i gangau;
A ffrwythau'n pyngo arno'n llawn
Yn rhad brydnhawn a borau.

2 Adar ein Duw, dewch yma gyd
O eitha'r byd yn llawen;
Yn ei ganghennau cewch wneud nyth
Sychedwch fyth drachefn.

3 Aroglau yn diferu o'r nen
Sy fyth o bren y bywyd;
Myrr, aloes, thus, a chafia gawn,
Yn werthfawr iawn a hyfryd.

DIWEDD.